ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Kiadó: Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő: Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonnegyedik évfolyam. III. füzet. **1885. Márcziushó.**

Előfizetési dij egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapitó tagjai, kik legalább 150 frt alapitványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági dij fejében, ingyen kapják. Oly alapitó tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapitottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utcza, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.

A királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola erdei munkálatainál gyüjtött tapasztalati adatok.

Irta: Földes János, m. kir. erdész.

Az erdősitésről eddig nem birunk viszonyainknak megfelelő adatokkal. A használatban levők nagyobbára Schindler „Portefeuille für Forstmänner“ czimü munkájából vétettek, tehát egészen német területről valók.

Hogy azonban a német nép munkáratermettsége s a magyar-é között van különbség, különösen a mi az erdei munkákat illeti, nem tekintve a földrajzi fekvést, mely a magyarnak könnyebb megélhetést biztosit, mint a németnek, — azt, úgy hiszem, bárki beláthatja.

A német erdészeti kultura, tudjuk, fejlettebb, mint a miénk, s igy természetesen munkásaik ügyessége is.

Azok az adatok tehát, melyek innen származnak, ránknézve nem lehetnek megbizhatók.

Még kevésbé bizhatunk meg az ilyen adatokban, ha számba veszszük a Magyarországon lakó sokféle nemzetiséget, melyeknek szorgalma, — munkabirósága vajmi különböző.

Ha figyelmesen összehasonlitjuk egymással ezeket, el kell ismernünk, hogy szorgalom — s ügyességben nálunk is többnyire a német az első. Legbiztosabb jele ennek az, hogy a hol letelepszik. hangyaszorgalmával nemcsak a lassubb szerbet és oláhot szoritja ki helyéből, mig végre ugyszólva minden földet maga szerez meg, hanem sok helyen a magyar népet is szoritja. A Bánság és a Dunántúl legalább sok példát mutat fel erre.

Az Alföldön ellenben, itt Szeged táján, már a magyar az uralkodó faj e tekintetben is, s bár szorgalma mellett sem kinozza agyon magát a munkában, mint sok helyen a német, számitni tudó, speculativ természeténél fogva, minden csekélységet értékesitni tud s ezen a módon boldogul minden viszonyok között és gazdagszik a legsilányabb homok földön is. Ez a magyarázata annak is, hogy még a kalmár természetü zsidó sem maradhat meg közötte.

De maguk az egyes nemzetiségek is vidékenként szorgalmasabbak vagy kevésbé szorgalmasak, a szerint a mint megélhetésük könnyebb vagy nehezebb, s a mint elhagyatva vannak, vagy jó vezetők alatt, s más munkásabb nép példája által józan életre és munkásságra vannak szoktatva.

Igy például mig a lippai kerületben szolgáltam, volt eset rá, hogy az inségtől szorongatott nép leszállitott árak mellett mind kihordta a megnagyobbitott vágásokból is az ölfát, mig szilvaterméskor csak gyéren fuvarozott; sőt volt eset, hogy egyedüli kedvencz foglalkozásától — az ölfavágástól — is huzódozott. Mit volt mit tennem, a messze alvidékről — Pécskáról — szereztem tót és oláh favágókat. Ezek láttára megijedtek a helybeliek és hivatlan is munkához tódultak.

Ez alkalommal azon tapasztalatra jutottam, hogy a helybeli oláh és az alföldi oláh és tót munkássága ugy aránylik, mint 60 : 80 : 100.

Azaz mig a tót szakmánybér mellett 1 frtot birt magának naponként ölfavágásból szerezni, addig a tóttal és magyarral egy községbeu lakó oláh 80 krt s a helybeli oláh 60 krt szerzett ugyanannyi idő alatt.

A mint látjuk egy és ugyanazon községben is különböző munkaképességü lehet a nép nemzetiség szerint, sőt egy és ugyanazon nemzetiség is szorgalmasabb vagy restebb, a szerint, a mint magára van hagyatva, vagy mások jó példáját látja.

Ép ezért a nép munkaképességével még az ország határain belül is csak akkor számithatunk biztosan, ha vidékenként külön külön igyekszünk erre nézve tapasztalati adatokat gyüjteni.

Ez a meggyőződés s az a remény, hogy példám talán más szaktársakat is hasonló eljárásra serkent, ösztönöznek arra, hogy a rövid itt létem alatt gyüjtött erdőmüvelési adatokat már most közzétegyem.

A munkaadatok megállapitásánál mindenek előtt a rendelkezésre álló munkaórák számát kell szorgos megfigyelés alá vennünk s bármely munkát végeztetünk, soha sem szabad a nap hosszát figyelmen kivül hagynunk.

Általános az a nézet, hogy a téli napszám olcsóbb a nyárinál s első látszatra, ha a munkaidőt tekinteten kivül hagyjuk s csak a nagy munkabérkülönbözetet nézzük — a milyen 1 frt és 60 kr — szentül azt hiszszük, hogy máskép nem is lehet. Ha azonban pontosan utána számitunk, sokszor az ellenkező meggyőződésre jutunk.

Bizonyságul álljon itt az e vidéken általunk tényleg fizetett munkabérek összehasonlitása :

Tételszám	Munkanapok	Naphosz, keltétől nyugtáig	Férfi napszámbérek		Női napszámbérek		Gyermek napszámbérek		Átlag		A nyári napra reducált napszámbér	Bérkülönbözet
		óra	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	kr	±
1	*Nyári napszám.*		1	.	.	80	.	60				
	Julius 20—31	15	.	90	.	70	.	50	.	75	75	.
2	*Őszi napszám.*		.	.	.	.	.	40				
	November 3—22	9¼	.	70	.	50	.	30	.	51.7	46.2	+5½
3	*Téli napszám.*											
	Deczember 29—31. Január 1—3	8½	.	60	.	50	.	35	.	48.3	42.5	+5.8
4	*Tavaszi napszám.*											
	Márczius—április	12	.	80	.	60	.	40	.	60	60	.

Meglepő, hogy az őszi és téli napszámok 5—6 krral drágábbak a nyári és tavasziaknál, holott legalább annyival olcsóbbaknak kellene lenniök, azon körülménynél fogva, hogy a mezei munka nyáron és tavaszszal minden munkaerőt lekötve tart és igy értékesebb, mint az őszi és téli, midőn a földmives népet az alvó természet tétlenségben tartja.

Ebből következik, hogy csemetekerti, illetve erdősitési munkálatokra a tavaszi és nyári napszámos munka a legjutányosabb.

Nem lehet azonban e szabályt mindig követnünk a tanyákon szétszórt gyér népesség között, hol alkalmas időben nem áll a kellő munkaerő az erdész rendelkezésére, saját munkájával levén elfoglalva mindenki. Őszszel és télen veendő tehát minden alkalmas pillanatban a szabaddá vált munkaerő igénybe.

S hogy az erdőgazda még se károsodjék, az időszakhoz mért más expedienshez kell folyamodni, s ez a szakmány- vagy átalánymunka. Ez azon előnynyel jár, hogy minden

kedvező időpont kiaknázható télen, midőn csak egy-két nap és sokszor ezeken is csak a felengedés időszaka, egy pár óra, vonható munkálkodásunk körébe, a nélkül, hogy az idő napszámmá volna összetömöríthető.

S igy második tételül felállitható, hogy téli munkálatokra csak a szakmánymunka ajánlható.

Ily munkálatokra a talajmegmüvelés legalkalmasabb, a milyen a földforgatás (rigoliren), földásás, ültetőlyukak készitése.

Hogy a szakmánymunka a legelőnyösebb napszámos munkának megfelelhessen, szorgalmas munkásokkal kipróbált munkaadatokra van szükségünk. E czélból minden növendék 100 lyuk megásásával bizatott meg, azon buzditásul szolgáló kedvezménynyel, hogy annak elvégzése után az napra ezen munkától fel lesznek mentve. Eredményül azt nyertük, hogy egy-egy növendék csak $1^1/_2$—2 óra hosszat volt munkájával elfoglalva. Tehát fellehet venni, hogy homokon 8 órai szakmány mellett gyakorlott és szorgalmas munkás 400 ültetőlyukat készithet egy nap alatt 2—3 éves csemeték számára (45 □ *cm* terület és 30—35 *cm* mélységgel).

Ennek ellenében az tapasztaltatott, hogy gyakorlatlan és napszámba fogadott munkás csak 240 lyukat birt kiásni.

Az előbbiekre támaszkodva, az eddig 100 lyuk után megállapitott 25 kr helyett 23 kr lett szakmánybérül felajánlva.

A növendékek által mutatott példán felbuzdulva, a napszámosok szorgalmasabbja egész erővel hozzáfogott még holdvilágnál, $1^1/_2$ órával napfelkelte előtt a munkához, s folytatta azt mig az éj sötétje beköszöntött, mi által a rövid nap daczára s a pihenő óra beszámitásával is megközeliték a tavaszi munkaórák számát s 400 ültetőlyukat, sőt többet is kiáshattak

s igy napi szerzeményük jóval többre 400×0·23= 92 krra rugott. Holott a napszámmunka 240×0·23=55 krt tesz ki, tehát még a 60 krnyi napszámbért sem éri meg.

Az ültetés költségei 8 napszámot à 60, 40 és 50 kr = 4 frt 09 krt igényelnek 1000 darabonként ásóval való ültetésnél.

Itt a munkaszak reggeli 8 órától esti $^1/_2$5-ig terjedt és deczember 29-étől január 3-áig 7102 db 2—3 éves csemete lett 1·25 *m*-es négyszöges hálózatban kiültetve. Erre 57 napszám . . . . . = 23 frt 10 kr költséggel fordittatott. A tanulók napszáma 78 óra à 8 óra = 9·75 napszám à 60 kr = 5 „ 85 „

összesen . 28 frt 95 kr.

A növendékeknek tényleg napszám nem járt.

A fennt kitűntetett csemete mennyiségnek 1·92 hold felel meg s igy a holdankénti tényleges költség 11 frt 55 kr, a tanulók munkaerejének beszámitásával 15 frt 07 kr, azaz 1000 dbonként 4 frt 09 kr.

A földforgatásra (rigoliren) nézve f. é. január 16-án s 17-én szereztem a következő munkaadatot:

Három átalánymunkás dolgozott:

16-án reggeli $^1/_2$7 órától d. u. $^1/_2$5-ig = 10 órát
17-én „ 6 „ d. u. 1-ig = 7 „

összesen . 17 órát

a mi $1^1/_2$ tavaszi napszámnak felel meg à 80 kr = 3 frt 60 kr. Megforgattak pedig ez idő alatt 65 *cm* mélyre 126 □ ölet 100 □ ölenként 2 frt 50 krjával, a mi személyenként 70 krt = 3 frt 15 krt összesen tesz ki s igy a napszámmal szemben 45 krral vagyis személyenként 10 krral kevesebbet szereztek a munkaadó előnyére. Ezek szerint egy hold homok föld felforgatására 57·14 napszám kell, sőt tekintve, hogy az előbb emlitett munka kissé forcirozott volt, a szük-

séglet 58—60 napszámra is tehető. A munkások 10 krnyi hiányát különben teljesen kárpótolta a pajodirtás, mely a földforgatással kapcsolatba hozatott.

Okulva u. i. azon a tapasztalaton, hogy a földforgatók munkája közben igen sok felszinre hozott pajod ujból a földbe temetődött, minden 10 pajodért 1 kr jutalom lőn megállapitva a forgatók részére.

Mostanig éppen 1 kataszt. holdból lőn a pajod ily módon kiszedve. Az eredmény ez, a kiosztott $^1/_4$-ed holdas táblák szerint:

1. tábla	$^1/_4$ hold rozstarlóban . . .	1640 db	átlag 1603 db $^1/_4$ holdon
2. „	$^1/_4$ „ „ . . .	1420 „	
3. „	$^1/_4$ „ „ . . .	1750 „	
4. „	$^1/_4$ „ kukuricza földben .	240 „	

1 holdon összesen . 5050 db pajod találtatott.

Ha tekintetbe veszszük ama roppant kárt, melyet e sok féreg okozhatott volna, az irtásukért fizetett 5 frt 5 kr kevésnek mondható.

A fenti adatokból mindenek előtt azt látjuk, hogy mily aránytalanság van a rozs és kukoriczaföld pajodmenynyisége között; mig amott átlag 1603 db esik $^1/_4$ és igy 6412 db egy holdra, addig a kukoriczaföldön csak 240 db találtatott $^1/_4$, illetve 960 db egy holdon.

E különbség csak abban kereshető, hogy a gabonavetés háboritlan tanyát nyujt a május—juniusban tojó cserebogárnak; mikor az ekét beállitják, a pajod kifejlődött s elég mélyre a földbe furódott. Ellenben a kapás növények földjében a folytonos kapálástól háborgatva, nem lel nyugvóhelyet.

Ennél fogva a gabonavetés a cserebogár szaporodását elősegiti, a kapásnövény ellenben hátráltatja.

A futóhomok mozgó természete — a phylloxerának e halálos ellensége, — valamint a kemény szikes homok szintén nehezíti a pajod terjedését.

Igy egy 400 □öles táblának nagyobb, 230 □öles, felében, mivel jobbadán futóhomok, 700 pajod, — a többi 170 □ölön, mely televényes fekete homok, 1050 db találtatott, tehát kisebb területen nagyobb számmal.

A vetés költségei, 0·5 *m*-nyi pásztákkal, körisvetésnél, növendékekkel végzett próba szerint, 8·8 téli (8 órai) vagy 7·04 tavaszi (10 órai) napszámra tehető holdanként, felkapálás nélkül;

tölgyvetésnél, 0·5 *m* horony, 2—3 *cm* makktávolság mellett, a makkot egyenként zsinór mellett lerakva,

35 napszám à 8 óra vagy
28 „ à 10 „

Egy méterre 25 makk esik s mindössze 18 hectoliter szükséges egy holdra ily vetésmód mellett.

Egy hectoliterben 14,844 szem volt.

Ebből az tünik ki, hogy 4-szer annyi munkaerő kell, ha a makkot szabályosan, egyenként, rakjuk hosszába, mintha — mint a kőrist — a hornyokba szórjuk.

Az egész munkánál 9 vető, 5 horonyhuzó és 1 egyengető volt.

A föld felásása ásóval laza homok talajon, 24 téli, illetve 19·2 tavaszi napszámot igényelne a növendékek által végzett szakmánypróba szerint.

A csemetekiszedésre egy kisérlet lőn megfigyelve, négy növendék t. i. 1 óra alatt kiszedett 273 db 2—3 éves gleditsia csemetét. Ezt egy 8 órai napszámra átszámitva, 546 gleditsia csemete kiszedéséhez (1) egy napszám kell.

E szerint 1000 db kiszedéséhez 1·83 napszám. A gleditsia nagy tüskéi miatt nehezen kezelhető levén, más faju csemeték kiszedéséhez kevesebb napszám fog kelleni; eddig azonban erre nézve megfigyeléseim nincsenek.

Ezzel bezárom a homokra vonatkozó közleményemet, azon reményben, hogy erdészeink, kiknek folyton van alkalmuk ily adatok gyüjtésére, szintén szorgalmasan össze fogják gyüjteni a hazánk különféle viszonyaira s népességére vonatkozó adatokat, hogy igy erdősitéseinkre nézve viszonyainknak megfelelő segédtáblázatot lehessen összeállitni.

Az adatok gyüjtésére különösen alkalmas a műszaki segédszemélyzet, mint a mely a munkásokkal legközvetlenebbül érintkezik s igen fogok örvendeni, ha ezen intézetből oly erdőörök kerülendnek ki, kik kellő vezetés mellett, e munkára hajlammal birnak. Részemről nem mulasztom el a gyüjtés- és kiszámitás módját velük megismertetni s igy jövendőbeli erdészeiktől függ, hogy e téren tovább haladjanak.

Lehet-e helye luczfenyveseinkben a szállaló gazdaságnak?

Irta: Lesenyi Ferencz, m. kir. erdész.

A szállalás kérdésével sokat foglalkozott már az erdészeti irodalom. Voltak, a kik egészen elitélték és voltak, a kik koronként pártját fogták. Az elsők a szabályosan beosztott, rendezett vágásos gazdaságot tekintették eszményképnek, nem csoda tehát, ha a szállalást, mely a normalis erdőnek épen ellentétére vezet, egészen elitélték s jogosultságát is csak kivételes körülmények között, annyiban ismerték el, a mennyiben a vágásos gazdaságra való átmenetnél alkalmazását kikerülni nem letetett. Sőt azok, a kik védelmére keltek,

sem indultak ki alapjában véve más álláspontból, de hivatkoztak arra, hogy a szállalásnak sok oly előnye van, mely figyelmet érdemel s vitatták, hogy sokféle körülmények között opportunitásból továbbra is fentartandó a gazdálkodásnak ezen látszólagos primitiv módja.

Ujabb időben már egészen más szint öltött a kérdés. Mióta Gayer „Der Waldbau“ czimü nagy munkájában az erdőtenyésztés idealis czéljául a zavartalan természet által teremtett erdőállapot elérését jelölte ki, hivei többé nem a primitiv erdőpusztitás módjának tekintik a szállalást, hanem annak a legfinomabb és legokszerübb müveletnek, melylyel a kitüzött czélt egyedül és legtökéletesebben lehet elérni. Határozottan állást foglalnak tehát mellette s megfelelőnek mondják még a luczfenyőre nézve is, melynél eddig egészen elitélték.

E széles mederben folyó vitába én természetesen nem elegyedhetem bele, de ugy hiszem nem végzek teljesen felesleges munkát, ha közvetlen tapasztalataim alapján felemlitek néhány adatot, melyek szerény véleményem szerint szintén bizonyitékul szolgálhatnak arra, hogy a lúczfenyvesekben is veszély nélkül lehet alkalmazni a szállalást.

Midőn a szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületében szolgáltam, egy oly erdőgondnokság volt kezelésemre bizva, melynek egy része Sinna, volt katonai határőri község határán terül el. Az erdő, melyből többnyire elkülönitett tiszta állabokban 6340 k. holdat a luczfenyő, 4320 k. holdat a bükk és 200 k. holdat a tölgy foglal el, a déli Kárpátok éjszaki kiágazásain terül el; legmagasabb hegycsúcsai 1400—1650 *m* magasságig emelkednek, minélfogva a magas hegység jellegével bir.

A volt határőrök ezen egész erdőben szolgalmi joggal birnak, melyek a tűzi-, épület- és műfa használaton kivül a legeltetésre is kiterjednek, sőt egyes szolgalom jogosultak

ezelőtt mintegy 70 évvel 19 egyszerü vizifürészt épittettek a Dobra patakán s minden fürész után 100—100 drb fenyő rönkő termelésére és felhasználására is engedélyt nyertek.

Mig a határőri intézmény fennállott, a lakosok használata csupán saját faszükségletök fedezésére szoritkozott, s tüzifájukat ellenőrzés mellett a vágható állabokból szállalva termelték s hasonlókép csupán saját szükségletökre termeltek az emlitett fürészeken is deszkát és más anyagokat, a nélkül, hogy kereskedési czélokra valamit kihasználtak volna. Ezt annyival kevésbé tehették, mert folyton katonai szolgálatban állván, fareskedésre nem igen volt idejök.

Más fordulatot vett azonban a dolog, midőn 1852-ben a határőri intézmény megszüntettetett.

A katonai fegyelem alatt álló nép előbbi megszokott foglalkozásától felmentve, mint féke vesztett ár esett neki az erdőnek, és azt ott, a hol czéljainak megfelelő törzseket talált, mindenütt kiméletlenül pusztitani kezdte. Most már nem szoritkozott többé saját szükségletének kielégitésére, hanem hozzálátott az üzérkedéshez is. E pusztitás megakadályozására, az erdőkincstárnak, mint volt földesurnak a felette bonyodalmas jogi viszonyok miatt, kevés eszköz állott rendelkezésére, a viszás állapot megszüntetését tehát békés kiegyezkedés utján kisértette meg, törekvése azonban hajótörést szenvedett s igy nem maradt más hátra, mint meginditani a hosszadalmas birtokrendezési pert.

Az erdő természetesen ezen idő óta sem részesül kiméletben, s főként a luczosok vannak ujabb időben kitéve a pusztitásnak, mivel a jogosultak főleg ezekből veszik ki az épületi- és műfát, melyet megbárdolva, vagy rönkő alakban a község felé vezető szekér utakhoz és a völgyekben lévő fürészekhez vontatnak, vagy drániczát és szőlőkarót készitve belőle, lóháton a legfélreesőbb helyekről is kiszállitják.

Mindezekből könnyen elképzelhető, hogy ez az erdő, mely ilyen szolgalmakkal van terhelve, nem egyéb, mint egy rendezetlenül szállalt vágás, melyben a kihasználás az egész területen egyszerre történik.

A korosztályok mindenfelé vegyesen állanak egymás mellett, az egész erdőhézagos, kellő zárlattal sehol sem bir. És mindamellett azt állithatom, hogy bár a délnyugatról jövő veszélyes szelek igen gyakran látogatják a környéket, eddig sem nagyobb mérvü széltörések, sem a széltörések nyomában járó rovarkárositások nem fordultak elő benne.

E körülménynek, véleményem szerint, nem lehet más a magyarázata, mint az, hogy szállaló vágásban felnőve, még a luczfenyő törzsek is ellentállani képesek a szélnek, mivel az ilyen hézagos állabok egyedeinél egyrészt a gyökérképződés, mely a korona kifejlődésével mindég lépést tart, sokkal erősebb, mint a zárt erdőben felnőtteknél, másrészt a téresebb állásban nőtt törzsek koronája is inkább lenyúlik a törzsön, s igy a szél ingatása nem oly nagy, mintha a korona csak a csúcs körül fejlődik ki. A téresebb állásban felnőtt törzsek ezért jobban ellentállanak a szélnek, mert az ingási emeltyü erőpontja inkább az alsó részre esik. Azután egy és ugyanazon területen különféle korosztályok fordulván elő egymás mellett, az egész erdő mintegy hullámos alakot vesz fel, melyen a szél ereje lassan-lassan megtörik.

A mi a szúpusztitást illeti, az ettől való félelemre csakugyan elég okot szolgáltatott az előbb ecsetelt hihasználási mód, mert a jogosultak, mint könnyen ellehet képzelni, csupán a tözsek alsó részét dolgozzák fel, 1—2 drb 4 méteres rönkőt fürészelvén ki belőle; a felső részeket ellenben hántatlanul a földön hagyják, melyekbe aztán a szú természetesen azonnal belefészkelődik. S mindamellett e tekintetben is állithatom, hogy a szú évek hosszu során át egyszer sem szaporo-

dott el oly mértékben, hogy az álló fákra nézve is veszélyessé válhatott volna, mit én megint annak tulajdonitok, hogy ezen legsekélyebb gyökérzettel biró fanem is szállaló üzemben kezelve, jól ellent tud állni a szélnek, s mindenesetre sokkal jobban, mintha zárt állabokban nő fel. A szú mindenesetre oly erdőben szaporodik el leginkább, melyben sok, szél által kidöntött és megingatott beteges törzs van. Az előbb leirt szállaló vágásban ugyszólva, minden törzsnek küzdeni kellett már kora ifjuságától kezdve az idő viszontagságaival, s e küzdelemben megerősödve, mindenik szép, erős és egészséges fává fejlődött, melyet a szú sem támadhat meg oly mérvben, hogy bántalmával az egész erdőre veszélyessé válhatnék.

Nézetem szerint tehát a széltörés és rovarpusztitás veszélye nem lehet elég ok a szállaló gazdaság elitélésére luczfenyveseinkben. Sőt a felujitás sem mutat fel elriasztó nehézségeket. Az én példám, a fenebb leirt sinnai erdő, legalább ezt bizonyitja. A felujitás itt — mint gondolni lehet — kizárólag a természetre volt bizva, mert hisz az egész erdőt a szolgálmányosok használván, mesterséges erdősitésről szó sem lehetett. A mint ugyanis egyes törzsek kiszedettek, a hézagok magoktól bevetődtek s most fiatal serdénynyel a talaj elég sűrűen van ellepve, sőt helyenként, a hol az erdő jobban megritkittatott, vagy kisebb tisztások keletkeztek, szép növekvésü fiatalos részleteket is lehet látni.

Ez az eredmény természetesen annak köszönhető, hogy a téresebb állásban felnőtt fák gyakrabban és bővebben teremnek magot, ugy hogy némi magtermés minden évben van, átlagosan pedig minden 4-ik évben bő magtermés áll be, mely a megelőző évek hiányait is bőven pótolja. A talaj a mérsékelt beárnyalás folytán üde, a kikelő csemeték gyorsan megerősödnek benne s legnagyobb veszedelmektől, a gyomoktól sem szenvednek sokat.

A legeltetés ugyan igen sokat árt a fejlődő csemetéknek, de ha az egyenként elszórva álló példányok áldozatul is esnek, a felujulás, ott legalább, hol a legelő marha nem túlságos számban lepi el az erdőt, mégis sikerül, mert a nagyobb hézagokban és tisztásokban levő csoportokból idővel kinőnek az erősebbek a marha szája alul.

A sinnai erdőben vannak nagyobb erdőtisztások is, melyek az erdőkárositók és pásztorok vétkes gondatlansága, vagy rosz akarata következtében támadt tűz által keletkeztek, de ezeket is beveti lassanként a szomszédos állabokból szél által odahordott mag s ha csak némileg is megkiméltetnek a legeltetéstől, szép serdény keletkezik rajtok.

Mindezen észleletek tehát arra mutatnak, hogy a szállaló vágást a luczfenyvesekből nincs miért kizárnunk, s ha más körülmények, különösen a szállitási viszonyok nem utalnak a tarvágásos gazdaságra, bátran alkalmazhatjuk azt, a nélkül, hogy széltörésektől vagy szúpusztitásoktól kellene tartanunk, avagy a felujitásoknál rendkivüli nehézségekbe ütköznénk.

Félreértések kikerülése végett megjegyzem azonban, hogy az egyenlő koru, idősebb és sürü zárlatu állabokba én is veszélyesnek tartanám egyszerre bevinni a szálalást. Ilyen állabok sekély gyökérzetü törzsei mindenesetre áldozatul esnének az első nagyobb viharnak. A vegyes koru, ős jellegü luczokban azonban és a fiatalabb erdőkben, ha ezek a szállalás kezdetéig megfelelően előkészittetnek, mi veszedelemtől sem kell tartani.

Az az erdő, melyről fennebb szólottam, valószinüleg ős állapotban volt még, midőn a nép megkezdte benne a szálalást. Innen van, hogy máskülönben pusztitásnak nevezhető gazdálkodásuk sem járt oly következményekkel, melyet ne lehetne helyre hozni.

Az amerikai fürészek kérdéséhez.

Irta: Maderspach Viktor.

Az „Erdészeti Lapok“ 1883. évi V. füzetében ezen kérdésről irt soraimra Belházy Jenő erdőtitkár ur hosszasan felel a mult évi két utolsó füzetben.

A dolog érdeme felett ugyan nincs szándékomban a czikkem végén elmondott okokból hosszabb vitába bocsátkozni, egyes megjegyzéseire azonban még is felelnem kell Belházy urnak. *)

Sok történt már — azt mondja Belházy ur észrevételeimre — a mi az emberek előtt kezdetben lehetetlennek látszott s később mégis bekövetkezett. Bizonyitja Bessemer példája stb.

Nos hát erre én azt mondom, hogy tétele igaz, de példája nem épen találó.

Bessemer találmányát kezdetben is csak azok tarthatták bolondságnak, a kiknek fogalmok sem volt a chemiáról. Azon körök a melyekben a feltalálás idejében forogtam, az eljárás theoretikus helyességét azonnal elismerték.

De miért is hozza fel ezt a titkár ur? A milyen czélszerü Bessemer találmánya Bessemer fém előállitására, ép oly czélra nem vezető volna finom aczél, vagy szívós vert vas készitésére. Minden okkal-móddal; a mi egynek jó, nem felel meg mindég a másiknak. Olcsó fát, durva fürészanyagra feldolgozni jó lehet az amerikai fürész, de drága fából első rendü fürészanyagot készitени nem lehet vele.

A terpesztés kérdését ez egyszer, térhiány miatt nem érintem, különben is szándékom azt egy más alkalommal bő-

*) E feleletből az élesebb polemicus részeket, melyekre Belházy urnak egyes kifejezései szolgáltattak a kézirat szerint alkalmat, a tárgyilagosság megóvása végett czikkiró beleegyezésével jónak láttuk kihagyni. Szerk.

vebben megbeszélni, épen ugy mint a pengék kérdését is. Megjegyzésem most csak az, hogy azt, miszerint a leirt módon a tönk egyenesen vezethető legyen, nem hihetem el. A mi pedig a keret hátrálását illeti, ezzel a szerző szerint oly czél éretik el, mely, a mi viszonyaink közt, nem mondható előnynek, t. i. a roppant nagy előtolás. Vizsgáljuk csak meg egyszer figyelmesen, hogy kell a vágásnak történni, ha a pengének nincs, vagy csak nagyon kevés az előhajlása? A keret visszadől, a tönk folyton előhalad és a fogak egész szélességükkel megtámadják a farostokat. Vegyük már most azon pillanatot, mikor a penge a legmélyebb pontot elérte. A keret visszadől, a tönk előhalad és azon időszak alatt, melyben a keret a legmagasabb pontot eléri, a fél előlépést megtette. Legyen ez 10 *mm*. Most a keret a pengékkel leereszkedik.

Az első fogakra mi feladat vár? Nagy erővel benyomatnak 10 *mm* mélyen a fába, s igy működésük közben az egész tönk vastagságában 10 *mm* hosszu fatestet kell, hogy levéssenek. A többi fognak azután sokkal kevesebb dolga van. Legyen még 10 fog, ezek közül mindeniknek $^{10}/_{10}$ *mm* farostot kell levésni. De az első fogak és a többi után következők is nagy erővel kell, hogy a fába benyomuljanak, mert hisz a tönk folyton a pengékfelé halad és a fogakra szorittatik.

Kérdem már most, czélszerü-e az ilyen munkafelosztás? Nem czélszerübb-e a 20 *mm* farost leszelését az egész 15 fogra egyformán felosztani és azokat elől nem nyomni.

Egy másik kérdés: lehetséges-e egyátalában ezt a munkát egyszerre 30 pengével véghezvinni. Én tagadom.

Lehetséges ugyan még a keret előhaladását ugy is berendezni, hogy ez ne egyszerre, hanem a keret lemenetele idejében ennek egész tartalma alatt, successive történjék.

De ezzel is csak az volna rosszul elérve, a mit a penge előd̈lése szabatosan és könnyen ad, mert még mindég megmaradna az erős homloknyomás, és a complicált keretelőtolási szerkezet.

És lássuk most már miként vág az a penge, mely a szükséges előd̈léssel bir, és a melyhez a tönk csak időközben közeledik. A penge a legmélyebb ponton van, és emelkedik. Az által, hogy előhajlása van, egyszerüen minden complicált gépezet nélkül is eléretik az a czél, hogy a penge és a tönk között megfelelő ür támad. Az emelkedés második felében a tönk megteszi egész utját Legyen ez 20 *mm*. A penge most leereszkedik és az első fog, feltéve, hogy 15 van belőle, $^{20}/_{15}$ *mm* vastagságu farostot fog metszeni, és éppen ennyit a következők is. És tényleg még ez a műtét is könnyitve van az által, hogy 15-nél több fogat lehet alkalmazni,

De vizsgáljuk meg a fog működését is. Az amerikai fog, mely mint véső az egész homlokzatott megtámadja, nem vág, hanem szakit, összetördeli a farostot s a törmeléket a keret súlya alatt összeszoritja és zúzza, ugy hogy az oldaloknak egészen durváknak kell maradniok.

Ellenben a mi fogunk, melynek csak a kihajlitott hegyes és keskeny éle érintkezik a fával, a farostot egy keskeny metszéssel az egyik oldalon csak bemetszi, és csak a következő, ellenkező oldalra hajlitott fog vágja le véglegesen egy hasonló finom metszéssel.

Ezekkel gondolom bebizonyitottam, hogy a keret visszadőlése felesleges, hogy a tönk folytonos előmozditása csak hátrányos, és hogy a vésőforma széles fog otromba és kezdetleges. Hja, de csak ilyen rendszerü keretfürészszel lehet sokat vágni, ennek a czélnak pedig Wickes Broos mindent feláldoz.

Máskülönben ha 20 *mm*-t akarna vágásonként haladni, akkor nagyon hosszu pengéket kellene alkalmazni s ezeknek

30 *mm* dőlést adni, ő tehát, hogy ezt elkerülhesse, kénytelen volt a fát nagy erővel a lapokba nyomni s ezeknek oly erős véső fogakat adni, melyek a fát durván és erőszakosan lerontani képesek. Valódi plútokrata gép, mely pénz, erő és minőség rovására brutális erővel éri el czélját.

Mint emlitettem, én nem hiszem, hogy a fogat 10 *mm* hosszu és 300—400 *mm* vastag fatörzsön átnyomni lehessen. De hát még is megtörténik! Igen de hogy!

A fog a fát eléri, szakitani belőle nem képes, s valaminek mégis engedni kell! Nos mi enged? Bizonyára a tönk. A roppant nyomás alatt visszaszorul, s az előmozditó gépezet által csak ugy, a hogy lehet, nyomatik be nagy erővel a fogak közé. Hasonló tünemény másféle keretfürészen is található, midőn a tönk és szekér tánczolva folytonosan elé s hátra mozdul s fel-fel vonatik a dörzsölő fogak által. Tökéletes fürész csak az lenne, melynél a tönköt teljességgel nem kellene lefogni, mivel teljességgel nem emeltetnék. Teljesen elérni ugyanezt lehetetlen, de annyi kivihető, hogy a mozgás csak csekély mértékben történjék, s a jó szerkezetnek minden esetre az a legbiztosabb ismertető jele, hogy a tönk lefoglalása és tartása egészen könnyed. Sok pengés fürésznél azonban mindig nagy erővel kell lefogni a tönköt, mert nagyon tökéletlen a vágása.

S e magyarázatok mellett is még mindég önként felvetődik az a kérdés, vajjon nem csak extra mutatvány-e idegenek előtt ez a roppant előtolás, a miről szó van. E felett csak akkor lehetne véglegesen itélni, ha alkalom lenne egy ily kerettel legalább egy éven át fürészelni. Én mindenesetre csak akkor mernék itélni.

Első czikkemben is mindég kétségbe vontam e nagy előtolás lehetőségét, azon esetre, ha türhető sima vágást tételezünk fel. Azért emlitettem, hogy 5—6 *m* hosszu

pengére lenne szükség, hogy 20 *mm* előtolással is még sima vágást lehessen nyerni.

Belházy ur különben maga is elismeri, hogy a vágás durva a Wickes-Broos keretnél, sőt azon nyilatkozata után itélve, hogy az amerikai szükségesnek találja deszkáit meggyalulni, azt is következtetni lehet, hogy e vágás nagyon is durva, a mi 2 *cm* előtolásnál rövid pengék mellett nem is lehet máskép. S ha már most azt kérdi az ember, hogy mi hát ennek az eljárásnak a végeredménye, alig lehet mással felelni, minthogy az amerikai fürészelésnél az elsőrendü deszkából másodrendü lesz, a mi aztán minden köbméternél legalább 2 frt vesztességet jelent. És ezzel elérkeztem a a punctum salienshez.

A fürészgépnél nézetünk szerint nem csak a mechanikai tökély a mérvadó, hanem az előállitott fürészanyag minősége is. Ezt természetesen a technikusok nem mindig veszik számba, s a fürészelők sem tudták velök mindég kellőleg megértetni, mi szintén egyik oka annak, hogy a sok pengés keretfürészek lábra kaptak, és még mindég tartják magukat.

Ha a speculans egy erdő feldolgozásához fog, első sorban csak arra néz, hogy tőkéjét minél előbb haszonnal megint kivehesse az üzletből, és egy cseppet sem törődik azzal, hogy mennyi fa megy különben kárba (mint a mi szeszgyárosunk, ki 5% czukrot a moslékba bocsát, csak hogy a szeszadót apaszthassa), vagy nem lehetne-e nagyobb haszonnal hosszabb időszak alatt a fát feldolgozni. Az erdőgazda ellenben a végeredményt is szem előtt tartva, inkább arra fog hajlandó lenni, hogy fáját tökéletesen használja ki s jó árút állitson elő, ha mindjárt lassabban is megy a dollár hajsza.

A dolgot általában két szempotból lehet tekintetbe venni s nálunk véleményem szerint az a helyes, ha nem azt a gépet

használjuk, mely a fából leghamarább deszkát fürészel, hanem azt, mely e műtétet legjobban véghez viszi.

Hogy az amerikai másképp gondolgozik, azt jól tudom, de ha a dolog gyökeréréig hatolunk, itt is azt találjuk, hogy saját és a közönség kárára.

Azt mondja Belházy ur, kérdezzem az amerikaitól mit csinálnak a rengeteg deszkatermeléssel? Tanácsát nem követtem, mert más források is vannak, és aztán ugy járhatnék mint az az angol, ki egy yankeehez intézett kérdésére: I am told the Yankees do altays quote? — Do they do iw — volt a válasz. Túltermelésnél azt teszik a fával is, mint most a buzával, melylyel Európát akarták boldogitani, s most elpocsékolják, a marhának adják, vagy elrothadni engedik. A fürészbirtokos pedig bukfenczet vet és elmegy Arizóna vagy Montánába szerencsét próbálni.

Egy másik ellenvetésemre azzal felel vissza Belházy ur, hogy ugyan ki fog kézzel varni, mióta varrógép van? Nos hát az, a kinek nincs varrógépe, vagy a kinek rosz a gépe. A felelet könnyü, de a kérdést nem értem! Hát a velenczei fürész nem gép? és pedig kényesebb gép mint a minőnek sok ember képzeli. Én erről beszéltem, és nem azt ajánlottam, hogy valaki kézzel fürészeljen deszkát.

Csak épen megemliteni akartam, hogy Belházy ur első közleményében az volt mondva, hogy a gépezet mozditásához 50 lóerő kell, később pedig 80 lóerőről szólott. Legyen az utolsó a helyes, de ezzel sem látom még bebizonyitva, hogy azon gép csakugyan 80 lóerővel dolgozik. Tudjuk, hogy milyen nehéz egy gőzgépet ellenőrizni, különösen, ha a tüzelő anyag nem vétetik számba, ha pedig ezt figyelembe vesszük, egészen közel fogunk járni a 112 lóerőhöz, a mennyire én a szükséges erőt becsültem.

Egy másik themára térve át, megjegyzem, hogy 7 *mm* előtolásnál még van helye a fürészpornak az elég tekintélyes 38 *mm* hosszu foggal megejtett számitás szerint, de 20 *mm* előtolásnál már nincs, s itt a fürészpor erősen összenyomatik és sok hajtóerőt emészt.

Fapusztitónak nézetem szerint azt a keretet mondhatjuk, melynél az arány a kész deszka és nyers fa közt kedvezőtlen. Ez theoriában főkép a pengevastagságtól függ, a praxisban azonban sokkal inkább attól, mennyi fa megy a széldeszkába és a szegélyezésnél elhulló léczbe.

A fürészpor lehet 6—10%, a hulladék 20—40%. Keretfürésznél soha sem lehet a széldeszka veszteséget a minimumra leszoritani, mert lehetetlen (különösen hol egy kereten sok tönk megyen át) a munkásokat rávenni, hogy a tönköket vastagság szerint pontosan ugy válaszszák ki, a mint ezt a befogott pengék száma kivánná. Igy aztán vagy nagyon vastag lesz a széldeszka, melyet a kereten jól felhasználni nem lehet, vagy nagyon vekony és értéktelen.

Még nagyobb a vesztesség a szegélyezésnél a körfürészen. Minden vágásnál legalább $^1/_4$ *cm* kárba megy. Ellenben a velenczei fürésznél a széldeszka olyan lesz, a minőnek kivánom, ha vastag, még egy vékony deszkát lehet róla levágni, a szegélyezésnél pedig semmi sem vész el.

Ez a főoka, miért hagytam el a körfürészt.

De van más oka is ennek, és pedig az, hogy a kereten szegélyezett deszka és vágott lécz sokkal szebb és értékesebb. Azután a léczhulladékra eső vesztesség is sokkal csekélyebb; a szegélyzés sem veszedelmes, mig a körfürész, a mellett, hogy sok erőt emészt, csunyán és görbén vág, sok fát fogyaszt, és ha gyorsan jár, oly veszedelmes, hogy az én lelkiismeretem nem engedi meg azt többé hosszvágásnál alkalmazni.

Végül Belházy urnak azon kissé oktató hangon elmondott magyarázatára, hogy hol kell az egyik és hol a másik szerkezetü fürészt alkalmazni, egyszerüen azt jegyzem meg, hogy nagyon téved, ha azt hiszi, hogy a velenczei fürészt nem lehet nagyobb famennyiségek feldolgozására alkalmazni.

Tegyük fel, hogy egy Wickes-Broos kerettél évente 35—40.000 m^3 deszkát kellene termelni, mire nálunk ritkán lesz alkalom. Ennek megszerzése épület stb. nélkül 60.000 frtba kerül.

S lássuk most, mibe kerül hozzávetőleg egy ép ily nagy termelésre szabott velenczei fürész, ismét gőzerőre alkalmazva. Kellene 30 keret = 7.500 frt; 90 lóerős gépek = 18.000 frt; transmissió stb. 3.000 frt; pengék szijjak = 2.000 frt; gőzgép felszerelése = 3.000 frt; szállitás stb. 1.000 frt; összesen 34.500 frt. Tehát sokkal kevesebb mint a mennyibe az amerikai fürész kerül, tekintetbe sem véve, hogy rendesen nálunk egy nem csekély része az erőnek a sokkal olcsóbb vizzel pótolható, hiszen majdnem mindenütt usztatják a fát. És mégis látjuk az erős patakok mellett a gőzfürészeket. Hát ez czélszerü? Ha a 30 keret több helyet is foglal el, mint egy központositott fürész, az nem hátrány, mert nem kell a nyers fát annyira felhalmozni, a kerethez szállitani, mert minden fürész közelében találja fáját; nem kell a fát az első emeletbe felvinni, mint sok keretfürésznél, hanem a fürészek a fával egy szinben vannak.

Mennyi auctoritás hozatik fel ellenem, ki árva fejemre egyedül állok a csatatéren! Csakhogy mai nap nem ugy mint a Scholastica idejében és az ecclesiában az auctoritás dönt, hanem az érvek és tények. Belházy ur nem találta el a a valódi okát, miért nem terjedt el a velenczei fürész, ezért okoskodásai daczára is másutt kell a megfejtést keresni.

No de akár meddig bizonyitgatunk is egymás ellen, alig fogjuk ezen az uton elhatározhatni, melyik fürészrendszer a jobb. Hanem teszek egy más ajánlatot, mely előbb czélra vezethet.

Hasonlitsuk több fürésztelep eredeti több évi számláit össze, persze egészen entre nous, mert vannak dolgok, melyeket én legalább nem akarok urbi et orbi kikürtölni, és ha találunk egy rendszert, mely kevesebb befektetési tőkével és kevesebb favesztességgel kicsiben és nagyban jobb és olcsóbb fürészanyagot termel, mint a velenczei fürész, akkor én leszek az első, a ki elismerem, hogy csalatkoztam.

Fagyapot gyártás.

Közli: Belházy Jenő, m. kir. erdőigazgatósági titkár.

Amerikában körülbelül 4 év óta nagymennyiségben és sokféle czélra használnak egy fahulladékokból készitett gyártmányt, mely finom gyapjuhoz hasonló faszálakból áll és általánosan fagyapot (Holzwolle) nevet visel. E gyártmány főleg csomagolásra használtatik s mint ilyen jutott el Európába is, hol azután szintén megkisérlették előállitását, miután alkalmazásánál azt tapasztalták, hogy nemcsak csomagolásra, de párnák, derekaljak és bútorok tömésére is igen alkalmas. Aztán használható az állattenyésztésnél alom helyett, a gépek kenésénél (a vasuti kocsik tengely kenésénél) kenőcs felfogó és megtartó anyag gyanánt, a folyadékok tisztitásánál pedig szürőképen. A fagyapotot mindenféle fahulladékból elő lehet állitani, s egy egyszerü géppel, mely e czélra használtatik naponkint, a gyapju finomságához képest, egész 450 kilogramot is lehet készitени. Bátran azt lehet tehát állitani, hogy a fagyapot a széna és szalmával szemben is a legolcsóbb csomagoló anyag.

A derekaljak (madráczok) és bútorpárnák kitömésénél pedig az az előnye van a fagyapotnak, hogy a lószőr után a legnagyobb ruganyossággal bir, s mint állitják, gyanta tartalmánál fogva a férgek elszaporodására, és a nedv felvételére sem oly alkalmas, mint más tömőanyagok. Ez irányban tett sokoldalu kisérletek után ma már a fagyapot, csakugyan gyakran alkalmaztatik, párnák és derekaljak kitömésére különösen kórházakban. S miután a fagyapot kellő finomságban előállitva nagyobb ürt tölt ki, mint a gyapothulladék, a mely utóbbi eddig a vasuti kocsik tengelyeinek kenésénél talált alkalmazást, s miután a fagyapot a közönséges gyapotnál erősebb és az olaj által nem ragasztatik annyira össze, mint a közönséges gyapot, ellenben nem vesz fel annyi olajat magába, mint az utóbbi, s igy az olajból igen kevés megy veszendőbe: ezért a fagyapotnak a kenő tokhoz való ily czélu felhasználása mindinkább általánossá válik s azt lehet állitani, hogy a közönséges gyapotot e téren nem sokára teljesen kiszoritja.

A fagyapot előállitása igen egyszerü vasból épült gépen történik, melynél a súlykerék egyuttal forgatyu korongul is szolgál. Erre egy vezető rud van alkalmazva, mely egy vasszánt ide-oda tol. A szánban egyszerü vágó szerszámok vannak elhelyezve, melyek egy csoport sűrűen egymás mellett álló függélyes hegyes késből (ezek távolsága adja részben a gyapot finomságát), és egy vizszintesen működő széles gyaluból állanak.

A hegyes késecskék bevágásokat tesznek a fába, a lapos gyalu pedig levágja a szálakat és a gépasztal alá hányja. Két, a szán fölött elhelyezett hornyolt henger, mely a szán minden egyes mozdulatánál időközönként bizonyos mérvben forog, tartja a feldolgozandó fát, és a forgatyuhoz legközelebb fekvő henger, egy csiga által működő nehezék és fogas kerekek segitségével folyvást a fához nyomatik, oly módon,

hogy a feldolgozandó fa erősen tartatik és a gép minden mozdulatánál bizonyos mérvben a gépasztalhoz tolatik. Egy, a csigán alkalmazott emeltyü lehetségessé teszi, hogy e kerék hátra- vagy előtolása gyorsittassék s igy a második, előtte fekvő henger is gyorsabb ide-oda irányuló mozgásba hozassék, mi által különböző hosszuságu fadarabok is késedelem nélkül kerülnek a gép alá.

A gépet egy gyermek is vezetheti, kinek kötelessége abban áll, hogy a szijak segélyével egyszer mozgásba hozott gép hengerei közzé a fadarabokat egymásután betolja; ezt balkezével teszi, jobbjával pedig a csigán alkalmazott emeltyü segélyével, az első hengert a különböző fadarabok hosszuságához képest a hátulsó hengerhez közelebb vagy távolabb állitja. Ha a hengerek a fát megfogták, akkor már többé nem szükséges azt kézzel tartani, a hengerek magok is elviszik a gép alá, ugy, hogy a nem nagyon csekély hosszal biró fadaraboknál egy fiu a gép ellátásához elégséges. A gép elhelyezéséhez a hajtószij irányában mérve 3.20 méter hosszu, és 1.06 méter széles hely szükséges. A hajtó korong 50 *cm* átmérőjü és 15 *cm* vastagságu, és perczenként mintegy 150 fordulatot tesz. Egy ilyen gépen 10 órai napi munkával, a készitett anyag csekélyebb vagy nagyobb finomságához képest, 250—450 kilogram fagyapotot lehet előállitani. Minden ilyen gép rendesen csak egyforma vastagságu fagyapotot gyárt, lehet azonban külön megrendelendő csigakerekekkel azt oly módon is használni, hogy 1 miliméter vastagságból 3, 5, 10 és 15 faszál is kikerül.

A faszálak szélessége tetszés szerint változtatható a szerint, a mint a függélyesen működő hegyes késecskéket betétek alkalmazásával egymáshoz távolabb vagy közelebb állitjuk be. Azon hajtóerő, mely egy ilyen gép hajtásához szükséges, 1—2 lóerőnek felel meg.

A gépen gömbölyü, négyszegletes és lapos fahulladékok is feldolgozhatók, csakhogy legnagyobb méreteiknek hosszban 47 *cm*-t, szélességben 14.5 *cm*-t nem szabad tulhaladni. A magasság nem mérvadó, előnyös azonban, ha 50 *cm*-nél ez sem nagyobb.

A feldolgozás végett e gépbe betett darab 3 *cm* vastag négyszegletes léczet hagy hátra, tehát a fahulladék nagyon csekély.

A gép tiszta súlya 720 kilogram, becsomagolva 870 kilogram.

Három exoticus selyemhernyó.

Irta: Pisó Kornél, m. k. faraktártiszt.

Szabad időmet többnyire kedvencz tárgyaim, a növény- és rovartannal töltvén, mint erdész, természetesen előszeretettel viseltetem az erdei, vagyis azon rovarfajok iránt, melyek a fák nedvei és leveleivel élnek, s a midőn hazánkban a honos erdei rovarfaunával nagyjából megösmerkedtem, azon óhaj ébredt föl bennem, hogy némileg a többi európai országok és a meleg éghajlatu vidékek rovarfaunájával is megösmerkedhessem.

Több hazai és német-, franczia-, olaszhoni stb. rovarászokkal és természetbuvárokkal állván összeköttetésben, ezek segitségével és szivességéből már számos exoticus lepkefaj van birtokomban,*) melyeket most itthon jó eredménynyel nevelhetek.

E lepkékkel együtt birtokomba jutott oly három faj is, a melyek nemcsak általános, de erdőgazdasági szempontból is valóban nagy fontossággal birhatnak, miért is figyelmünket nagy mértékben megérdemlik.

*) A rovartannal foglalkozó szaktárs uraknak, kivánatra készséggel engedek át ezek petéi, vagy bábjai közül, tenyésztési utasitással együtt. P.

Ezen három selyemlepke-faj, melyek tenyésztése a hátsó indiai, chinai és japáni nép egy nagy részének kenyérkeresetet és jólétet biztosit, a következők:

Antherea (Attacus) Cynthia;
„ „ Pernyi és
„ „ Yamamaï.

Ezen selyemlepkék hernyói nem eperfa, hanem a bálványfa (Ajlanthus glandulosa), tölgyek és a Ricinus communis nevü növény leveleivel táplálkoznak, s minthogy ezen hernyók tenyésztése a mi közönséges selyemhernyónkkal szemben hasonlithatatlanul nagyobb előnyöket biztosit, azon véleményben vagyok, hogy czélszerü lenne ezeket nálunk is meghonositani és tenyészteni, annyival inkább, mivel a selyemhernyók nálunk is igen jó eredménynyel tenyészthetők.

Az emlitett előnyök közül legyen szabad nehányat felsorolni.

1. Ezen exotikus hernyók selyme — állitólag — sokkal erősebb, tehát tartósabb is, mint a közönséges Bombix mori-hernyó selyme.

2. Hazánk terjedelmes tölgyerdőkkel rendelkezvén, a hernyók mindenütt nevelhetők lennének, holott nagy kiterjedésü eperfa ültetvényeink — tudomásom szerint — még nincsenek. Ennek következtében a jelenlegi selyemhernyó tenyésztése csak korlátolt és csakis azon vidékekre szoritkozhatik, a hol eperfa telepek már vannak.

3. Ricinus communis növény hazánk bármelyik vidékén, nagy mennyiségben, igen csekély költséggel és rövid 8—10 hét alatt nevelhető.

4. Ezen hernyók tenyésztése a faszegény alföldi vidékeken terjedelmes bálvány- és tölgyfa erdők létesitését vonná maga után, s ez által a szegény népen két irányban lehetne segiteni.

5. Hogy gondos ápolás mellett ezen selyemhernyó fajoknál egy esztendőben 2, sőt 3 generatió hernyót is lehet nevelni, tehát egy év alatt annyi gubót lehetne nyerni, a mennyit a mi selyemhernyónknál 2, illetőleg 3 esztendő alatt.*)

Ezek után tehát azt hiszem, hogy ezen utolsó körülmény magában elegendően indokolná e hernyók tenyésztését.

Az előadottak alapján a tisztelt olvasó méltán kérdezheti: mi oka annak, hogy ezen hernyók tenyésztése Európában mindeddig el nem terjedt?

Tagadhatlan, hogy ezek nagybani tenyésztése a közönséges selyemhernyó tenyésztésével szemben némi nehézségekkel jár, melyeket azonban — nézetem szerint — okszerü eljárás mellett le lehetne győzni. A legkellemetlenebb ugyanis a nagybani tenyésztésnél az a körülmény, hogy a lepék petelerakása nem megy oly könnyen végbe, mint a közönséges selyemhernyó lepéinél, mivel a lepkéket e czélból csakis párosával kell terjedelmes szekrényekben elhelyezni. A Cynthiánál a tenyésztés még azonfelül az által is meg van nehezitve, hogy a lepék neme (genus) igen nehezen ösmerhető fel, miért is gyakran megtörténik, hogy a tenyésztők párzás végett vagy 2 him, vagy pedig 2 nőstény példányt tesznek a szekrényekbe s e miatt természetesen a párzás elmarad.

Miután — a mint már emlitém — ezen hernyók honositása különösen erdőgazdaságunkra nézve nagy fontossággal birhatna, e tekintetbeni szerény nézeteimet több szaktárssal is közöltem, kik mindannyian arra bátoritottak, hogy ez ügyben arra hivatott közegek tanácsát kérjem ki, illetőleg ezen hernyók több gubóját szakszerü birálat és vizsgálat alá bocsássam. Ezt meg is tettem és az eredményt feszült kiváncsisággal várom, azon reményben ringatom tehát magamat, hogy sike-

*) Brehms »Thierleben« IX. kötet, 380—386. oldal.

rülni fog ezen hasznos selyemhernyókra annyira felhivni az érdeklődők figyelmét, hogy tenyésztésökkel kisérletek tétessenek, s ha tán az első próba kedvezőtlen eredményt is mutatna, még akkor is bátor vagyok az érdekelt közönséget egy nagyobbszabásu próbatételre buzditani. Az ahoz szükséges petemennyiséggel és tenyésztési utasitással szivesen szolgálnék bárkinek.

Bocskón (Mármaros megye), 1885. márczius hóban.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. évi márcziushó 25-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak: gróf Tisza Lajos elnök ő excja; Bedő Albert alelnök; Bothó Imre, Eleőd Jósa, Ghyczy Emil, Garlathy Kálmán, Hómann Bálint, Kallina Károly, Luczenbacher Pál, Rónai Antal, Scholcz Rezső, Vanke Sándor választmányi tagok; Horváth Sándor titkár és, a házépités tárgyalása alatt, Czigler Győző műépitész.

I. A titkár az egyesületi pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület összes bevétele folyó évi januárhó 1-jétől a mai napig . . . . . 10.668 frt 31 kr,
kiadása ugyanezen idő alatt . . . 1.480 „ 94 krt
tesz ki, jelenlegi pénztári készlete tehát . 9.187 frt 37 kr.

Ezen összegből 2800 frt a budapesti fővárosi egyesület takarékpénztárban, 5800 frt az első hazai takarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve, 587 frt 37 kr pedig az egyesület kézi pénztárában őriztetik.

A 10.668 frt 31 kr összes bevételből 197 frt 72 kr mult évi pénztári maradékot képez, 1080 frt ujonnan tett készpénz alapitvány fejében, 3604 frt 73 kr régi alapitvány törlesztésére, 614 frt 19 kr a Wagner alapitványra és 600 frt

a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjára fizettetett be.

A rendes bevételekre tehát az itt felsorolt összegek levonása után összesen 4571 frt 67 kr esik.

A kiadások között ezuttal olyan tételek nem fordulnak elő, melyek az alaptőkéhez csatolt összegekre vonatkoznának, a fennebb kimutatott 1480 frt 94 kr összes kiadásban tehát kizárólag folyó rendes kiadások foglaltatnak.

A kézi pénztár 9187 frt 37 kr pénzkészletén kivül a pénztárban el van elhelyezve, a letéti számadás szerint még 4 drb takarékpénztári könyvecske is, és pedig egy 1100 frtról szóló, melylyel a Deák Ferencz alapitvány 1882. és 1883-ik évi pályadija, egy 550 frtról szóló, melylyel ugyanezen alapitvány 1884-ik évi pályadija, egy 1000 frtról szóló, melylyel a műszótár költségeire 1883-ban félre tett, és végül egy 1360 frtról szóló, melylyel az ugyanezen czélra mult évben félre tett összegek helyeztettek el gyümölcsözőleg.

Tudomásul vétetik.

II. titkár bemutatja az 1884-ik évi számadásokat, melyek szerint a kézipénztár forgalma a következő volt :

összes bevétel . . .	31.973 frt	81 kr,
„ kiadás . . .	31.776 „	09 „
maradék .	197 frt	72 kr.

A bevételi összegben rendes bevételnek tekintendő 22.741 frt 73 kr, rendkivülinek 9.232 frt 08 kr.

A kiadási összegből rendes kiadást képez 13.099 frt 05 kr, rendkivülit : 18.677 frt 09 kr. Levonva a rendes bevételekből a rendes kiadásokat, tiszta megtakaritás mutatkozik : 9642 frt 68 kr.

Az alapitványok számadása szerint az egyesület tőkevagyona áll : 3860 frt 50 kr készpénzből, 114.600 frt névértékü, vagy a jelenlegi árfolyam szerint számitva, 113.720 frt

pénzértékü értékpapirból és 77.103 frt 23 kr értékü magánkötelezvényből, összesen tehát névértékben 195.563 frt 73 krból, vagy pénzértékben 194.683 frt 73 krból.

Az alapitványi pénztár 3860 frt 50 kr készpénz készletéből 1000 frt a magyar földhitelintézetnél, a többi pedig, 14 frt kivételével, a takarékpénztárakban van elhelyezve. Ez utóbbiról a betéti könyvecske a kézipénztárban őriztetik.

A választmány a közölt főbb adatokat tudomásul véve, a számadások megvizsgálására és a jövő évi költségvetés elkészitésére Belházy Emil, Vanke Sándor és Kallina Károly választmányi tagokat küldi ki.

III. Elnök ő excellentiája jelenti, hogy a megelőző ülésen kiküldött épitő bizottság megbizatásában eljárván, az épitendő ház vázlatos tervének és előleges költségvetésének elkészitése iránt intézkedett, s erre vonatkzzó javaslatát, valamint az épitkezés pénzügyi oldalára vonatkozó nézeteit külön jelentésben fogja előterjeszteni. Mielőtt azonban ezen jelentés felolvastatnék, kötelességének tartja megemliteni, hogy az ebben emlitett tervek elkészittetését az épitő bizottság érdemes tagja Luczenbacher Pál volt szives magára vállalni, mit a választmány köszönettel vesz tudomásul.

Ezután felolvastatik az épitő bizottságnak következő jelentése :

Tisztelt Igazgató Választmány! A mult évi deczemberhó 20-án tartott választmányi ülésen megbizást nyertünk arra nézve, hogy az egyesület házépitése ügyében a szükséges előintézkedéseket megtegyük.

Ennek folytán mindenekelőtt az épitendő ház vázlatos tervének és hozzávetőleges költségvetésének elkészitése iránt intézkedtünk, oly módon, hogy erre Czigler Győző és Berczik Gyula műépitészeket külön-külön kértük fel, közölvén velük a főváros által átengedett alkotmány-utczai telek vázlatrajzát és azon berendezési tervet, mely véleményünk szerint az egyesület elhelyezésére és másfelől a bérbeadandó részek előnyös értékesitésére nézve legelőnyösebbnek mutat-

kozott. A telek méreteit illetőleg azonban figyelmeztettük egyszersmind a műépitészeket, hogy miután annak szélessége a honvéd-utcza irányában igen csekély, az egyesület lépéseket óhajt tenni a teleknek 3 öllel való kiszélesitésére, s hogy ennélfogva czélszerü lesz az alaprajzokat ezen eshetőségre való tekintettel is elkésziteni.

E megbizás alapján mindkét műépitész két-két tervet terjesztett elő, melyek mind figyelemre méltók, egy közülük pedig, a Czigler Győzőé, egyszersmind oly sikerült megoldásnak is tekinthető, hogy azt részünkről alapos megbirálás után is megnyugvással ajánljuk a tisztelt Választmánynak elfogadásra.

E terv berendezésének előnyeiről legjobban meggyőzhetik a tisztelt Választmányt maguk a rajzok, melyeket bemutatni szerencsénk van; részünkről tehát csupán azon szerencsés gondolatát emeljük ki a megoldásnak, mely az épület sarkának önálló kiképzésében nyer kifejezést, s mely nemcsak a homlokzat diszét emeli, hanem azt is lehetővé teszi, hogy a kapubejárás az épület középvonalán kivül az udvar középvonalába helyeztessék át, minek megint az az előnye, hogy a lépcsőház a bérházak szokásos berendezésétől eltérőleg nagyobb méretekkel és kényelmesebb tagozással az udvarban nyerhet elhelyezést, előnyére ugy a berendezésnek mint a telek intenziv kihasználásának.

Egyes részletek ugyan ezen a terven is módositandók lesznek különösen azon körülmény folytán, hogy a telek eredeti szélessége a főváros részéről nem 3 öllel, mint reméltetett, hanem értesülésünk szerint, csak két és egynegyed öllel fog megnagyobbittatni; mindamellett Czigler Győzőnek ezen megoldását az egyesület czéljaira nézve teljesen megfelelőnek találjuk s ennélfogva ismételten ajánljuk a tisztelt választmánynak, hogy azt a részletes tervek elkészitésének alapjául elfogadni méltóztassék.

Áttérve a kérdés pénzügyi oldalára megemlitjük, hogy a tervező az épités maximalis költségeit összesen 200.000 forintra számitja, melyből a telek árára 13750 és az épitésre 186.250 forint esik.*)

*) Az exen átlagos számitás alapján megállapitott maximalis épitési költség kiszámitásánál a beépitett ür köbmétere 8 frt 50 krral vétetett számitásba, holott az egyesület telkével szemben épülő kereskedelmi akademiánál a tényleges költségek ennél kevesebbet tesznek ki köbméterenként. Feltehető tehát, hogy a tényleges költségek Czigler ezen átlagos számitását nem haladják meg.

Viszont a ház bérjövedelmét s illetőleg az egyesület által elfoglalandó helyiségek bérértékét a szomszédos házak tényleges bérjövedelmének figyelembe vételével az első időben összesen 12.300 frtra számitjuk, mely, ha a községi adó és más illetékek fejében 1600 frtot leszámitunk a 200.000 frtnyi befektetéshez képest 5·3% jövedelmezőségnek felel meg. *)

Az épitkezés tehát az egyesületre nézve még az általunk alkalmazott mérsékelt bérszámitás mellett is előnyösnek mutatkozik.

A mi már most a 200.000 frtra számitott befektetési tőke fedezését illeti, erre nézve a következőket van szerencsénk előterjeszteni.

Az egyesület értékpapirai a jelenlegi árfolyam szerint számitva kitesznek . . . . . 113.720 frtot;
az alapitványi pénztár készpénzkészlete . . . . . 3.860 „
és a kézi pénztár feleslege kitesz . . . . . 7.000 „
Luczenbacher Pál t. tagtársunk által felajánltatott készpénzben . . . . . 1.000 „
a Groedl czég által felajánltatott az épület fedélszékének elkészitése, a mi számitható körülbelül . . . . 3.500 frtra;
az alapitótagok által remélhetőleg befizettetik az épités befejezéséig . . . . . 5.000 frt;
és végül adományokra számitható . . . . . 6.000 „

összesen tehát 140.080 frtra

rúg azon összeg, melyet az egyesület az épités befejezése idejéig készpénzben fedezhet s igy 60.000 frtra számitható a költségek azon része, mely részletekben lesz törlesztendő. Ezen összegből 10.000 frt beszerzéséről azonban gondoskodni nem kell, mivel a telek árának $^3/_4$-ed része (kerekszámban 10.000 frt) a főváros által megállapitott feltételek szerint 10 év alatt lesz csak törlesztendő. Jelzálogi biztositék mellett tehát részlettörlesztésre előre láthatólag 50.000 forintot kell az egyesületnek kölcsön utján beszerezni, a mi mindenesetre nem fog nehézséggel járni s remélhetőleg a kamatláb sem lesz magasabb 5%-nál.

*) A tervező a ház bérjövedelmét ettől eltérőleg 14050 frtra tehát 1750 forinttal (12·5%-al) magasabbra számitja már az első időre is. Az előbbi számitás tehát nem mondható túlságosan magasnak.

Az egyedüli kérdés tehát, mely még számításba veendő az, hogy a most említett 50.000 és a fővárosnak fizetendő 10.000 frt mily módon és mennyi idő alatt lesz törleszthető.

Erre nézve mindenek előtt megemlitjük, hogy az egyesület azon rendes jövedelmei, melyek az épités által nem érintetnek, s a melyek tehát az eddigi arányban jövőre is előreláthatólag befolynak az utolsó három évi zárszámadások átlaga szerint összesen 16563 frtra számithatók*), azon kiadások ellenben, melyek a következő években felmerülni fognak, a jótékony alapitványok évenként kifizetendő kamatait is ideértve, s minden egyes tételt eddigi tényleges kiadásoknál bővebbre számitva, legfeljebb 16.050 forintra**) előirányozhatók az egyesületi helyiségek értékén kivül; fel lehet tehát venni, hogy az egyesület szükségleteit az épitendő ház tényleges bérjövedelmének érintése nélkül a többi rendes jövedelmekből is fedezni lehetend s igy a ház után az egyleti helyiségeken kivül befolyó jövedelem, továbbá az új alapitványok és a 70.000 forintot meghaladó kötelezvényekben biztositott alapitványi tőkéknek jövendőben befizetendő része egészen törlesztésre lesznek fordithatók.

A ház bérjövedelmét mint fennebb emlitettük összesen 12.300 forintra lehet számitani; ebből azonban leütendő adó fejében 1.600 továbbá az egyesület helyiségeire és a titkári lakásra 2780, s végül a szerkesztői lakás bérre 808, vagyis összesen 5188 frt. A fentebbi 12.300 frtból tehát marad 7.112, kerekszámban 7000 frt, mely az egyesület szükségletein felül törlesztésre forditható. Ezenkivül felvehető, hogy az új készpénz alapitványok és ujabb tőkebefizetések, melyek czimén eddig is 2000—3000 frt folyt be évenkint, legalább 1000 forintot kitesznek, s igy az egyesület évenként legalább 8000 frttal törleszthetni terheit. — Ezzel pedig a felveendő 50.000 frt kölcsön és a fővárosnak fizetendő 10.000 forint 10 év alatt teljesen törlesztve lesz.

*) Ezen összegben az alapitványi kamatok fejében a megelőző 3 évben átlagosan befolyt 3744 frt helyett, a remélhetőleg befizetendő tőkék kamatainak leszámitásával, csak 3444 frt vétetett számitásba. Jelenleg ugyanis a befizetetlen alapitványok összege 74.929 frt; számittatott befizetésre 5000 frt; maradna tehát ujabb belépések nélkül is 69.929 frt, ennek 5% kamata = 3486 frt.

**) A megelőző 3 év alatt az egyesület összes rendes kiadásai a lakbéren kivül átlag 12586 frtot, lakbérrel együtt pedig 13876 frtot tettek ki.

Mindezeknél fogva tehát részünkről az épitést megkezdhetőnek tartjuk s ezen czélból tisztelettel kérjük a t. Igazgató-választmányt, hogy a bemutatott tervet elfogadni s minket egyuttal felhatalmazni méltóztatnék, hogy egyfelöl a részletes tervek és költségvetés elkészitése s másfelől, a t. Igazgató-választmány jóváhagyásának fentartásával, a kivitel iránt a szükséges szerződéseket megköthessük.

Budapesten, 1885. márczius 17-én.

Bedő Albert,
alelnök.

Tisza Lajos,
elnök.

Luczenbacher Pál,
választm. tag.

Horváth Sándor,
titkár.

Ezen jelentés alapján a választmány részletes vizsgálat alá vevén a bemutatott tervet, azt elnök ő excellentiájának és a tárgyalás ezen részéhez meghivott tervezőnek felvilágositásai után a maga részéről is elfogadja.

Áttérve ezután az épités pénzügyi oldalára, a választmány is hozzájárul azon nézethez, mely a bizottsági jelentésben kifejezést nyert, hogy t. i. az épitéssel járó terhek törlesztése lehetőségig rövid időre terjesztessék ki, s ennélfogva kivánatosnak jelenti ki, hogy a felveendő kölcsön feltételei ugy contempláltassanak, s illetőleg az egyesület következő évi költségvetései akként állapittassanak meg, miszerint ugy a felveendő kölcsön, mint a telek ára is lehetőségig 10 év alatt törlesztethessék.

Minthogy azonban ezen esetben az egyesület külön rendeltetéssel biró alapitványainak felhasználása kikerülhetetlenné válik, a választmány szükségesnek tartja ez uttal is kijelenteni, hogy nem csak az épitési ügy lebonyolitásánál, de az egyesületi költségvetések megállapitásánál is folytonosan és első sorban gondoskodni fog arról, miszerint ezen alapitványok tőkéi, addig is, mig a terhek törlesztése után az egyesület jövendőbeli jövedelmeiből ismét külön kiszakittathatnának, sértetlenül fentartassanak, évenkénti kamatjaik pedig rendeltetés-

sükre való felhasználás végett az egyesület folyó jövedelmeiből kiszolgáltassanak.

Elnök ő excellentiájának erre vonatkozó előterjesztése alapján tudomásul veszi továbbá a választmány, hogy a második emeleten elhelyezendő egyesületi helyiségeken és a titkári lakáson kivül a szakalelnök számára is terveztetett az első emeleten egy nagyobb lakás, a mely felett annak idejében az egyesület rendelkezhetni fog. Egyelőre azonban a jelenlegi alelnök kijelentette, hogy mig az egyesület kellően nem tájékozhatja magát az iránt, hogy ezen épitkezés által vagyoni helyzete miként alakul, ezen körülményre a maga személyét illetőleg általában reflectálni nem kiván.

Ezen megállapodások után felhatalmazza a választmány az épitő bizottságot, hogy az elfogadott előleges terv alapján a részletes tervek elkészitésére és az épités kivitelére nézve, a jelentésben kimutatott 200.000 frt maximalis költségek keretein belül s a választmány jóváhagyásának fentartásával a szükséges szerződéseket megkösse.

Ezen ügygyel kapcsolatban a titkár jelenti, hogy a mult választmányi ülés határozata értelmében a felhivások a kötelezvényekben tett alapitványok befizetése és az adakozásra felhivandó erdőbirtokosok bejelentése végett szétküldettek. Jelenti továbbá, hogy a nagyméltóságu földmivelési miniszterium folyó évi 5640. szám alatt kelt leiratával jóváhagyta az alapszabályok azon pótszakaszát, melyet a megelőző választmányi ülés a külön rendeltetéssel biró alapitványoknak az épités czéljaira való felhasználhatása végett kiegészitésül felvenni szükségesnek látott. Végül bemutatja a fővárosnak a telek átengedése ügyében hozott következő határozatát.

16.631. szám. A főváros V-ik kerületében 1029., 1030., 1031—1039/1, 1031—1039/2, 1031—1039/6, 1031—1039/7, 1031—1039/8, 1031—1039/9 hr. sz. a. fekvő telkeknek a folyó évi februárhó

20-án 10.782. sz. a. kelt tan. határozattal jóváhagyott egyesitési és szabályozási térrajza oly felhivással adatik ki a t. ügyészségnek, hogy annak telekkönyvi keresztülvitelét eszközölje ki, s eljárásáról tegyen a tanácsnak jelentést.

Minthogy pedig az emlitett térrajz szerint felosztott és szabályozott telkek közül az 1030. hr. sz. telekkönyvileg és felmérésileg 359·66 □ ölet tartalmazó, a szóban lévő felosztás és szabályozás folytán 274·00 □ öl terjedelmüvé vált telkek a közgyülés 1884. évi novemberhó 12-én kelt 732 kgy. számu határozatával az országos erdészeti egyesületnek eladatni határoztatott, tekintve, hogy most már a szerződés megkötésének utjában mi sem áll, a mult évi 57.757. sz. tan. határozat kapcsán utasittatik a VII. ügyosztály, hogy a fentebb megjelölt telek iránt a közgyülési határozat értelmében az országos erdészeti egyesülettel az adásvevési szerződést kösse meg, s jóváhagyás végett a tanácsnak mutassa be.

Miről az országos erdészeti egyesület tudomás, a VII. ügyoszt. s a t. ügyészség pedig miheztartás végett felzeten értesittetik.

Budapesten, 1885. évi márcziushó 14-én.

A fővárosi tanács: *Kada*,
alpolgármester.

IV. Elnök ő exciája megemliti, hogy azon hármas bizottság, mely a mult választmányi ülés által az állami szolgálatban álló erdészeti altisztek nyugdij igényeinek és a nyugdij törvényjavaslat erre vonatkozó határozatainak tanulmányozására küldetett ki, megállapodásáról részletes jelentést készitett. (Lásd alább) minthogy azonban a törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása egészen váratlanul oly gyorsan kezdetett meg, hogy a választmányi ülés összehivására idő nem volt, az elnökség jónak látta e jelentés alapján feliratot intézni a földmivelési miniszteriumhoz azon meleg kérelemmel, hogy a javaslat azon szakaszának, mely az erdőőrök nyugdijazására vonatkozik, s melyben az erdőőrök nyugdija a mezőgazdaságoknál alkalmazott altisztekkel egyenlően decenniumok szerint szabatott meg, módositását kieszközölni s illetőleg oda hatni

méltóztassék, hogy az erdőőrök is a hivatalszolgákkal és tisztviselőkkel egyenlő elbánás alá essenek.

Ugyanezen felterjesztésben megemlittetett továbbá az is, hogy a törvényjavaslat azon szakaszában, mely által a bányatársládákhoz járuló személyzet a leendő törvény hatálya alól kivétetett az erdészeti társládákhoz járuló személyzet nincs megemlitve, holott ezen intézkedésnek kiterjesztése az állandó erdőmunkásokra is ép oly szükséges, mint a bányászati személyzetre.

Maga a fenebb emlitett bizottsági jelentés igy szól :

Tekintetes Igazgató-választmány! Mult évi deczemberhó 20-án tartott tanácskozásaink alkalmával, midőn egyebek között az uj nyugdij törvényjavaslat némely határozatai is szóba hozattak, két idevágó kérdés tanulmányozásával bizattunk meg.

Egyike ezeknek az 1867 előtti időkben alkalmazott erdészjelöltekre (candidatusokra) vonatkozik, kik eskü nélkül, vagy az ugynevezett titoktartási eskü (Verschwigensheit-Eid) alatt dijtalanul vétettek fel a szolgálatba s a tulajdonképeni hivatalos esküt csak akkor tették le, midőn több-kevesebb candidátusi év után valóságos erdőgyakornokokká neveztettek ki. Az erdészjelöltek ezen candidátusi évei, miután a szolgálati idő általában a hivatalos eskü letételétől számittatik, az akkori nyugdijszabályok értelmében természetesen nem voltak beszámithatók; a szabályok ezen szigora azonban később nem jutott érvényre, mert midőn az első esetek felmerültek, Ő felsége 1878. február 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával megengedte, hogy az erdészjelöltek ingyenes évei a dijazott vagyis a hivatalos eskü letételére következő szolgálati idővel egyenlő érvényünek vétessenek. Az erdészjelöltek azon aggálya tehát, hogy sokszor nagy nélkülözéssel s hosszu időn át eltöltött jelölti szolgálatuk még a nyugdijazásnál sem vétetik figyelembe, ezen időtől kezdve teljesen megszünt. Most azonban, midőn a nyugdij-szabályok codificálása terveztetik, ismét felmerült az a kérdés, vajjon az uj törvényjavaslatnak, melyben a fentebb emlitett legfelsőbb elhatározás érvényben hagyása egyenesen nincs kimondva, nem fog-e a végrehajtásnál oly értelmezés adatni, mely a már megnyert s törvényerővel biró szabály által biztositott kedvezmény megvonását vonhatná maga után.

A másik kérdés, melynek megvizsgálására megbizatást nyertünk, az uj nyugdij törvényjavaslat azon határozataival áll kapcsolatban, melyek az államerdészetnél alkalmazott erdőlegények, erdőőrök, főerdőőrök, fővadászok, raktárőrök, famesterek, gépkezelők stb., szóval az erdészeti altisztek és az állandó erdőmunkások ellátását szabályozzák. Egész általánosságban felemlittetett ugyanis, hogy a törvényjavaslat ezen határozataiban az erdészeti altisztek és állandó erdőmunkások ellátása sokkal mostohábban contempláltatik, mint a hivatalszolgáké és azon más altiszteké, kik például a sóelárusitó hivataloknál, a dohánygyáraknál és a szolgálat több más ágainál alkalmaztatnak. Felhivattunk tehát, hogy a törvényjavaslat intézkedéseit gondosan összehasonlitva a jelenlegi szabályokkal, indokolt véleményt adjunk arra nézve, vajjon forognak-e fenn komoly okok, melyek az Országos erdészeti egyesületet arra indithatnák, hogy illetékes helyen felszólaljon az illetők jogos igényeinek figyelembe vétele érdekében.

Mielőtt megbizatásunkhoz képest ezen két kérdésben tiszteletteljes véleményünket előterjesztenők, szükségesnek tartjuk előre is kijelenteni, hogy részünkről szigoruan azon álláspontra helyezkedtünk, melyet a tisztelt igazgató-választmány az erdőtisztek helyzetének kérdésében elfoglalni helyesnek látott, vagyis folytonosan szem előtt tartottuk, hogy az Országos erdészeti egyesületnek a jelenlegi viszonyok között, nem volna sem tanácsos, sem hivatásában álló, bárki érdekében is, oly követelések mellett felszólalni, melyek bármi tekintetben is kivételes kedvezményeket involválnának magukban, hanem legfeljebb csak oly igények figyelembe vételét ajánlhatja, melyek a jelenlegi alapon s másokkal szemben is teljesen méltányosaknak, jogosaknak és épen ezért teljesithetőknek is tekintethetnek.

Ezen szempontból kiindulva, a volt erdészjelöltek azon óhajtását, hogy dijtalan szolgálati éveik az uj törvény életbe lépése után is beszámittassanak a szolgálati időbe, teljesen méltányosaknak találjuk, mert mint már kezdetben kimutattuk, ebben az óhajtásban nem valami uj kedvezmény kieszközléséről, hanem egy már tényleg elismert jog fentartásáról van szó. De épen azért, mert egy törvényerővel biró szabályok által megadott kedvezmény fentartása körül forog a kérdés, nem is kétkedhetünk egy pillanatig sem, hogy a leendő törvény végrehajtásánál soha sem fog annak oly értelmezés adatni, mely az erdészjelöltek megröviditésére vezethetne, s ezért, bár egészen felesle-

gesnek nem tartanók, hogy a törvény szavai e tekintetben is világosan kijelöljék a követendő eljárást, még sem látjuk elkerülhetetlenül szükségesnek, hogy az Országos erdészeti egyesület a javaslat szövegének módositása s illetőleg kiegészitése érdekében felszólaljon. Ugy hiszszük azonban, hogy az érdekelteknek igen nagy megnyugtatására szolgálna, ha a képviselőházi tárgyalások alkalmával elnök ő excellentiája egy egyszerü felszólalás által a magas kormánynak módot nyujtani kegyeskednék arra, hogy nyilatkozatával a felmerült kételyeket eloszlathassa.

Áttérve már most megbizatásunk második részére, valóban constatálnunk kell, hogy az erdészeti altisztek az uj javaslat által sokkal mostohább elbánásban részesittetnek, mint a minőben nézetünk szerint, a javaslat álláspontjáról, a legszigorubban mérlegelve is a körülményeket, részesittetniök kellene. A javaslatnak tudvalevőleg egyik legfőbb és mindenki által örömmel üdvözölt törekvése az, hogy a tisztviselők és szolgák helyzetén, a mennyiben a körülmények engedik, a jelenlegi állapothoz képest javitva legyen. E törekvés — sajnos — csak az erdészeti altisztekkel szemben nem nyert érvényesülést. A javaslat azon határozatai, melyek az erdészeti altisztekre vonatkoznak, általában véve csak két pontban térnek el a jelenleg érvényben lévő szabályoktól.

És pedig az első eltérés abban áll, hogy a nyugdijképességhez szükséges idő 10 évben állapittatik meg, holott eddig az erdészeti altisztek már a 8-ik szolgálati év betöltése után igényt tarthattak a nyugdijra. A második eltérés ellenben kimondja, hogy ezen altisztek nyugdija a 30 és 40-ik év között az eddigi $^2/_3$ helyett a fizetés $^3/_4$-ében szabandó ki.

Az első intézkedés, mint látható, némi megröviditést foglal magában, mely egyesekre nézve esetleg érzékeny is lehet, de el kell ismerni, hogy felszólalni ellene nem lehet, mivel a javaslat mindenkire nézve a 10 évet jelöli ki azon minimalis időnek, melynél a nyugdij-igények kezdődhetnek. A második eltérés ellenben kedvezményt tartalmaz az erdőőrökre nézve, a mennyiben egy 300 frt fizetést élvező erdőőr például, ha a 30—40 év között megy nyugalomba, 200 frt nyugdij helyett 225 frtot fog élvezhetni.

Ez a kedvezmény azonban — eltekintve attól, hogy csak azon keveseknek fog javukra válni, kik a 30—40 év között válnak meg a

szolgálattól — aránytalanul csekélynek tekinthető azon valóban jelentékeny előnyökhez képest, melyeket az uj javaslat a más ágaknál szolgáló altisztek és általában a hivatalszolgák részére biztosit.

Hogy ezt számadatokkal világosan kimutathassuk, legyen szabad röviden megismertetni azt a rendszert, mely szerint a nyugdijazás történni fog az uj javaslat szerint.

Az erdészeti altisztek — és velük egy kategoriába sorozva a mezőgazdaságnál, veszteginteźeteknél alkalmazott altisztek, s továbbá a fogházőrök, utkaparók, hidőrök stb. — a javaslat 27-ik szakasza szerint külön elbánás alá esve, a jelenleg is érvényben levő decennialis rendszer szerint nyugdijaztatnának a következő módon:

a 10. és 20-ik szolgálati évek között beszámitható fizetésük $^1/_3$=33.$_3$%-ával
a 20. és 30-ik „ „ „ „ „ $^1/_2$=50%-ával
a 30. és 40-ik „ „ „ „ „ $^3/_4$=75%-ával
és a 40-ik év után egész „ „ 100%-ával.

Ettől eltérőleg a hivatalszolgák és a 27. §-ban nem emlitett dohánygyári stb. altisztek a tisztviselőkkel egy kategoriába helyezve, évek és %-ok szerint nyugdijaztatnak oly módon, hogy a 10-ik év után fizetésük 40%-át és azon túl minden év után még 2%-át nyerik, ugy, hogy nyugdijuk a 40-ik év után 100%-ra emelkedik.

E két rendszer eredménye között első tekintetre is feltünik a nagy különbség, mert ha egyelőre tekinteten kivül hagyjuk is azt a nagy előnyét a hivatalszolgáknak és szerencsés társaiknak, hogy bármely időpontban lépnek is nyugalomba, szolgálatuk minden egyes éve figyelembe vétetik, — és csak a decenniumok kezdetén mutatkozó eltéréseket veszszük is tekintetbe, itt is érezhető különbségeket tapasztalunk az erdőőrök rovására, a mennyiben ezek, mint emlitők,

a 10-ik év betöltése után 33.$_3$%-ot, a hivatalszolgák ellenben 40%-ot,
a 20-ik „ „ „ 50%-ot, a „ „ 60%-ot,
a 30-ik „ „ „ 75%-ot, a „ „ 80%-ot

kapnak, tehát 6.$_7$, 10 és 5%-kal többet. Ez azonban a minimalis különbség s az eltérés a decenniumok későbbi éveiben folytonosan emelkedik, ugy hogy azok végén valóban jelentékenynyé válik, a mennyiben

19 évi szolgálat mellett az erd. altisztek 33.$_3$%ot, a h. sz. ellenben 58%-ot,
29 „ „ „ „ „ 50%-ot, a „ „ 78%-ot,
39 „ „ „ „ „ 75%-ot, a „ „ 98%-ot,

tehát az utóbbiak 24.$_7$, 28 és 23%-kal többet kapnak.

És ehez járul még az is, hogy mig a hivatalszolgák és általában az altisztek özvegyei férjük elhalálozásakor 2 havi fizetéssel egyenlő temetési járulékot nyernek, az erdészeti altisztek özvegyeitől ezen valóban nagy jótéteménynek tekinthető kedvezmény is megvonatik.

Ha már most ezen, az erdészeti altisztekre nézve oly nyomasztó megkülönböztetésnek okát keressük, lehetetlen azt másban feltalálnunk, mint azon egyetlen körülményben, hogy az erdészeti altisztek jelenleg is más elbánás alá esnek, mint szerencsésebb társaik és a hivatalszolgák.

Az erdészeti altisztek ugyanis, mint mellékesen már jeleztük, jelenleg is a decennialis rendszer szerint nyugdijaztatnak (az uj tervezethez képest azzal a csekély különbséggel, hogy most nem a 10, hanem a 8-ik évtől kezdve érik el a nyugdijképességet és hogy a 30 és 40 év között nem $^3/_4$-ét, hanem $^2/_3$-át kapják fizetésüknek), a többi altisztek és hivatalszolgák ellenben egy sorba helyezve a tisztviselőkkel, quinquenniumok szerint nyerik nyugdijukat oly módon, hogy a 10 és 15-ik szolgálati év között fizetésüknek ($^1/_3$) 33%-át, 15—20 év között ($^3/_8$) 37.5%-át, a 20—25 év között ($^4/_8$) 50%-át, a 25—30 év között ($^5/_8$) 62.5%-át, a 30—35 év között ($^6/_8$) 75%-át, a 30—40 év között ($^7/_8$) 87.5%-át és a 40-ik év után ($^8/_8$) 100%-át kapják.

Különbség ezek szerint most is van az erdészeti altisztek és a hivatalszolgák nyugdija közt, de ez, mint első tekintetre is látható, sokkal csekélyebb, mint a minőt fönnebb az uj törvényjavaslat alapján kimutattunk.

A páratlan számu quinquenniumok éveiben egyáltalában nincs is semmiféle eltérés a két fél nyugdija között, a páros számu quinquenniumok alatt pedig egyideig 4.2%, s később a legkedvezőtlenebb esetben is csak 12.5%-kal vannak jobban ellátva a hivatalszolgák és más altisztek, mint az erdőőrök.

A különbség tehát jóval csekélyebb, mint jövőben lenne s igy határozottan azt lehet mondani, hogy az erdőőrökre vonatkozó uj határozatok még akkor is mostohák volnának, ha a mostani szabályok megkülönböztetései igazságos kiindulási pontul volnának elfogadhatók. Tényleg azonban a jelenlegi szabályok eltérő intézkedései sem tekinthetők méltányosaknak, mert — mint könnyü kimutatni — nem az egyik és másik fél szolgálati minőségének és fontosságának igazságos

mérlegeléséből és az illetők jogos igényeinek ezen az alapon való megállapitásából, hanem egészen véletlen okokból származnak. Azon időben ugyanis, melyekből a mostani nyugdijszabályok származnak, a személyzet ügyei nem egyöntetü, egységes eljárás szerint intéztettek, hanem az egyes főbb szolgálati ágaknak külön-külön szabályaik voltak, melyek szerint eljártak. Igy például a bányászati és erdészeti altisztek a régi bányakincstári kerületekben 1857-ig egyenlő elbánás alá estek. Ekkor az erdélyi és nagybányai kerületben az erdészeti altisztekre nézve a jelenlegi decennialis rendszer léptettetett életbe, mely később 1869-ben a beszterczebányai s azután hosszabb-rövidebb idő alatt a többi bányakerületi erdészeti altisztekre, sőt ujabb időkben a nem bányászati kerületek erdészeti altisztjeire is kiterjesztetett. A bányászat ellenben saját altisztjeire nézve 1857. után is a régi rendszert tartotta érvényben s hosszu idő letelte után csak a közel multban látott hozzá a rendszer méltányos módositásához. De akkor aztán a viszonyok nagymérvü változásaira támaszkodva, épen mert később fogott hozzá a munkához, oly nyugdij-szervezetet eszközölt ki, mely nemcsak az erdőőrökre nézve fennálló decennialis, hanem a hivatalszolgákra érvényes előbb ismertetett quinquenniális rendszernél is jóval előnyösebb, sőt a törvényjavaslatban most tervezett átalános nyugdijazási rendszernek sem marad, mindent egybevetve, mögötte.

A mint ezen egyetlen példából is láthatni, a jelenleg fennálló különbségek a nyugdijszabályok egyenlőtlen fejlesztéséből származnak, s épen ezért nem volna méltányos és igazságos, hogy e különbségek a küszöbön álló codificatio alkalmával az alkotandó uj törvénybe is átvitessenek, sőt még fokoztassanak is. Hogy erre valóságos ok nincsen, bizonyitja másfelől az a körülmény is, hogy Ausztriában, hol egyébként ugyanazon nyugdijszabályok állanak fenn, mint jelenleg nálunk, az erdőőrökre régebben ott is alkalmazott decennialis rendszert Ő felségének egy legfelsőbb elhatározása még 1870-ben eltörölte, elrendelvén, hogy az erdészeti altisztek ugyanazon elbánásban részesittessenek, ha nyugalomba lépnek, mint a többi altisztek és tisztviselők. Ott tehát az erdészeti altisztek és más altisztek és szolgák között nem tétetik különbség, s bizonyára nem fog tétetni akkor sem, ha a nyugdijszabályok codificaltatni fognak, mint most nálunk.

Valóban nem lehet tehát méltányosan és igazságosan oly okot találni, mely az erdészeti altisztekkel szemben a tervezett kedvezőt-

lenebb elbánást igazolhatná, hisz az erdőőr sem a szolgálatba lépés feltételei, sem a szolgálat minősége, sem az ezzel járó felelősség tekintetében nem áll semmivel sem hátrább más altiszteknél és a hivatalszolgáknál. Ha ez utóbbiaktól az elemi ismereteken kivül értelem, ügyesség, pontosság és megbizhatóság, egyes szakok altisztjeitől pedig ezen felül némi szakismeretek is követeltetnek, ugy ezen tulajdonságokkal az erdőőrnek is feltétlenül birnia kell, sőt a mi a szakképzettséget illeti, azt nem is a szolgálatban, mint mások, hanem még a rendes szolgálatba lépés előtt kell megszereznie, mert az 1879 : XXXI. t.-czikk értelmében az erdőőri szakvizsga sikeres letételének igazolása nélkül nem is vehető fel most már az állam szolgálatába. Szolgálata is van oly terhes, mint bármely más altiszté, s mindenesetre fontosabb és nehezebb, mint a hivatalszolgáké, kik a nap meghatározott óráiban teljesitenek kötelességet s azontul magánkereset után nézhetnek, mig az erdőőr szolgálata éjjel és nappal folytonos, épen mint felelőssége, mely soha sem szünik meg s mindenre kiterjed, a mi a felügyeletére bizott 2—3, s gyakran 8—10 ezer hold kiterjedésü kerületben történik. A tulajdonképeni erdőőri szolgálaton kivül, melyet kitett, félreeső helyeken gyakran zord időben, egészsége, és mint az évről-évre előforduló esetek bizonyitják, nem egyszer élete veszélyeztetésével teljesit, vezetnie kell az összes erdei munkákat, felügyelni ezreket érő anyagokra, melyekért teljes felelősséget visel.

Valóban, ha mindezeket szigoruan mérlegelni kellene, az erdőőr inkább az első, mint az utolsó helyet érdemelné meg az altisztek és hivatalszolgák között.

Még az az egyetlen szempont is, mely első tekintetre az uj törvényjavaslat kedvezőtlen határozatait igazolni látszik, hogy t. i. az erdőőrök legtöbbnyire távol eső, kitett helyeken lakván, természetszerüen kevesebb igénynyel birnak, mint a városokban lakó altisztek, még ezen szempont is jól megfontolva a dolgot, mellettük szól, mert ha a félreeső helyeken való tartózkodás előnyös lehet is eleinte, mig a gyermekek iskoláztatásáról gondoskodni nem kell, határozottan hátrányosnak mondható később, midőn ezen körülmény szüksége beáll, sőt valóságos teherré változik át akkor, midőn az illető altiszt nyugalomba lép, mert az ilyen félreeső helyeken már csak a lakáshiány miatt sem maradhatván, rendesen idegen helyre kénytelen költözni,

hol a viszonyokkal tájékozatlan lévén, aránylag drágán él s még azon csekély mellékkeresetre sem tehet szert, melyhez például a hivatalszolgák szolgálati helyükön maradva, oly könnyen hozzájutnak.

És igazolja az erdészeti altisztekre nézve a méltányos elbánást továbbá az a körülmény is, hogy ezen altisztek, mint tudva van, illetményeiket nem mind pénzben, hanem részben tűzifa és földjárandóságokban kapják, melyek — egyes eseteket leszámitva — a nyugdijba nem számittatnak be, s igy tulajdonképen a hivatalszolgákkal egyenlő elbánás mellett is csekélyebb részét kapják nyugdijképen járandóságaiknak, mint ezen utóbbiak, kik a lakbéren kivül, 40 évi szolgálat után például, teljes illetményüket megtartják.

Mindezeknél fogva tehát tiszteletteljes véleményünk az, hogy az Országos erdészeti egyesület ezen esetben egész megnyugvással pártfogásába veheti az erdőőrök ügyét, mert a nélkül, hogy kimondott elvétől a legcsekélyebb mértékben is eltérne, szót emelhet a mellett, hogy a közszolgálat ezen ágánál alkalmazott altisztek a hivatalszolgákra nézve contemplált elbánás alá vétessenek.

Azon esetre, ha a t. igazgató-választmány ezen alázatos javaslatunkat elfogadni méltóztatik, bátrak vagyunk egyuttal megjelölni azon módositásokat is, melyek a törvényjavaslat szövegében ehez képest eszközlendők volnának.

Miután ohajtásunk, mint az előbbiekből kitünik, csupán az, hogy az erdészeti altisztek is ugyanazon elvek szerint nyugdijaztassanak, mint a hivatalszolgák és a velük egy sorba helyezett többi altisztek, a törvényjavaslat szövében csupán azon pont volna kihagyandó, mely az erdészeti altiszteket a fentebb ismertetett kivételes intézkedés alá helyezi; nevezetesen törlendő volna a 27. §. kezdetén ezen kifejezés: „az erdészetnél“. Ezen egyszerü változtatással ugyanis az erdőőrök a hivatalszolgák és azon altisztek közé helyeztetnek vissza, kiknek nyugdijtzása a 24. §. szerint fog történni.

Végül megbizatásunkhoz képest megemlitjük, hogy a törvényjavaslatban az állandó erdőmunkásokról általában nem tétetik emlités s igy ezeket legfeljebb a javaslat 27. szakaszában emlitett állandó napszámosok közé lehetne befoglalni. Minthogy azonban a törvényjavaslat ezen állandó napszámosok özvegyei és árváinak ellátásáról nem gondoskodik, az állandó erdőmunkások ellenben ezen jogokat több mint egy évszázad óta élvezik, s igy attól őket megfosztani nem

lehet, rájuk igazságosan és méltányosan ezen §-t sem lehetne alkalmazni.

De ez nem is képezne semmiféle nehézséget, mivel az állandó erdőmunkások érdekében épen azt kell kivánni, hogy miként a társládákhoz járuló bányamunkásokra nézve határozottan kimondatott, ugy az erdőmunkásokra is kimondassék, miszerint rájuk a készülő törvény hatálya nem terjed ki.

Ezen czélból tehát csupán azt kellene kieszközölni, hogy a törvényjavaslat 64. §-ának *e)* pontja, mely igy szól: „a bányatársládákhoz járulóknak nyugdijazása, valamint mindezek özvegyeinek és árváinak ellátása tekintetében nem ezen törvény határozmányai, hanem továbbra is a reájuk nézve fennálló külön törvények és szabályok intézkedései irányadók," ekként módosittassék:

„*e)* a bányászati és erdészeti társládákhoz járulóknak nyugdijazása, valamint mindezek özvegyeinek és árváinak ellátása tekintetében nem ezen törvény határozmányai, hanem továbbra is a reájuk nézve fennálló külön törvények és szabályok, illetőleg az erdei munkásokra nézve szervezendő társládák szabályainak intézkedései irányadók."

Budapest, 1885. január 16-án.

Rónai Antal. *Hoffmann Sándor.* *Horváth Sándor.*

Az ezen jelentés alapján készült felterjesztés és Elnök ő exjának képviselőházi felszólalásai folytán a társládákra vonatkozó módositás csakugyan fel is vétetett a törvényjavaslatba, sőt elnök ő exciája fáradozásának sikerült ezenkivül azt is kieszközölni, hogy a javaslat azon fontos határozata, melyben kimondatik, hogy a szolgálat teljesitése alatt megtámadás folytán munkaképtelenekké vált pénzügyőrök, rendőrök stb. tekintet nélkül szolgálati idejükre teljes fizetésüket nyerik nyugdijképen, utólagosan az erdőőrökre is kiterjesztetett.

Az a kétségkivül legfontosabb módositás azonban, hogy t. i. az erdőőrök is a tisztviselők és hivatalszolgákra nézve megállapitott elbánás alá vétessenek nyugdijazás alkalmával — sajnos — nem volt keresztül vihető.

A választmány tudomásul veszi az előterjesztésben foglaltakat s bár az egyesület óhajtása minden részében nem mehetett is teljesedésbe, mindamellett Rónai Antal választmányi tag inditványára hálás köszönetet mond Elnök ő excellentiájának azon meleg érdeklődésért, melylyel az erdőőrök ügyét felkarolta, midőn helyzetük javitása érdekében a törvényjavaslat tárgyalása alatt minden egyes alkalommal felszólalt, s ezen nyilatkozatát a jegyzőkönyvbe is felvétetni határozza.

V. A titkár jelenti, hogy az „Erdőrendezéstan" kézikönyvére 1882-ben hirdetett és mult évi deczemberhó 31-én lejárt pályázat eredménytelen maradt, kéri tehát a választmányt, hogy a pályázat visszavonása vagy meghosszabbitása s továbbá a Deák Ferencz alapitvány folyó évi kamataiból kitüzendő pályakérdés megállapitása iránt intézkedni szíveskedjék.

A választmány tekintettel arra, hogy az Erdőrendezéstan egyike a leginkább nélkülözött kézikönyveknek a pályázatot azon reményben, hogy végül mégis sikerre vezet, fentartja és ujabb határidőül a folyó 1885-ik év utolsó napját tüzi ki; az új pályakérdés tervezésére ellenben Rónai Antal, Bothó Imre, Garlathy Kálmán és Horváth Sándor tagokból álló bizottságot küld ki, oly felhivással, hogy javaslatukat lehetőségig már a következő választmányi ülésen beterjesszék.

VI. A következő új tagok vétetnek fel:

a) alapitóknak: Kiss Ferencz és Gabnay Ferencz m. kir. erdőgyakornokok, egyenként 160 frt alapitványnyal kötvényben, ajánlja Földi János; Kauffmann Béla m. kir. erdőgyakornok 160 frttal kötvényben, ajánlja Kuzma Gyula; Bekény Aladár erdőakadémiai hallgató 160 frttal kötv., ajánlja Tomcsányi Gusztáv; Hollos Ferencz m. k. erdészjelölt 160 frttal kötvb., ajánlja Földi János; Teschler

Vincze m. k. erdész, Roheim Károly fakereskedő és birtokos, Wámoscher Nándor földbirtokos, egyenkint 160 frt alapitványnyal készpénzben, ajánlja a titkár; a m. kir. erdőigazgatóság M.-Szigeten 600 frt ujabb alapitványnyal; Lange Pál megyei ker. erdész 160 frt alapitványnyal kötv., ajánlja Solti Arnold; gróf Keglevich István 200 forint alapitv. kötv., ajánlja Elnök ő excja; Parragh Béla m. k. müszaki dijnok 160 frt alapitv. kötv., ajánlja Lesenyi Ferencz; Simonisz Frigyes m. kir. erdész 160 frt alapitv. kötv., ajánlja Pisó Cornél; Gáspár Béla m. kir. erdész 160 frt alapitv. kötv., ajánlja Tomcsányi Gyula;

b) rendes tagoknak: Tóth Miklós hercz. erdőrend. gyakornok, ajánlja Kim Béla; Lohr Antal erdőakad. hallgató, ajánlja Lonkay Antal; Prohászka Alfréd m. kir. erdőőr, ajánlja Aladics Emil; Ruttkay Géza megyei ker. erdőgondnok, ajánlja Erdődi György; Pilz Ottó Coburg herczegi főerdész, Förster Gyula urad. erdőgyakornok, ajánlja Früstök István; Szőcs Dénes végz. erdőakad. hallgató, ajánlja a titkár; Teuchmann József m. kir. erdőőr, ajánlja Sugár Károly; Bocz Géza erdőakad. hallgató, ajánlja Szécsi Zsigmond; Burián János erdészsegéd, ajánlja Burián Ferencz; Eppstein Vilmos népbankigazgató, ajánlja Bükhely Antal; Zsegora Mihály m. kir. erdőőr, ajánlja Rochlitz Pál; Vozdánszky József m. k. erdőőr, ajánlja Steinhausz József; Molnár János urad. erdőőr, ajánlja Dávid János; Goró Ferencz és Szakmáry Ferencz m. kir. műszaki dijnokok, ajánlja Gergő Károly; Skrbek Károly és Sulyán Géza erdőrend. gyakornokok, ajánlja Balás Béla; Schmidt Károly m. k. erdőgyakornok, ajánlja Réti Alajos; Murinai György Coburg herczegi erdőőr, ajánlja Bradovka Károly; Battyel Mihály főkáptalani erdész, ajánlja Kiss-Horváth József; Lászlóffy K. Géza m. k. főerdőőr és Tersánszky Mihály

m. k. erdőőr, ajánlja Révai Lajos; Rákóczy Sámuel m. k. bányamérnök segéd, ajánlja Bedő Albert; Riesz József erdőgyakornok; ajánlja Orlovszky Gyula; Horváth Dezső tisztartó es Vitt Frigyes uradalmi főerdész, ajánlja Nozdroviczky Miklós; Buchalla Samu urad. erdész, ajánlja a titkár.

VII. A titkár bemutatja a nagymélt. földmivelési miniszterium f. évi 8549. sz. alatt kelt leiratát, melylyel az egyesületnek 10 példányban megküldi Tormay Béla „Vasárnapi beszélgetések" czimü gazdasági munkáját terjesztés végett. A 10 példányból egy a könyvtár számára tartatván vissza, a többi ismertetés végett a választmány tagjai között osztatott szét.

Ugyancsak a titkár jelenti, hogy Illés Nándornak „A futóhomok megkötése, befásitása és hasznositása" czimü munkája, továbbá Szécsi „Erdőhasználattaná"-nak utolsó füzete megjelent.

Végül bejelenti a titkár, hogy a mult választmányi ülés óta a következő rendkivüli befizetések történtek:

a) ujonnan tett készpénz alapitvány fejében befizettek: Teschler Vincze 160 frtot, Roheim Károly 160 frtot, Wámoscher Nándor 160 frtot, a máramarossziget i m. kir. erdőigazgatóság 600 frt.

b) régebben tett alapitványok törlesztésére: Özv. Füzy Dénesné 25 frtot, özv. Révész Károlyné 50 frtot, Harerer János 20 frtot, Aladics Emil 4 frtot, Szilárd Károly 20 frtot, Abrudbányai Béla 50 frt 25 krt, Belházy Jenő 20 frtot, Kovács Géza 60 frtot, Tavi Gusztáv 27 frt 10 krt, herczeg Odescalchy Arthur 20 frtot, Gelinek Tivadar 93 frt 63 krt, Lechner Gábor 160 frtot, Csik Gyula 20 frtot, Schillinger Adolf 20 frtot, gróf Wenckheim Rudolf 200 frtot, néhai gr. Festetics György örökösei 500 forintot, Tellyesnitzky Nándor 80 forintot,

Császka György 200 frtot, gróf Andrássy Manóné 300 frtot, báró Bornemisza János 100 frtot, Ertl János 200 frtot, Biebel János 200 frtot, ifjabb Kormány Mihály 100 frtot, Roller Adolf 33 frt 75 krt, az egri érseki főkáptalan 100 frtot, Hajós József 100 frtot, gróf Élcz Károly 100 frtot, a brassói bánya- és kohó-részvénytársaság 160 frtot, Huzly Károly 100 frtot, Geiszler József 160 frtot, Láng Gábor 100 frtot, Jánossy Dénes 20 frtot, Ghyczy Kálmán 100 frtot. Horn Mór 200 frtot, Durst Emil 80 frtot.

c) A Wágner Károly alapitvány javára befizettek: a m.-szigeti m. kir. erdőigazgatóság 600 frtot, egyes egyesületi tagok (túlfizetéseik visszahagyása utján) 14 frt 19 krt.

d) A magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapja javára:

Leitner Elek 20 frtot, a m.-szigeti m. kir. erdőigazgatóság 600 frtot.

VIII. A jegyzőkönyv hitelesitésére Bedő Albert alelnök és Luczenbacher Pál választmányi tag urak kéretnek fel.

Bedő Albert,
alelnök.

Tisza Lajos,
elnök.

Luczenbacher Pál,
választm. tag.

Horváth Sándor,
titkár.

Lapszemle.

(To.) **Egy vágható korban levő sima fenyő állab.** A thüringeni erdő éjszakkeleti kiágazásán, a Schwarzburg-Sondershausenhez tartozó erdőgondnokságban, egy körülbelől 0·7 *ha* kiterjedésü, 75—80 éves sima fenyőállab van, a melyről Helwig erdőmester, a „Zeitschrift f. Forst- und Jagdwesen“ ez évi I. füzetében érdekes adatokat közöl; minthogy pedig a sima fenyő az erdészeti körökben általános érdeklődésnek örvend, nem lesz talán fölösleges, ha a nevezett szaklap után

röviden mi is megemlékszünk ama, ez idő szerint még bizonyára a legnagyobb ritkaságok közé tartozó állabról.

Winter erdőmester, mint a fennebb említett erdőgondnokság hajdani kezelője, külföldi fanemekkel teendő tenyésztési kisérletekhez, mintegy 1 *ha* kiterjedésü területet szemelt ki két völgy összefolyásánál, kelet felé hajló, igen mérsékelt lejten, m. p. tölgy-, bükk- és jegenye fenyő állabok szomszédságában. Ezen területnek $^3/_4$-ed részét sima fenyővel, a többit pedig más külföldi fanemekkel telepitette be, a melyekből a sima fenyőn kivül az Abies canadensis, Liriodendron tulipifera, vörös levelü bükk, különféle juhar- és berkenye fajok és egy, a közel fekvő erdészi lakhoz vezető ut mellé kiültetett Thuja occidentalis fasor maradt meg.

A kérdéses terület talaja mély, üde, televénydús agyagos homok. Az állab ez idő szerint, mint már emlitve volt, 75—80 éves, teljes zárlatu, sőt túlsűrűnek mondható, a mennyiben eddig a félig már elnyomott fák is alig lettek belőle eltávolitva, a mely utóbbi körülmény bizonyára nem szolgált előnyére az állab növekedésének, ennek oka azonban abban rejlik, hogy ez idegen fanemek egykori telepitője, saját kivánságához képest, az állab közepén készitett sirba, hajdani kedvenczeitől környezve, tétetett örök nyugalomra, az utódok tehát az állabot, csupa kegyeletből nem vették okszerü kezelés alá, inkább sírkertnek, mint erdőnek tekintvén azt.

Az állab jelenlegi állapotáról a következőket közli czikkiró : a nagyobbára az állab szélén lévő Abies canadensis-ek mellmagasságban 34—42 *cm* vastagok, egy tulipánfa ugyancsak az állab szélén 45 *cm*, a thuja fasor egyedei pedig 23—25 *cm* vastagok.

Az állab közepét alárendelt mennyiségü vörös-, lucz- és erdei fenyővel, valamint némi tölgy és bükkel elegyesen a sima fenyő foglalja el. Ezen fanemek közül a tölgy és bükk részben már el van nyomva, a vörösfenyő pedig némileg túlszárnyalta a többi majdnem egyenlő, s mintegy 25 *m* magasságu fanemeket, a melyek ez idő szerint 12—24 *cm* vastagok. Az aránylag csekély vastagság oka abban keresendő, hogy — mint már fennebb emlittetett — az állab nem volt ritkitva, ugyancsak e körülménynek tulajdonitható az is, hogy a fák koronája igen kicsiny, törzse sima, ág nélküli, de ép ennek következtében a haszonfa az összes fatömegnek mintegy 90%-át képezi.

Hogy pedig az aránylag csekély vastagsági méretek a túlsűrű zárlat következményei, kitünik abból, hogy az állab közepén átvezetett gyalog ut szélén levő sima fenyők, a melyek ugyanis koronájukat jobban kifejleszthették, a többiekkel ugyan majdnem egyenlő magasak, de átmérőjük melmagasságban 36—42 *cm*-t tesz ki.

A 0·7 *ha* kiterjedésü sima fenyő állab 1883—84. év telén törzsenként felméretvén, e felmérés a következő eredményeket adta :

3	drb	törzs	12	*cm*	vastag,	22	*m*	átlag	magas volt,
2	„	„	14	„	„	22	„	„	„ „
10	„	„	16	„	„	24	„	„	„ „
30	„	„	18	„	„	24	„	„	„ „
60	„	„	20	„	„	24	„	„	„ „
62	„	„	22	„	„	25	„	„	„ „
61	„	„	24	„	„	25	„	„	„ „
57	„	„	26	„	„	26	„	„	„ „
55	„	„	28	„	„	26	„	„	„ „
58	„	„	30	„	„	26	„	„	„ „
55	„	„	32	„	„	26	„	„	„ „
40	„	„	34	„	„	26	„	„	„ „
38	„	„	36	„	„	26	„	„	„ „
27	„	„	38	„	„	26	„	„	„ „
23	„	„	40	„	„	$26._5$	„	„	„ „
16	„	„	42	„	„	$26._5$	„	„	„ „
9	„	„	44	„	„	$26._5$	„	„	„ „
4	„	„	46	„	„	$26._5$	„	„	„ „
4	„	„	48	„	„	$26._5$	„	„	„ „
4	„	„	50	„	„	$26._5$	„	„	„ „
1	„	„	52	„	„	$26._5$	„	„	„ „
1	„	„	56	„	„	$26._5$	„	„	„ „
1	„	„	70	„	„	$26._5$	„	„	„ „ vagyis

összesen 621 drb sima fenyő törzs, azonkívül pedig 68 drb lúcz-, vörös- és erdei fenyő, 81 drb tölgy és bükk volt az állab közé elegyitve.

Fatömeg szerint az állabban a sima fenyő . . . $529._{04}$ m^3,
az erdei fenyő . . . . . $23._{45}$ „
a lúcz- és vörös fenyő . . . . . $35._{34}$ „
a tölgy- és bükk . . . . . $49._{08}$ „
vagyis összesen . . $636._{91}$ m^3

fatömeget képviselt az állab, egy hektárra átszámitva tehát 910 m^3-t.

Az állabban 3 törzs ledöntetett és 3—3 metres szakaszokban köböztetett, ezen részletes köbözés a következő eredményeket szolgáltatta:

	I. törzs,	II. törzs,	III. törzs.
Kor	76 év,	78 év,	75 év,
melmagasságbani átmérő . .	20 *cm*,	25 *cm*,	18 *cm*,
magasság	25 *m*,	$24._5$ *m*,	$25._5$ *m*,
utolsó évi hosznövekvés . .	23 *cm*,	20 *cm*,	15 *cm*,
köbtartalom	$0._{3519}$ m^3,	$0._{5350}$ m^3,	$0._{3604}$ m^3,
eszményi henger	$0._{7466}$ „	$0._{0627}$ „	$0._{6489}$ „
alakszám	$0._{47}$	$0._{50}$	$0._{55}$
növedék %	$2._{45}$	$2._{24}$	$2._{18}$
folyó növedék	$0._{0086}$ m^3,	$0._{0119}$ m^3,	$0._{0086}$ m^3,

Ezenfelül $0.{}_2$ *ha* próbatér lett az állab oly részében kitüzve, a hol a sima fenyő tisztán, minden közbeelegyités nélkül ált, ezen próbatér részletes felbecslése az előbbi három törzs közép alakszámának ($0.{}_{50}$) segélyével, a következő adatokat szolgáltatta :

Törzsszám	Átmérő	Magasság	Körlapösszeg	Alakszám	Az összes törzs k köbtartalma
	cm	*m*	m^2		m^3
2	16				
10	18	24	$0.{}_{891}$	$0.{}_{50}$	$10.{}_{692}$
19	20				
14	22				
23	24	25	$1.{}_{572}$	$0.{}_{50}$	$19.{}_{650}$
18	26				
20	28				
25	30				
20	32	26	$9.{}_{087}$	$0.{}_{50}$	$118.{}_{131}$
14	34				
11	36				
10	38				
5	40				
6	42				
7	44	26.5	$2.{}_{690}$	$0.{}_{50}$	$35.{}_{043}$
1	46				
205	.	.	$14.{}_{240}$	.	$184.{}_{116}$

Vagyis 1 *ha*-ra átszámitva 1025 törzsszám, $71.{}_2$ m^2 körlapösszeg és $920.{}_{58}$ m^3 fatömeget adna 1 *ha* ily koru sima fenyő állab az illető termőhelyen, és igy az évi átlagnövedék hetáronként — 78 év átlagkort véve számitásba — $11.{}_8$ m^3-t tesz ki, egy kat. hold tehát $7.{}_{04}$ m^3-t.

A fennebbihez hasonló eredmény éretett el más kiszámitási módok mellett is.

A növekvés kiszámitása czéljából azonkivül az állab 1883—84. évi fatömege össze lett hasonlitva, az ezen állabban 1867. év nyarán, tehát $16^1/_2$ év előtt eszközölt becslés eredményével, a mely a következő volt :

Sima fenyő stb. fanemek együttvéve, 1867. év nyarán . $544.{}_{61}$ m^3,
1883—84. évben télen . . . . . $636.{}_{91}$ „
különbség . . $92.{}_{30}$ m^3,

tehát évenként : $\frac{92.3}{16.5} = 5.{}_6$ m^3, vagyis egy *ha*, és egy évre $\frac{5.6}{0.7} = 8.{}_0$ m^3 tömegszaporodás esik.

A különböző fanemek, a fatömeg százalékában kifejezve, a két becslés alkalmával a következőleg voltak az állabban képviselve :

	1867. évben.	1883—84. évben.
Sima fenyő	83%	90%
erdei fenyő	3.7%	3.8%
vörös- és lúczfenyő	5.6%	4.2%
lucz- és bükk	7.7%	2.0%

A mely adatokból kitünik az, hogy a sima fenyő, a vele elegyesen előjövő többi fanemek, különösen pedig a tölgy és bükk rovására növekedett.

Czikkiró továbbá megemliti, hogy a kérdéses állabból eddig kivett egyes sima fenyők szép vörös szinü gesztel, és csak nagyon kevés szíjacscsal birtak, egészségesek voltak s hogy mindennek daczára a fafogyasztó közönség nem szivesen vette meg azokat, mivel állitólag a sima fenyő fája szilárdság tekintetében nem képes a lúcz- és erdei fenyő fájával versenyezni; lehet azonban, hogy ez csupán oly idegenkedésnek tekinthető, melyet a népnél, minden ismeretlennel szemben tapasztaltunk. Tény azonban, hogy a papirgyárak — a német erdőtermékek e nagy fogyasztói — vörös gesztje miatt nem kedvelik a sima fenyőfát, mert a belőle nyert faszövet mesterséges fehéritést igényel.

Hogy mily értékesitésnek néz elébe az Európában felnőtt sima fenyő fája mint épületi fa, erre nézve tapasztalati adatok még nem állanak rendelkezésre, valószinü azonban, hogy deszkaképen jól lesz értékesithető, mivel könyen gyalulható és keveset aszik össze, hasonlóan gyufaszilánkok készitésére is — a fenebbi tulajdonságainál fogva — jól lesz felhasználható.

Végül megjegyzi czikkiró, hogy a szóban lévő állabnál szerzett tapasztalatok után a sima fenyő, mint talajjavitó fanem kiváló figyelmet érdemel, mivel a gazdag tűhullatás mellett, sokkal erősebb zárlatot tür meg, mint az e czélra rendszerint ajánlott erdei fenyő s a talaj iránt is elégülékeny, ennélfogva már ezen szempontból is megérdemli hogy a tenyésztésével megkezdett kisérletek folytattassanak.

(To.) **A fürészpor felhasználásának egy uj nemét** irja le Laris a „Handelsblatt für Walderzeugnisse“ czimü lap ez évi 4-ik számában. A fürészpor ugyanis megfelelő kezelés mellett forró mintákban különféle diszitményi tárgyak, edények, parkettáblákká stb. sajtolható, a mely tárgyak a nedvességnek, s általában az idő viszontagságainak ellenállani képesek és alakjukat legkevésbbé sem változtatják, vagyis sem nem asznak össze, sem pedig meg nem repednek, meg nem dagadnak.

A szabadalmat nyert eljárás a következő : a bármely fanemből való fürészpor legelőször egy szappan oldattal áztattatik, a mely akként készitendő, hogy 50 *kl* fürészporra 1.5 *kl* szappan oldatik fel kellő mennyiségü vizben; ha a fürészpor teljesen átázott, a levegőn megszárittatik és egy oly mészvizbe tétetik isméti áztatás czéljából,

a mely — 50 *kl* fürészport véve számitásba — 2 *kl* oltot mészből készült, teljes átázás és ismeti megszáradás után pedig 2 *kl* levegőn szétmállott mészszel keverendő össze és végül 5 liter vizüvegnek vizbeni oldatában áztatandó a fürészpor még egyszer.

A fürészpor most, miután teljesen kiszárittatott, kész a felhasználásra, ugyanis forró mintákban, különféle diszitményi tárgyak, parkettáblák stb. sajtolhatók belőle.

E tárgyak azonban, ily nyers állapotban még nem kész iparczikkek, ezeket rendesen réz, vagy más fémlemezekkel, fafurnirral vonják be. A bevonáshoz használt lemezek megerősitésére a következően készült ragasztó anyag szolgál: 2 súlyrész enyv vizben felduzzasztatik és azután lenolaj firnissel vizfürdőben felolvasztatik, ehhez még 1 s. r. borszeszben feloldott gyanta (colophonium) és $0._5$ s. r. terpentin adandó és a vizfürdőben az egész jól összekeverendő. E keverékkel a tárgyak, forró állapotban bevonatnak, hogy azokon egy vékony kéreg képződjék, megszáradás után a tárgyak a beboritásra szánt lemezekkel együtt a forró mintákbba helyezendők és még egyszer összesajtolandók, mi által a boritó lemez elválaszthatatlanul hozzátapad a tárgyakhoz.

Az ily tárgyak beboritására szolgáló furnir lemezek felhasználás előtt azonban egyrészt, hogy az összeaszásnak, megrepedezésnek ne legyenek kitéve, másrészt, hogy hajlékonyak és simulékonyakká váljanak, a következőképen készeitendő elő: a fiirnis-lemezeket legelőször 2 s. r. concentrált kénsav és 1 s. r. vizből álló keverékben kell áztatni addig, mig teljesen át nem ivódtak, ezután vizben kilúgoztatnak, megszárittatnak; ha teljesen kiszáradtak, oly szappanoldatban, illetőleg isméti kiszáradás után mészvizben áztatandók, milyent a fürészpor áztatásra használtak. Ily kezelés után a furnir lemezek majdnem oly hajlékonyak és simulékonyak lesznek, mint a papiros s a mellett a nedvességnek ellentállanak, nem repednek, nem asznak össze. A furnir hajlékonyság és simulékonysága, főleg az oly tárgyak boritásánál okvetlen szükséges kellék, a melyek nem sik felületüek.

E találmány, főleg a parket gyártás terén, igér nagy előnyöket, mivel a fürészporból készült, furnirral bevont szoba padozat nem lesz — a közönséges parket, vagy deszkapadozatnál teljesen alig mellőzhető — aszásnak, vetemedésnek alávetve.

Ugyanezen lap egyik ujabb számában több más felhasználási módját is emliti a fürészpornak, melyek Amerikában a vakolat készitésnél és épületkövek gyártásánál alkalmaztatnak. A fürészpor vakolatkészitésnek két különböző, szabadalmazott amerikai módja a következő:

1. egy rész gypsz vagy cement, ugyanannyi fürészporral és megfelelő mennyiségü vizzel kevertetik össze.

2. $4^1/_2$ rész oltott mész és fürészpor keverék, 1 rész gypsz, $^1/_4$-ed rész enyv és $^1/_{16}$-od rész glycerin.

A fürészpor vakolat, minthogy igen könnyü, kivált mennyezet vakolásnál jól használható, azonkivül azonban, minthogy állitólag erősebben tapad a falakhoz és az idő viszontagságainak jobban képes ellentállani, mint a közönséges, homokkal készitett vakolat, falak külső vakolására is igen alkalmas.

A fürészpor épületkövek, vagyis inkább téglák gyártására a következően használható fel: 1—3 rész lehetőleg gyantadús fenyőfa fürészpor, egy rész caulin földdel és vizzel összegyuratik és mintákban 20—30 *cm* átmérőjü téglákká sajtoltatik. Ezen téglák először a levegőn s azután szárító kamarákban kiszárittatnak és végül kiégettetnek. Az igy készitett téglák állitólag fürészelhetők, gyalulhatók, fényezhetők és bármily épitkezésekre felhasználhatók.

(Le.) **A talaj befolyása a körlég hőmérsékére.** Wollny E. a „Naturforscher" czimü folyóirat ez évi márczius havi füzetében ezen czim alatt több vizsgálat eredményét közli, melyek röviden a következőkben foglalhatók össze:

Hogy a különféle talajnemek és mivelési módoknak befolyását az azt környező levegő hőmérsékére meghatározhassa, Wollny több pontos hőmérőt akgatott fel különböző magasságokban a megfigyelés alá veendő földrészletek fölé, melyeket a napsugarak közvetlen hatása ellen papirból készült ernyőkkel védett. A hőmérők állásai a megfigyelés alatt éjjel-nappal minden 2 órában leolvastattak.

Az első kisérlet abból állt, hogy négy talajnem vétetett megfigyelés alá, u. m.: tőzeg, szürkésfehér szinü mészkő homok, sötétsárga agyag és fehér kovahomok. Ezen talajnemek 49 m^2 nagyságu ládákban helyezve, a földbe ásattak, és az általuk előidézett léghőmérsék változások 33 és 60 *cm* magasságban lettek megfigyelve. A megfigyelés eredménye az volt, hogy a levegő a kovahomok fölött legjobban átmelegedett, kevésbé az agyag, és még kevésbé a mészhomok felett, s végül a tőzeg felett a levegő hőmérséke legalacsonyabb maradt. E mellett egyszersmind az is észleltetett, hogy a talaj felületének fölmelegedése másnemü, mint a felette lévő levegőé; mivel ugyanis a tőzeg felülete legerősebben, a mészhomok ellenben leggyengébben melegedett át; hogy továbbá a talaj befolyása a levegő hőmérsékletére a magassággal fogy.

Hasonló megfigyelés alá vétetett továbbá, a megugarolt (Brachfeld) lóherével és füvel benőtt föld, ezen megfigyelésből az tünt ki, hogy a növényekkel födött föld felett a levegő sokkal hüvösebb, mint a meztelen ugarolt föld felett, s hogy a levegő hőmérsékeinek változásai sokkal kisebb mérvüek azon esetben, ha a talajt növények födik, mintha az meztelen.

Ugyancsak kisérlet tétetett ez alkalommal füvel benőtt talajon is akként, hogy az egyik része öntözve, a másik rész pedig szárazon

hagyatott; ezen megfigyelés azt eredményezte, hogy a föld megnedvesitése által a levegő hőmérséke leszorittatott.

Végre még a különböző égtájak felé hajló talaj felett levő levegő hőmérséke is megfigyelés tárgyává tétetett; ezen kisérletnél az tapasztaltatott, hogy a levegő a délnek kitett oldalokon átlag a legmelegebb, az északi oldalokon pedig a leghidegebb, a kelet és nyugat felé hajló oldalokon pedig közepes; hogy továbbá a levegő hőmérsékének maximuma a nap állásával a keleti oldalról, a déli oldalon át, a nyugati oldalra vándorol.

(Le.) **A világosság befolyása néhány növényszerv geotropismusára.** A „Naturforscher" czimü folyóiratban Stahl E. több rendbeli kisérletek eredményét mutatja be, a melyeket kivonatosan e lapok olvasóival megismertetni érdemesnek tartunk.

A legtöbb eddigi megfigyelésnél, melyeket a növényrészek geotropismusának kipuhatolhatása czéljából tettek, a növényeket a világosság befolyásától elzárva tartották. Ebből kifolyólag az sem volt megállapitható, miféle befolyással van a világosság a geotropismusra. Stahl E. ennélfogva több kisérletett tett az Adoxa moschatelina, Circea lutetiana és Trientalis europea rhizomáin.

Ezen kisérletek azt eredményezték, hogy a világosság befolyása alatt a rhizomák, melyek eredetileg vizszintesen nőttek, rövid idő alatt növési irányukat megváltoztatták, és tökéletesen lefelé hajlottak.

Ezen lehajlás a nyár folyamán, az Adoxa moschatelina rhizomain a világosság befolyása következtében azonnal belépett; ellenben, ha a világosság elől a növény elzáratott, a rhizomák ismét vizszintes helyzetet vettek fel, de ehhez hosszabb időre volt szükség.

Stahl E.-nek sikerült továbbá egy és ugyanazon rhizoma nyúlványon tetszés szerinti geotropicai hajlásokat előidézni a szerint, a mint a növényt felváltva világosságnak tette ki, vagy pedig a világosságtól elzárta.

Valamint a rhizomák, ugy az oldalgyökerek geotropismusa is a világosság behatása által befolyásolható, igy a Phazeolus multiflorus, Vicia faba, Zea mais és Salix alban tett megfigyelések egyformán azt bizonyitják, hogy azon szögek, melyeket az oldalgyökerek a főgyökerekkel képeznek, a világosság befolyása alatt kisebbednek, a világosságtól elzárva pedig, tehát sötétben, ismét nagyobbodnak; az eredmény tehát itt is az volt, mint a rhizomáknál.

Végül Stahl azt mondja, hogy több rendbeli ellenőrzés folytán kisérletei minden lehető hibát kizárnak, és hogy e miatt a kisérlet alá vett növényeknél észlelt eredmények teljesen megbizhatóknak vehetők; valószinü tehát, hogy minden növény e törvénynek hódol.

(Le.) **Növénytenyésztési kisérletek villamosság behatása alatt.** Ezen kisérleteknél, melyeket a „Landwirtschaftliche Zeitung" czimü

folyóiratban dr. Bronold után Vogel közöl, a villamosság három különböző módon talált alkalmazást, még pedig: a növények villamfény mellett tenyésztettek, termőtalajuk elektrizáltatott és légkörük ozonáltatott, vagyis villamosság segélyével nagyobb mennyiségü ozón képeztetett.

A különféle dísznövények és a földi eperrel tett kisérletek által állitólag be lett bizonyitva az, hogy a villámosság fennebbi három nemü befolyása alatt, a növények:

a) egy és ugyanazon időben a természetes viszonyok között levőkkel szemben 2—3-szor jobban növekednek s a mellett erős és egészséges növényekké fejlődnek;

b) a virág és gyümölcs erősebb lesz a nélkül, hogy ezáltal illatjából veszitene;

c) a mag jobban kifejlődik, tehát vetőmagnak alkalmasabb lesz, az ily magból nevelt későbbi generatio tehát erősebb;

d) a tenyészet egészen független az időjárástól;

e) a talaj alkatrészei könnyebben assimilálódnak;

f) a talaj a káros rovaroktól ment marad.

Néhány szó „Az erdészeti műszótár" érdekében.

Azon lelkes felhivás óta, melyet a tervbe vett uj erdészeti műszótár ügyében az Országos Erdészeti Egyesület érdemes titkára, e lapok 1882. évi XI. füzetében a magyar erdészekhez és a magyar erdészet barátaihoz intézett, hazánk különböző vidékéről jött 25 oly közlemény látott napvilágot, mely hivatva volna a műszótár összeállitásához anyagot szolgáltatni. Sokkal csekélyebbnek látom ezt az anyagot, semmint ama felhivásban jelzett egyik feladatot, mely a szógyüjtés"-re vonatkozik, eddig megoldva, vagy a megoldáshoz közel állónak találnám.

A másik feladatot a „fogalomgyüjtés" képezné, melyre nézve a felhivás igy szól: „Az idegen irodalomban s a nem magyar ajku erdei munkások nyelvében sokszor akadhatunk olyan találó rövid kifejezésekre, melyeknek megfelelők a mi nyelvünkben nincsenek, melyeket mi csak nehéz-

kesen, körülirással tudnánk kifejezni. Ezeknek összegyüjtése a tervezett szótár kidolgozása alkalmával szintén szükséges, mert műnyelvünk hiányát csak ily módon ismerhetjük fel s a pótlásról csak igy gondoskodhatunk tökéletesen. Erre tehát szintén melegen kérjük t. szaktársainkat."

Ezen feladat megoldásához — ugy tudom — a szaktársak eddigelé semmivel sem járultak.

Mindezekből azon meggyőződésre jutunk, hogy az erdészeti műszótár ügyével kapcsolatos összes feladatok megoldása a szerkesztéssel megbizott szakférfiaktól van szükségszerüleg függővé téve.

A feladat mindenesetre nehéz, de még nehezebbé válhatnék az esetben, ha szakférfiaink a nyelvmivelés terén egymás ellen küzdő két tábor, az ortologia és neologia tábora közül nem tudnának határozottan az elsőhöz csatlakozni.

Nem lehet czélom, sem feladatom, annál kevésbé pedig hivatásom e két tábor szellemi harczával foglalkozni, elég lesz hivatkoznom azon működésre, melyet nyelvünk nemzetiessé formálásában az ortologia alapján kitünő szakfolyóiratunk a „Nyelvőr" folytat.

Programmja a következő: „Akarjuk ott, a hol az ingadozó alapra fektetett s rögtönözve létesitett nyelvujitás szabályellenes szóalkotásokat hozott forgalomba, a helyesség visszaállitását; a hol az idegen nyelvekkel való érintkezés korcs kifejezéseket termesztett, a tisztaság előmozditását; akarjuk a követelményeknek teljesen megfelelő tudományos magyar nyelvtannak összeállitását megkönnyiteni s részben elkésziteni az által, hogy anyagot gyüjtünk s a függőben lévő kérdéseket megvitatás által tisztázzuk; mindezt pedig a magyar nyelv életéből meritett eszközök segitségével akarjuk megvalósitani. E végből kutatni fogjuk 1. a történeti; 2. a

népnyelvet; 3. a jelentékenyebb irók szókincsét."

Ezen az ösvényen fognak haladni remélhetőleg a „magyar erdészeti műszótár" megalkotói is, hogy sikeresen kiirthassák erdészeti műnyelvünkből azon sok szót, melyeknek sem nyoma, sem képe nincs a magyar nyelv életében, melyek létezésüket erőszakos összetákolásnak köszönhetik, s melyek nem nyelvbeli analogia szerint készültek. Példa gyanánt elég lesz felhoznom az erdészek közt még most is használatban lévő: domlya, csuszornya, uszapatak, mérláncz, magoncz, szaböl, fögda, ültöncz stb. helytelen szóalkotásokat.

Az eféle helytelenségek gyökeres kiirtására: „a forrás, a melyből meritünk, tiszta, eredeti; az anyag a melyből alkotunk ép, erős legyen. Keressük fel tehát először a népet tűzhelyénél, hallgassuk meg övéi körében, akkor, mikor a bizalom napja szivét ajkára fakasztja, s nem egy oly találó szót vagy kifejezést leshetünk el tőle, a melyen magunk ugyancsak törhettük volna fejünket." (Ny. II. 338—339.)

A „Nyelvőr" ilyetén való nyelvmivelő princzipiumait kell, hogy szem előtt tartsuk mi is most, midőn a magyar erdészeti műszótárral csatlakozunk azon mozgalomhoz, mely nemzeti nyelvünk ősi tisztasága megőrzésére, védelmezésére csaknem a tudományok minden ágában megindult. Jól esik e helyt megemlitenem, hogy a magyar erdészeti műnyelv reformáló állapotát eléggé bizonyitja az „Erdészeti Lapok"-nak a nyelvmivelés terén való magatartása, Szécsi Zsigmond erdőakadémiai tanárnak az Országos Erdészeti Egyesület által legujabban kiadott „Erdőhasználattan" czimü jeles műve, mely a kor tudományának magasságán állva, nem téveszté el szem előtt a műnyelvet sem, mert a régi, helytelenül használt műszókat a lehetőségig mellőzte, s az uj műszók

képzésénél a népies képzők, gyökök, helyes használatával, sikert aratott.

De nem is lehet másként, mert hiszen : „Az ortologiának köszönhetjük nyelvünk tudományos alapon való vizsgálását, ez az iskola kutatta és kutatja a magyar nyelv törvényeit; ez az iskola figyelmeztette a nemzetet nyelve szomoru sorsára, ez az iskola mutatta meg a nemzetnek, hogy hogy beszélje, irja a magyar nyelvet. Ez az iskola rakta le annak a fenséges épületnek az alapköveit, melyben a „szép, tiszta magyar“ nyelv készül, hogy ez hangozzék szerte a hazában. Nem vette észre a neologia, hogy az ortologia is hatalmas küzdő fél abban a nagyszerü mozgalomban, mely a magyar nemzetet, mert nemzetiessé : igy nagygyá fogja tenni.“ (Túri Mészáros István „A nép nyelvének ügye a nyelvujitás óta cz. műve 123. és 124. lap.)

Ennek az iskolának kell, hogy hódoljanak azok a jeles szakférfiak is, kik a magyar erdészeti műszótár megalkotásával megbizattak, mert erdészeti műnyelvünk is csak a népszellem hű követésével irthatja ki a használatban lévő ferde alkotásokat s állapithatja meg azokat a műszókat, melyek hivatva lesznek erdészeti műnyelvünket magyarossá s magát az erdészeti tudományt nemzetiessé tenni.

Nagy baj az, hogy akadnak közöttünk is olyanok, kik az erdészeti műnyelv magyarrá alkotása iránt, ha nem is ellenszenvvel, de bizonyos idegenkedéssel viseltetnek, mert félnek az eddig használt s már megszokott, de helytelen műszók kiküszöbölésétől, s majd az ujaknak megtanulásától. Talán véteknek is tartják uj műszók alkotását, a hol a meglevő rosszak is megteszik a szolgálatot. Eléggé van alkalmunk tapasztalni, hogy szakférfiaink közül sokan mily nagy önmegtagadással veszik szájukba a : „csusztató“, „erdősitési-terv“, „vizfogó“, „erdőőr“, „rakodó“ helyes szóalko-

tásokat, s mily nagy megkönnyebbülésükre szolgál egy-egy „csuszorna“, „ertési-terv“, „vizfogda“, „erdővéd“, „rakpart“ stb. ferdeségeket kimondani.

Ennek tulajdonitom azt a közönyösséget is, melyet tapasztalunk most, hogy midőn az elől emlitett lelkes felhivás szerte hangzott erdészetünk körében, épen a magyar lakta vidékekről érkezik kevés oly tudósitás, mely a nép által használt szókkal ép ugy, mint a nyelvjárásokkal megkönnyitette volna az erdészeti műszótáron dolgozók nehéz munkáját.

Én, mint a ki német-tót vidéken lakom, nem vagyok abban a szerencsés helyzetben, hogy elleshetném azon szókat, melyeket a magyar nép erdészeti fogalmak kifejezésére használ, az idegen nyelvek műszavait pedig azért, hogy magyarra forditsuk, nem vettem szemügyre, mert erősen tartok attól, hogy ily eljárással idegen észjárást csempésznénk bele műnyelvünkbe; de viszont kötelességet vélek teljesiteni azzal, ha a magyar műnyelv-kérdés megoldásával kapcsolatos irodalmi termékek egynémelyikére hivom fel az erdészeti műszótár t. szerkesztői figyelmét.

A „Nyelvőrt“, mint e tekintetben ismert kitünő forrást nem is emlitve, a magyar nyelvjárásokat ismertető figyelemre méltó dolgozatok czimei felsorolva megtalálhatók, Túri Mészáros István „A nép nyelvének ügye a nyelvujitás óta“ czimű legujabban (1885.) megjelent kitünő műve 45. és 46. lapján. Ezen kitünő munka méltatására s műszótárunk szerkesztői kiváló figyelmébe való ajánlására legyen elég a szerző e szavait idéznem: „A népnyelvnek az irodalmi nyelv mivelésére vonatkozó nagy fontosságát megmutatni, készülendő tájszótárunk szükségességét felvilágositani, értékét előre is bizonyitani, ezt a feladatot tűztem magam elé.“

Ebben a munkában feltaláljuk mindazokat a princzipiumokat, melyek a szóalkotásnál feltétlenül megtartandók. Feltaláljuk továbbá azon munkákra való hivatkozást, a melyekben műszótárunk szerkesztői is bő anyagot találhatnak. Igy hivatkozik a régi irodalomból Csapó József, Fábián József, Pethe, Földi, Diószegi, Fazekas tudományos könyveire is. E két utóbbi iró füvészkönyvére — mely minket különösen érdekelhet — Barna F. „Egy szavazat a nyelvujitás ügyében 1877.“ czimü műve 48., 49. lapján azt mondja: „e nemcsak nagyszerü hivatottsággal és a legdúsgazdagabb magyar nyelvnek birásával, hanem ezenkivül a legalkalmasabb kifejezéseknek a nép nyelvéből kiválogatásában, mind ujaknak kigondolásában azóta is utolérhetetlen lángeszüséggel irott mű még máig is ugyszólván illetlenül áll . . . . . (s) hogy ha tudományos nyelvünk népiesen azaz, nem nyelvujitás által fejlődik, magában legalább szándékos alkotás és „merészség“ nélkül, csak ugy birnánk ma művelt, tudományos nyelvvel, s talán hamarább czélt értünk volna, mint a nyelvujitásnak Bugát-féle műszavaival; maga az igy keletkezni fogott tudományos nyelv pedig olyan lett volna, mint a Diószegi-Fazekasék műnyelve.“

Az ujabb irodalomból legyen szabad azon művek közül, melyekben anyagot műszótárunk részére mindenesetre találunk, néhányat mint olyanokat felsorolnom, a melyek nem féltik a magyar műnyelvet a nép nyelvétől.

Ilyenek a Herman Ottó által szerkesztett „Természetrajzi füzetek“; ugyancsak Herman Ottónak „A magyar halászat könyve“ czimü s a természettudományi társulat könykiadó vállalatában talán még ez évben megjelenő műve, mely előreláthatólag sok életrevaló műszóval fogja gazdagitani irodalmunkat; a „Természettudományi közlöny“, Frecskay János „Találmányok könyve“

czimü munkája s a természettudományi társulat könyvkiadó vállalatában megjelent „A növények élete“; „A föld és életjelenségei“; „Az ember leszármazása“ czimü munkák.

Nagy szolgálatot tehetnének azonkivül az akadémia ellenőrzésével készülő „Magyar kereskedelmi műszótár“ s a „Magyar mester műszótár“ is.

Czélom, melyet e sorok közlésével elérni kivántam, nem volt más, mint hozzájárulni azon törekvéshez, mely erdészeti műnyelvünk magyarossá s igy erdészeti tudományunk nemzeties szellemüvé tétele érdekében a magyar erdészet körében is megindult. A „Magyar erdészeti műszótár“ szerkesztésével megbizott szakférfiaink neve elég biztositékul szolgál arra, hogy szavaimat T. Mészáros István eme mondásával fejezhessem be: „És ha áldáskép küldte ránk a magyar genius azokat a költőinket, a kik nemzetünk tipikus sajátságait énekelték műveikben, a kik csak a nemzetnek dolgoztak és a nemzeti szellemet erősitették: ép oly áldás szállott a nemzetre azokkal a tudósainkkal, a kik a tudományokba is a nemzeti szellemet, nemzeties szint és a helyes magyar nyelvet igyekeznek bevinni.“

Vadas Jenő,
m. k. erdész.

Adatok az „Erdészeti műszótár"-hoz.

I.

E lapok mult évi IX. füzetében néhány székely földön gyüjtött szó volt közölve, melyek, igaz, használatban vannak azon a vidéken, a hol gyüjtettek, azonban részint az illető fogalmak megjelölésére itt alkalmazott szók nem voltak közölve, részint egy pár szó ugy van előadva, mintha azok itt magyar szószámban használtatnának, holott valóban román szók s csak azon a vidéken vannak használatban, melynek fapiacza Románia, honnan e nevek származnak.

Gondolom nem veszi rosz néven sem a tisztelt szerkesztő ur, sem az emlitett czikk ismeretlen szerzője, ha e néhány szót részben kiegészitem, részben egy pár itt használt szóval megtoldom.

Borszék vidékén s egész Csikmegyében csutka, csutika vagy fenyőalma, de leginkább csalóka a toboz.

Az erdei fenyőt csakugyan luczfenyő-nek nevezik.

A láczfa szintén zárt állásban felnőtt szép növésü, ágatlan törzs, de azt hiszem ez léczfá-ból van ferditve, mert közönségesen ilyen fát szokás akár szalma, akár deszka, vagy dránicza fedésnél használni az épület beléczezésére, és pedig ezen vékony törzsek két oldalról megfaragva alkalmaztatnak.

A lúczfenyőt nálunk veresfenyő-nek,

a jegenyefenyőt fehér fenyő-nek nevezik.

A veresfenyő ritkán fordul elő s ugy látszik valami németet kaptak rajta a székelyek, mikor beplántálta, mert német fenyő-nek, különben ostorfenyő-nek is hivják.

A henyefenyő neve itt kigyófenyő, ugy mászik a földön mint a kigyó.

A gyalogfenyő borsfenyő vagy borsika.

A tölgyeket általában cserfá-nak mondják.

A galagonyát pedig Isten gyümölcsefá-nak.

A Bajnócza, Spiraea fajokat gyüngyemény vagy helyesebben gyöngyeményfá-nak, mert a gyöngyöt gyüngynek nevezik.

A lonicerát csontfá-nak.

Az áfonyát inkább kokojzá-nak mint kukojszá-nak.

Sirüllő-nek nemcsak az erdei fapálya kanyarulatát, hanem általában az utak és patakok kanyarulatait nevezik.

Szekerével is megsirül, megtér, megtérül a székely, fordulás helyett.

A sirít ige használatban van továbbá a sodor, elsodor helyett, például: a viz elsiritette.

A farkaló legtöbb helyen farkazó. A dörzsféknek több faja van használatban a közönséges erdőlő (félvágás) és széna és gabona hordó (egészvágás) szekérnél.

Talabor: olyan kis vállu (vályu) alaku fasaru, melybe rendszerint a hátsó balkerék helyeztetik, s orránál fogva a szekér derekához köttetik, hogy a kerék át ne haladjon rajta. Ez a földön csúszván, a szekér gyorsaságát mérsékli. Néha vasból is készül.

Teke: A szekér gyorsaságának mérséklésére egy erős rud ugy köttetik a szekér oldalához, hogy a hátsó tengely alatt áthaladva, azt felemelje s ez által egyik hátsó kerék forgását megakadályozza; a rud végével a földön csuszik.

Surlató: Surló: Ismét a gyorsaság mérséklése czéljából egy rud ugy köttetik a szekér oldalához, hogy közepével a hátsó kerék külső falához szorittatván, ennek sebesebb forgását akadályozza.

Csatló: csatoló rúd: A lánczczal lazán átkötött szekér megszoritására szolgáló bükkfa rud, mely ugy alkal-

maztatik, leginkább fával megterhelt szekérnél, hogy vastagabb végével a láncz alá dugatik, másik vége hátraszorittatik és a szekér hátsó részéhez megköttetik, mi által a láncz megrövidülvén, a hasábokat a szekérhez szoritja és összetartja.

Nyujtó: A szekér első és hátsó tengelyének összefoglalására szolgáló $^5/_{10}$ *cm*-esre faragott bükkfa lécz.

Tézsola: Tézsla: Négy ökrös fogatnál az első pár ökör rudja, mely két szem (tag) lánczczal és karikával foglaltatik a tulajdonképeni szekérrudhoz.

Derékszeg: drékszeg, melylyel a fergettyü, fürgentyü erősittetik a szekér első párnafájához, s mely egyuttal a nyujtót is az első tengelyhez foglalja.

Fergettyü: fürgentyü: a szekér fordulását eszközlő készülék.

A kerék részei is másképen neveztetnek, mint az általában szokásos.

A kerékagyat kerékfej-nek,

a küllőt fentő-nek,

a kerék talpat kerékfal-nak nevezik.

A szánnál a szántalpat szánáll-nak, a párnafát (eplént) tartó oszlopocskákat szánláb-nak mondják.

A czándura román szó s forgácsot jelent, valószinüleg az ezen elnevezés alatt előforduló deszka kis méretei miatt jutott nevéhez.

Duláp: szintén román szó s szekrényládát jelent, e név alatt különböző méretü padlódeszkát értenek, mely azonban itt csak a tutajokban való szállitás kedveért termeltetik ezen méretekben, felhasználás előtt azonban ujra szétfürészelik vékonyabb deszkákra, melyekből a déli gyümölcsök becsomagolására és szállitására szolgáló ládák készülnek.

Gyergyó-Szt.-Miklóson 1884. október 16.

Imre Dénes.

II.

Galgamenti magyar erdészeti szók.

Pofás fejsze: midőn a fejszeél közelében igen dudorodott a fejszelap, akkor „pofás“ a fejsze.

Lehajazni, lehajalni: az álló törzset mellmagasságban meghántani. A faorzó „lehajazza“ a fatörzset, hogy tövön száritsa a fát.

Csonkolás: sarjerdőüzemnél „csonkolják“ a magasra hagyott tuskókat mellékhasználatképen.

Pandal: a mély erdei utak oldalai. Ilyenkor a szekér tengelye vágja a „pandalt“, különösen „kátyús“ kelyeken.

Hegyelni: Hegyelik pl. a lúczsövényt, midőn a törzs- és águhajtások hegyeit vagdossák, nyesdesik.

Rakodó: olyan hely, hol a fatermény időlegesen helyeztetik el az erdőn.

Fahaj: a cserkéreg és a fa kérgét is igy jelzik általában.

Cserjézes: a cserhántóüzemnél igy elneveztetni szokott fiatalos.

Harkács: a fadöntésnél alkalmazott hajk neve.

Hókácsolni: a magyar ajku erdőőrök, erdőrendezés alkalmával nem hajkolják, hanem „hókácsolják“ az osztagvonalat.

Beszakadó: mély agyagtalajon, néha több ölnyi mély árkok oldalai, talajcsuszamlás folytán betemetik az árkot. A talajcsuszamlás folytán igy helyet változtatott földdarabok, melyek néha több hold nagyságuak „beszakadók“-nak mondatnak.

Teknyőláb: a szántalpba erősitett rakoncza.

Hantos: két vasfogu kapa.

Vácz, 1884. évi októberhó 22-én.

Erdődi György,
okl. erdész.

Vidéki levél.

Gödöllő, 1885. márcziushó.

A gödöllői m. kir. erdőhivatalnak folyó évi februárhó 26-án ritka ünnepe volt.

Néhány nappal előbb örömmel olvastuk a hivatalos lapban közzétett kitüntetések között Schausek György, ezen erdőhivatal kerületében szolgáló m. kir. főerdőőr nevét, kit az erdőgazdaság terén 40 évet meghaladó hű és buzgó szolgálatai elismeréseül Ő Felsége, legkegyelmesebb urunk és királyunk kegye a koronás ezüst érdemkereszttel tüntetett ki.

A kitüntetés ez érdemjele nevezettnek a fentjelzett napon lett átadva, s az átadás ünnepélyességét különösen emelte azon körülmény, hogy e czélból Kálnoki Bedő Albert országos főerdőmester és miniszteri tanácsos úr ő méltósága személyesen jelent meg Gödöllőn.

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött.

Jelen voltak a közigazgatósági hatóságok s a többi itt székelő hivatalok képviselői. Ezekhez sorakoztak teljes számban az erdőtisztek, valamint minden erdőgondnoksági kerületből 2—2 erdőőr.

Pontban 10 órakor érkezett meg ő méltósága a rendkivül szép szarvasagancsokkal s az e vidéken ritkábban előforduló, ügyesen kitömött madarakkal és déli növényekkel diszitett erdőhivatal helyiségébe.

Ő méltsága üdvözölvén a jelenvoltakat körül-belül a következő beszédet intézte hozzájuk:

Tisztelt uraim! Erdőtiszt kollégáim és erdőőrök!

Ünnepélyes alkalomból jöttünk össze e helyen. Ő Felsége legkegyesebb urunk és királyunk, kinek boldogitó kormányzata alatt a magyar erdészet örvendetes fejlődésnek indult, a magyar erdőtisztekre és erdőőrökre is kiterjeszté legmagasabb kegyének fénysugarát.

Tudomására jutottak ama buzgó és ernyedetlen szolgálatok, melyeket a magyar erdőtisztek és erdőőrök legkiválóbbjai teljesitettek s e szolgálatok elismeréseül legmagasabb kitünte-

tésében részesité őket, közöttük Schauschek György m. kir. főerdőőrt.

Ezen alkalomból jöttünk itt össze, hogy tanui és részesei legyünk ez ünnepélynek, melynél nekem, mint a földmivelési miniszter ő nagyméltósága megbizottjának jutott a feladat, hogy a legmagasabb helyről érkezett kitüntetés e jelét személyesen átadhassam.

S én valóban szerencsésnek érzem magamat, hogy a kitüntetett főerdőőrnek legkegyelmesebben adományozott koronás ezüstérdemkeresztet mellére tüzhetem.

A hű, buzgó és ernyedetlen szolgálat nyeri jutalmát e napon!

A jó sáfárnak munkálkodását elismerték előljáró tisztviselői, és társai s ez elismerés a legfelsőbb trón zsámolyánál is kegyes méltatásra talált.

A buzgó, hű szolga megőszült már a becsületesen teljesitett szolgálatban.

Legyen ez érdemkereszt legszebb jutalma fáradságos munkában eltelt napjainak, s legyen az vezércsillaga további élete és szolgálatainak.

Erdőtiszt kollegáimat pedig töltse el buzgósággal ezen kitüntetés s az erdőőröket vezérelje az a tudat, hogy kötelességeik pontos és hű teljesitése nemcsak előljáróik előtt, de a legmagasabb helyen Ő Felsége előtt is elismerésre talál.

Schauschek György m. kir. főerdőőr kizárólag reménye által vezéreltetve lépett az erdészeti szakra, továbbá kiképeztetését csakis önszorgalmának s a gyakorlatnak köszönheti.

Szigetmonostor még néhány év előtt kopár sziget vala, s ime, az ő fáradhatlan munkássága az erdőgazdaságra nézve nagy jelentőséggel biró területté alakitotta azt át, mert fölebbvaló erdőtisztjeinek rendeletei és tanácsai mindig fogékony talajra találtak nála.

Szolgáljon ezen kitüntetés a többi erdőőröknek is serkentésül. Fejtsenek ki teljes buzgalmat az erdők ápolása körül, mondják meg otthon maradt társaiknak is, hogy az erdőmivelés terén egész odaadással működjenek.

És ne feledjék, hogy e kopár sziget beerdősitése nemcsak erdőgazdasági szempontból véve nagyfontosságu, de kivált az udvari vadászatok tekintetében is, miután Ő Felsége, Magyarország apostoli királya igen gyakran szerencsélteti e szigetet magas látogatásával, s a szépen berendezett vadászatban kellemes szórakozást talál a terhes állami gondoktól.

Itt valóban láthatjuk, hogy az erdészet a vadászattal karöltve jár és hogy egyik a másikat kiegészíti, hozzájárulván mindkettő ahhoz, hogy Ő Felsége itt tartózkodása alkalmával jól érezze magát.

És ezért kétszeresen szerencsések azok, kik e kerületben szolgálnak, mert nemcsak az erdőgazdaság terén fejthetik ki tehetségeiket, de egyuttal hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy Ő Felségének Magyarországban való tartózkodását minél kellemesebbé tegyék!

S ha ezen szép kötelességet teljesitik, legyenek meggyőződve, hogy a magyar kormány buzgó szolgálataikat mindig kiváló elismerésben részesiti.

Adja Isten, hogy Schauschek György m. kir. főerdőőr még sokáig éljen, még sok erdőt kultiváljon, s Szigetmonostor vadászati ügyeit még sokáig kezelhesse.

Isten éltesse őt s adja, hogy a kitüntetés ezen jelét, e koronás ezüst érdemkeresztet még sokáig viselhesse!

A beszéd végeztével Schauschek Györgynek mellére tüzé a koronás ezüst érdemkeresztet.

A szolgálatban megőszült érdemes főerdőőr meghatottan, könnyezve s a megindulástól reszkető hangon köszöné meg Ő Méltósága, valamint a többi jelenvoltak üdvkivánatait.

Erre a gödöllői m. kir. erdőhivatal főnöke Kallina Károly erdőmester ékes s őszinte szavakkal köszöné meg Ő Méltósága személyes megjelenését, éltetve őt, mint az erdészet javát szivén hordozó országos főerdőmestert s a magyar erdészet megteremtőjét.

Pettera Hubert cs. és kir. vadászmester, mint az udvari vadászhivatal képviselője, szintén meleg szavakban köszöné meg Ő Méltóságának fáradozását.

Az ünnepély végeztével Ő Méltósága tiszteletére rendezett ebéden, melyre hivatalosak valának a jelenvolt erdőtisztek és a kitüntetett főerdőőr is, a legjobb hangulat uralkodott.

A toasztok hosszu sorát Ő Méltósága nyitotta meg, Ő Felsége a királyra, mint a magyar erdők legfőbb pártfogójára, és az egész felséges családra emelvén poharát. — Lelkes szavait a jelenlévők állva hallgatták végig.

Utána Kallina Károly m. kir. erdőmester és a házigazda, Pettera Hubert cs. kir. vadászmester általános tetszés közt éltették az országos főerdőmester Ő Méltóságát.

Zajos tetszésnyilvánitással fogadtatott Bedő ő méltóságának a nap hősére: Schauschek Györgyre és az erdészeti fiatalságra mondott toasztja, melyben Schauschek Györgynek még sok évi szolgálatot kivánt, az erdészeti ifjuságot pedig barátságos összetartás és egyetértésre serkenté.

Buzditó szavára a fiatalság nevében Lukács Andor felelt, éltetvén őt, mint az erdészeti fiatalságnak ügyét szivén hordozó bölcs vezért s kérvén, hogy továbbra is maradjon a fiatalság szerető atyja.

Balázs Vincze m. kir. főerdész szellemes fordulattal a két főnökről t. i. a gödöllői erdőmester- és vadászmesterről emlékezett meg.

E lelkesitő szavak s a pezsgő palaczkok vig durrogása aztán felmelegité a szivéket s a jó magyar zene hangjai mellett csakhamar tánczra kelt a fiatalság, csak akkor szakitván meg a vig mulatságot, midőn Ő méltósága távozni lévén kénytelen, bucsut vett a társaságtól.

Vendégek és házi gazda testületileg kisértük ki szeretett vezérünket, ki szivélyes bucsuzása közben ismételten is megigéré, hogy közelebbről újból meglátogatja Gödöllőt, hol már másodizben oly jól találta magát.

A vonat elrobogása után az egész társaság visszatért a szives házi gazda vendégszerető házához, s ritka jó kedv mellett reggelig folytatta a tánczot.

A társaság éltesebb és fiatalabb tagjainál a lelkesedés perczről perczre nőtt s mindvégig fokozódó kedvvel folyt a

táncz, csak a kora reggeli óra kongása oszlatván szét a vidám társaságot.

A résztvevők mindegyike kedves emlékkel hagyta el a szives házigazda hajlékát, ki ezuttal is megmutatta, hogy bár külföldi származásu, édes hazánk nyelvét előrehaladott kora daczára is elsajátitani törekszik, szive már most is magyar, vendégszeretete pedig páratlan.

Mixkovszky Károly,
m. kir. erdőgyakornok.

A fapiaczról.

Budapest, 1885. április 8-án.

(B.) A vámnovella teljes elejtése, vagy legalább ez idő szerinti tárgyalásának mellőzése, a fapiacz bizonytalan hangulatára szilárditólag hatott. Ezt igazolják határozottan azon nagyobb faüzletekre vonatkozó szerződések, melyek az érintett vámnovella tárgyalás mellőzését tartalmazó hirek után, Felső-Magyarország egyes kiválóbb erdőbirtokain, részint meglettek kötve, részben pedig már közelebbről biztosan létesülni fognak.

Egyébként Komáromból vett hireink is megnyugtatólag hangzanak, a mennyiben ott az üzlet élénk, és a „tavalyi jó árak“ megmaradását reménylik.

A fapiacz általános helyzete tehát, nemcsak az érintettek, és mult havi tudósitásunkban megemlitett számos középitkezés folyamatban léte, és közelebbről való faganatba vétele kapcsán épen nem mondható kedvezőtlennek, de azért sem, mert például tölgyfára a kereslet még e késői idényben is élénk.

Ezzel szemben azonban az sem tagadható, hogy az ország északkeleti részén különösen fenyőárukra vevők igen gyéren jelentkeznek, ugy hogy ama nagy vidéken meglehetős mértékü üzlettelenség uralkodik. Ezen nyomott hangulatnak oka

mindenesetre abban keresendő, hogy ama vidék kiterjedt kelendőségi környékén ipar alig van, a lakosság pedig majdnem kizárólag földmiveléssel foglalkozván, a jelenlegi alacsony gabnaárak miatt még legszükségesebb épitkezéseit is kénytelen elodázni. A terménykereskedésben ma észlelhető fokozatos áremelkedés azonban remélni engedi, hogy a jelzett vidéken is a fapiacz helyzete javulni fog.

Különben az egyes piaczokról a következő ártételeket közöljük :

Budapest. Egy m^3 cserhasáb tüzifa . 5·00 frt.
Egy m^3 bükk- és gyertyán hasáb tüzifa . 4·25 „
„ „ vegyes hasáb tüzifa . . 4·25 „
„ „ cserdorong tüzifa, min. szerint 3·50—4·25 „
„ „ bükk- és gyertyán dorong tüzifa minőség szerint . . . . . 4·00—4·25 „
Egy *q* kemény faszén . . . . 4·00 „
„ „ kemény faszén, rosszabb minőségü . . . . . 3·60 „
Egy drb 4 *m* h., 26 *cm* sz., 1·3 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0·40 „
Egy drb 4 *m* h., 26 *cm* sz., 1·3 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . 0·30 „
Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0·96 „
Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . 0·76 „
Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. erdei fenyő deszka . . . . . 1·00 „
Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. vörösfenyő deszka . . . . . 1·26 „
Egy drb 5 *m* h., 26 *cm* sz., 1·3 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0·49 „

Egy drb 5 *m* h., 26 *cm* sz., 1·3 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . . 0.37 frt.

Egy drb 5 *m* h., 26 *cm* sz., 2 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0.74 „

Egy drb 5 *m* h., 26 *cm* sz., 2 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . . 0.54 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2·6 *cm* v. luczfenyő padló . . . . . 0.95 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2·6 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . . 0.70 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2·6 *cm* v. erdei fenyő deszka . . . . . 1.10 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2·6 *cm* v. vörösfenyő deszka . . . . . 1.26 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 1.18 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. jegenyefenyő deszka . . . . . 0.91 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. erdei fenyő deszka . . . . . 1.22 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz.. 3·3 *cm* v. vörösfenyő deszka . . . . . 1.59 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. luczfenyő padló . . . . . 1.14 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. jegenyefenyő padló . . . . . 0.90 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. erdei fenyő padló . . . . . 1.22 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. tölgy padló . . . . . 1.81 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. luczfenyő padló . . . . . 1. 50 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. jegenyefenyő padló . . . . . 1.22 frt.

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. erdei fenyő padló . . . . . 1.61 „

Egy drb 4 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. tölgy padló . . . . . 2.42 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. luczfenyő padló . . . . . 1.42 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. jegenyefenyő padló . . . . . 1.06 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. eredi fenyő padló . . . . . 1.50 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. tölgypadló . . . . . 2.23 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. luczfenyő padló . . . . . 1.88 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. jegenyefenyő padló . . . . . 1.47 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. erdei fenyő padló . . . . . 2.00 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. tölgy padló . . . . . 3.00 „

Egy drb 8 *m* h., $^{15}/_{18}$ *cm* fürészelt épületfa, luczfenyő . . . . . 3.68 „

Egy drb 8 *m* h., $^{15}/_{18}$ *cm* fürészelt épületfa, jegenyefenyő . . . . . 3.38 „

Egy drb 8 *m* h., $^{15}/_{18}$ *cm* fürészelt épületfa, erdei fenyő . . . . . 4.00 „

Egy drb 8 *m* h., $^{30}/_{30}$ *cm* fürészelt épületfa, luczfenyő . . . . . 16.00 „

Egy drb 8 *m* h., $^{30}/_{30}$ *cm* fürészelt épületfa, jegenyefenyő . . . . . 14.39 „

Egy drb 8 *m* h., $^{30}/_{30}$ *cm* fürészelt épületfa, erdei fenyő	17·62 frt.
Egy drb 12 *m* h., $^{15}/_{15}$ *cm* fürészelt épületfa, luczfenyő	6·05 „
Egy drb 12 *m* h., $^{15}/_{15}$ *cm* fürészelt épületfa, jegenyefenyő	5·42 „
Egy drb 12 *m* h., $^{15}/_{15}$ *cm* fürészelt épületfa, erdei fenyő	6·53 „
Egy drb 12 *m* h., $^{30}/_{30}$ *cm* fürészelt épületfa, luczfenyő	28·00 „
Egy drb 12 *m* h., $^{30}/_{30}$ *cm* fürészelt jegenyefenyő	25·02 „
Egy drb 4 *m* h., 5·2 *cm* sz., 2 *cm* v. lucz- s jegenyefenyő lécz	—·08 „
Egy drb 5 *m* h., 5·2 *cm* sz., 2·6 *cm* v. lucz- s jegenyefenyő lécz . . .	—·10 „
Egy drb 15 *m* h., 25 *cm* középátm. épületfa, gömbölyü állapotban, luczfenyő	7·50 „
Egy drb 15 *m* h., 25 *cm* középátm. épületfa, gömbölyü állapotban, tölgy . .	26·00 „
Egy drb szarufa minőség szerint . .	1·80—3·50 „
100 „ széldeszka I. oszt. . .	26·00 „
100 „ „ II. „ . .	14·50—15·00 „
1000 „ 47 *cm* h., 10 *cm* sz. fenyőzsindely	6·80—7·50 „
1000 drb 40 *cm* h., 8 *cm* sz. fenyőzsindely	5·80 „
Egy *q* luczfenyő cserkéreg . . .	3—4·00 „
„ „ tölgy cserkéreg	3—5·00 „
„ „ fehér erdei kiégetett hamuzsir .	25·00 „
„ „ házi hamuzsir	19·50 „

Szeged. Egy m^3 cserhasáb tüzifa . 3·50 frt.
Egy m^3 bükk-, gyertyán-, kőris- és nyirhasáb tüzifa . . . . . 3·75 „
Egy m^3 tölgy-, hárshasáb tüzifa . . 3·00 „
„ „ nyárhasáb tüzifa . . . 2·00 „
„ „ fenyőhasáb „ . . . 1·75 „
„ „ lúcz- és jegenyefenyő deszka . 16·00—20·00 „
„ „ tölgyfa deszka . . . 38·00—45·00 „
„ „ lúcz- és jegenyefenyő padló . 15·50—19·00 „
„ „ lúcz- és jegenyefenyő fürészelt épületfa . . . . . 17·00—19·00 „
Egy m^3 lúcz- és jegenyefenyő lécz . 16·00—16·64 „
„ „ vékonyabb méretü szálfa . 6·00 „
„ „ vastagabb „ „ . 9·00 „
Ezer drb 47 *cm* h., 8—9 *cm* sz. fenyőzsindely . . . . . 6·00—6·50 „
Székes-Fejérvár. Egy m^3 cserhasáb tüzifa . . . . . 4·50 „
Egy m^3 bükkhasáb tüzifa . . . 4·00 „
„ „ cserdorong tüzifa . . . 4·00 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 1·3 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0·55 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 1·3 *cm* v. vörösfenyő deszka . . . . . 0·80 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 1·3 *cm* v. tölgy deszka . . . . . 0·85 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 1·3 *cm* v. bükk deszka . . . . . 0·55 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2 *cm* v. luczfenyő deszka . . . . . 0·57 „
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2 *cm* v. vörösfenyő deszka . . . . . 1·15 „

Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 2 *cm* v. tölgy deszka	1·20	frt.
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. luczfenyő deszka	1·65	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. tölgydeszka	1·68	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 3·3 *cm* v. bükkdeszka	1·20	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. luczfenyő padló	1·50	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. tölgy padló	2·00	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 4 *cm* v. bükk padló	1·40	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. luczfenyő padló	1·70	„
Egy drb 5 *m* h., 29 *cm* sz., 5·2 *cm* v. tölgy padló	2·30	„
Egy drb 12 *m* h., 13 *cm* középátmérőjü erdei fenyő szálfa, gömb. állapotban .	2·20	„
Egy drb 16 *m* h., 15 *cm* középátm. erdei fenyő szálfa, gömb. állapotban . .	5·50	„
Egy drb 20 *m* h., 20 *cm* középátmérőjü erdei fenyő szálfa, gömb. állapotban . .	9·00	„
Egy drb 24 *m* h., 26 *cm* középátmérőjü erdei fenyő szálfa, gömb. állapotban . .	15·00	„
Nagy-Várad. Egy m^3 cserhasáb tüzifa .	3·80	„
Egy m^3 bükk, gyertyán, hasáb tűzifa .	3·50	„
„ „ tölgyhasáb tüzifa . . .	3·30	„
Egy drb 3·8 *m* h., 32 *cm* sz., 2.5 *cm* v., luczfenyődeszka	0·50	„

Egy drb 3·8 *m* h., 32 *cm* sz., 2·5 *cm* v., bükk deszka	0.66	frt.
Egy drb 3·8 *m* h., 32·5 *cm* sz., 2·5 *cm* v., luczfenyő deszka	0.55	„
Egy drb 3·8 *m* h., 32·5 *cm* sz., 2·5 *cm* v., bükkdeszka	0.70	„
Egy drb 3·8 *m* h., 32 *cm* sz., 5 *cm* v., luczfenyő padló	1.05	„
Egy drb 3·8 *m* h., 32 *cm* sz., 5 *cm* v., bükk padló	1.70	„
Egy drb 3·8 *m* h., 32 *cm* sz., 8 *cm* v. luczfenyő padló	2.20	„
Egy drb 10 *m* h., $^{8}/_{25}$ *cm* fürészelt fenyő épületfa	5.80	„
Egy drb 10 *m* h., $^{16}/_{25}$ *cm* fürészelt fenyő épületfa	12.20	„
Egy drb 3·8 *m* h., 4·5 *cm* sz., 2.5 *cm* v., luczfenyő lécz	0.07	„
Egy drb 3·8 *m* h., 5 *cm* sz., 2·5 *cm* v. luczfenyő lécz	0.09	„
Egy drb szarufa	0.50	„
100 drb II. oszt. széldeszka . .	30.00	„
100 drb I. oszt. széldeszka . .	35.00	„
1000 drb fenyőzsindely 35 *cm* h., 6 *cm* sz.	3.50	„
1000 „ „ 40 „ „ 7 „ „	4.40	„
1000 „ „ 45 „ „ 8 „ „	5.80	„
Egy *q* gubacs	10.00	„
„ „ nyers hamuzsir . . .	10.50	„
„ „ kiégetett hamuzsir . . .	16.00	„

Felhivás.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ idei közgyülése a kiállitásra való tekintettel tudvalevőleg Budapesten tartatik meg s ez alkalommal kivételesen szakkérdések is tárgyaltatni fognak.

Alapszabályaink értelmében minden egyes tagnak jogában áll inditványt tenni a tárgyalásra kitüzendő szakkérdések megválasztására nézve, erre vonatkozó javaslatát azonban juniushó 1-éig mindenkinek be kell küldeni. Tisztelettel kérjük tehát tagtársainkat, hogy az alapszabályok ezen rendelkezését figyelembe véve, a folyó évi közgyülés tárgyaira vonatkozó inditványukat az egyesület igazgató választmányához minél előbb beterjeszteni sziveskedjenek.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

Különfélék.

Az erdészeti kiállitás, melynek rendezésén szorgosan munkálkodnak, ugy látszik, egyik legsikerültebb része lesz a májusban megnyiló országos kiállitásnak. A közönség már is érdeklődik iránta s a kiállitási területen járó-kelők között alig akad valaki, a ki ne sietni felkeresni az erdészet általánosan dicsért központi pavillonját, mely karcsu tornyával, stylszerü arányaival s ódon kinézésével kivétel nélkül mindenkire a legkellemesebb benyomást gyakorolja. És nincs kétség benne, vonzóerejét meg fogja tartani mindvégig kiállitásunk, mert az előjelekből itélve a sikerült külsőhöz a lényeg, maga a kiállitás is méltó lesz, s nemcsak a közelebbről érdekelt szakemberek fogják majd az országos erdészeti egyesület közgyülése idejében tömegesen fölkeresni, hanem a nagy közönség is sürüen

ellátogat hozzá megtekinteni érdekes tárgyait. Biztos kilátást nyujt erre már maga az az örvendetes körülmény is, hogy kiállitásunkat Ő Felsége, a király és Ő Fensége, a trónörökös is legmagasabb támogatásukban részesitik. Örömmel emlitjük ugyanis meg, hogy a gödöllői m. kir. erdőhivatal legfelsőbb helyről engedélyt nyert, hogy a király Ő Felsége által Gödöllőn ejtett szarvasagancsokból 15 példányt s a szintén Ő Felsége által lelőtt ragadozó szárnyasokból 5 kiváló kitömött példányt kiállithasson; Rezső trónörökös Ő Fensége pedig elrendelte, hogy Magyarországon lőtt vadászzsákmányából 35 kitömött ragadozó madarat (3 drb fakó keselyüt, 3 drb barna keselyüt, 9 drb szirti sast, 4 drb király sast, 6 drb halász sast, 2 kigyászó sast, 2 csonttörő sast, 1 törpe sast, 1 apró sast, 1 halászó sast és 3 nagy suholyt, továbbá 2 medvét, 1 farkast és 1 vadmacskát) küldjenek nevében a kiállitásra. E kiválóan becses tárgyak együtt egy közös csoportban fognak pavillonunk keleti bejáratával szemben helyet foglalni s mindenesetre a legszebb diszét képezendik kiállitásunk vadászati részének. Az erdészeti tárgyak között szintén sok értékes érkezett már be, egy nagy rész azonban még hátra van. Mindezekről részletesen csak a rendezés teljes befejezése után lehet majd megemlékezni. Most csupán jelezni kivántuk, hogy minőnek igérkezik kiállitásunk.

Télizöld bokrocska az Alföld homokpusztáin. Kerner Antal, most bécsi egyetemi tanár növénygeographiai kutatásaiból derült ki az a meglepő eredmény, hogy Alföldünk homokpusztáin télizöld növényzet nincs, hanem itt a fásnövényzet lombváltó, avagy fünemü növények boritják.*) Alföldünknek ezt az eredeti sajátságát Kerner igen eltalálva a télizöld meg a fűnemü billing (Vinca minor et V.

*) „Pflanzenleben der Donauländer", p. 38.

herbacea) egymást helyettesitő fajokkal (species vicaria) fejezte ki. Hegyes vidékeink erdeiben a Vinca minor huzódik meg a bokrok alatt (Budán is); homokpusztáinkon legfeljebb temetőkbe ültetik, de vadon a fűnemü Vinca herbacea helyettesiti.

Az éjszaki német sikság fenyvesei és ezek kisérő télizöld növényei (Ericá-k, Callunā-k, fenyvesbogyók = Vaccinium, Pirolá-k) általában a télizöld cserjék és más örökzöld növények, valamint a déli német puszták havasi eredetü polgárai, kitelelő lombu Gentianá-k, tőlombos Saxifragá-k és Drabá-k (melyek közül egy, még a tőszomszédban a budai hegyeken terem = D. lasiocarpa) Alföldünk homokján nem élnek. Borostyánt (Hedera Helix) csak a temesmenti nedves talaju erdőkben láttam. Az örökzöld növények Alföldünk száraz kontinentiális klimája alatt, nagyon érzékeny léttökre, nem boldogulnának, a késő fagyok hamar elnyomoritanák.

Alföldünk homokpusztáiról Kerner egyetlen örökzöld növényt, a fenyveseknek egyetlen eredeti képviselőjét, a gyalogfenyő borókát (Juniperus communis) emliti, mely mint zordon vidék lakosa, a homokpuszták klimájának viszontagságait is elbirja tűrni. A másutt elég haszontalan gyalogfenyő boróka a homokpusztákon physiognomiai tekintetben is nevezetes, de a havastetőkkel való hasonlatosságot is öregbiti. Valamint t. i. a havasok csúcsa alatt a fatenyészetet, a jegenyefenyő övét (regio abietina) a törpe fenyő öve, választja el az erdőtlen, füves havas tetőktől: szintúgy a boróka is ily övet alkot az Alföld mély lapálya, meg az Alföldet körülfogó hátasabb és erdős vidék, Alföldünknek mintegy magasabb karimája között a Jászságtól kezdve a Ferencz-csatornáig. A homokbuczkák gerinczeit a temesmegyei római sánczokon sürüen és messzire növi be. Magasra megnő, jól tenyészik,

azért a homok befásitására előkészitő gyanánt nagyon alkalmatos.

De a gyalogfenyő borókán kivül még egy más kis télizöld bokrocska is van az alföldi homokpusztákon Pest- és Temesvármegyékben. Ez a Helianthemum Fumana (L.) Mill. (Fumana procumbens Gren. et Godr.), vagyis a tűlevelü naprózsa vagy tetemtoldó. Ezt Willkomm a télizöld cserjék közé számitja, magam kora tavaszszal, midőn még a levélfakadás nem kezdődött meg, többször láttam kitelelő levelei ruházatában. Nevezetes, hogy mind a gyalogfenyő boróka, mind a Helianthemum Fumana felső ruházatja (a tűk) physiognomiai tekintetben megegyező s a physiognomiai rendszerben mind a kettő az Ericaalak tagját alkotja.

Willkomm („Forstl. Fl." p. 792.) azt mondja, hogy a Fumanák-nak nincs erdészeti jelentőségök. Látszólag nincs, de voltaképen nem kicsinylendő a szereplésök sem alföldi homokpusztáinkon, sem az erdőtlen Karst vidéken, mert a H. Fumana mind a két helyen egyaránt nő. Aránylag erős és ágas gyökere meglazitja és felapritja a meztelen sziklák törmelékét a Karston, ellenben, mint egy vasmacska, megfogja a homokot az alföldi homokpusztákon. Sőt a szárának magatartása sem fölösleges. Ez t. i. királydinnye (Tribulus Orientalis) módjára szétterül a felszin fölött, némi árnyékot vet, s védi a homokszemeket, hogy a szél el ne sodorja, mint társai a bojtorjánpázsit (Tragus racemosus), a hamvas porczfű (Herniaria incana), a baránypirositó, vagyis az Alkanna tinctoria var. parviflora, az őszi Polygonum arenarium stb.

Összeműködik tehát a Helianthemum Fumana is másokkal, s a természet más erőivel, hogy a puszta homok, meg a meztelen sziklák zöld ruhába öltözködhessenek. Szer-

fölött lassú, nem szembe szökő munkát végez; de épen ez az erdészetre nézve fontos, és az erdészeti munkának kell a Fumaná-k hasznát méltóképen megbecsülnie.

A H. Fumana reggel virágzik, azért a Linné-féle virágóra egyik mutatójának beillik. *Borbás Vincze.*

Gubacsok a magyar tölgyön. (Quercus conferta Kit.) E tölgy gubacsai az irodalomban egyáltalában nincsenek felemlitve, minthogy e nevezetes tölgygyel állattani szempontból senki sem foglalkozott különösen. Örömömre szolgált azért, hogy Gabnay Ferencz erdészgyakornok Lippán, nekem egykori tanitványom, megemlékezve hazánk gubacsainak összegyüjtésére forditott igyekezetemről, e tölgyről a Cynips caput medusae Hart., C. argentea Hart. és a Dryophansa pubescentis Mayr. gubacsait küldte meg gyüjteményem számára. Ez adatokat a „Rovartani Lapok"-ban közöltem volt.[1])

Ujabban dr. Dietz Sándor ur ajándékozott meg egy kettős gubacscsal e tölgyfajról, melyet Tomcsányi Gusztáv ur hozott magával Sistaroveczről (Lippa mellett). E két gubacs nemcsak azért érdekes, mert a magyar tölgyről való, hanem egymás mellett való képződése miatt is, a mi uj, sőt szokatlan adat a gubacsok fejlődésére nézve.

A nagyobbik gubacs a Qu. sessiliflorá-ról, pubescens-ről közönségesen, s ujabban a Qu. confertá-ról és Qu. pedunculatá-ról[2]) is ismeretes C. caput medusae Hart. gubacsa s azt a tényt erősiti meg, hogy e gubacs, a Qu. cerris kivételével, valamennyi hazánkbeli tölgyfajon előfordul.

A kisebbik, az előbbinek ágai közé némileg beszorult gubacs az Andricus Mayri Wachtl gubacsa, melyet

[1]) „Rovartani Lapok", I. 1884. 11-ik füzet.
[2]) „Rovartani Lapok", I. 1884. 11-ik füzet.

eddig csak a Qu. pedunculata barkájáról ismertünk,[1]) tehát a magyar tölgyön, a makkcsészéből fejlődő C. caput medusae gubacsa tőszomszédságában való előfordulása egészen uj és meglepő. Valószinü, hogy a himbarka rügye ez esetben tőszomszédja volt a nővirágnak, s a két darázs egymás mellett rakta le petéjét a megfelelő rügybe. Nem lehetetlen ugyan, hogy e gubacs más képletből is keletkezhetett; de ennek feltételezésére semmi jel sincs a beküldött példányon, sőt ugy tetszik, mintha a rügy takaróleveleinek maradványát látnám a tövén, a melyből fejlődött. Helyzete és növése arra enged következtetni, hogy a másik gubacscsal egy időben fejlődött: szabadon álló részének szarvai ugyanis jól kifejlettek, a befelé állók pedig, engedve a meduza karjai erejének, legörbültek és jóval kisebbek, miért is a gubacs alakja nem egészen szimetriás, mondhatnám, féloldali.

Nagyon valószinü, hogy a magyar tölgy gubacs-faunája akármely más tölgyénél gazdagabb; azért háladatos munkát végeznének mindazok, a kik — ha módjukban van — ez érdekes tölgyet ebből a szempontból is figyelmökre méltatnák, megkutatgatván ágait, leveleit, barkáit, termését, derekát, gyökerét virágozása idejétől ősz végeig, és gyüjtvén nemcsak a feltünő nagy, hanem a felkutatásra szoruló apró gubacsokat is. A néhány példányban beküldött gubacsok meghatározására szivesen ajánlkozom. *Paszlavszky József.*

Uj félcserje homokpusztáinkon. Az alföldi homok megkötésénél egy növény egymagában nem sokra megy, kivált ha seregen nem terem. Számos tarka-barka növénynek csak egész serege bir, de csak hosszu idő folytán győzedelemre vergődni. Mindamellett, a kinek a homokkötés a szi-

[1]) „Mittheil. der Forstl. Versuchswesen", II. B. 1878. Entomologisch-biologische Studien von F. A. Wachtl, k. k. Oberförster. I. Serie. Sep. Abd.

vén fekszik, őszintén örül minden csekély jelenségnek, minden növényszálnak, a mely a homokkötés nagy munkájában a legkevesebbet is segit. Annál őszintébben kell üdvözölni, ha ez a segitség már maradandóbb, t. i. cserje vagy félcserje.

Ez az eddig ismeretlen szerény munkása a homokkötésünknek a Helianthemum vulgare Gärtn. var. angustifolium (Jcq. Hort. Vindob. III., p. 29., mint Cistus; Visiani Flora Dalmat. III., p. 146.; Cistus Barrelieri Sims és Helianthemum leptophyllum Dun. synonymokkal), mely Visiani szavai szerint, a tőalaktól hosszukás szálas (oblongo-linear.), alsó szinén fehér, a szélen pedig begöngyölödő levelei által tér el, s a dalmát szigetek homokos helyein terem.

A mi növénykénk, melyet a Csepel szigeten, Promontórral szemben, továbbá a temesmegyei homokpusztákon, Grebenácz mellett is gyüjtöttem, egészen úgy ruházkodik, a mint a klimai feltételek kivánják, mint az alföldi homokpuszták többi jellemző növényei. Teljes jelleme a homokra termettségről tanuskodik. Alacsony bokrocska marad ő, melyet a futóhomok majd egész tetőig befú. Levelei keskenyek. A legalsók ellipticusok, a következők keskeny hosszukásak, a legfelsők szálasak. Szára sűrűbb fehér molyhu, mint a H. vulgare tomentosumé, a lesimuló moholyból hosszabb szőrök bújnak ki, a miért a növény szára mintegy boglyos.

Virágja még egyszer kisebb, mint tőalakjá-é, kelyhe szürkébb, apróbb és sűrűbb molyhú, tehát egészen a helyi körülmény kivánatakép szervezett alak, mert az alacsonyság, a kipárolgás gátlására a keskeny levél, meg a sűrűbb moholy, továbbá az apró virágok egyenesen az alföldi homokpuszták legjellemzőbb növényeinek a sajátságai. A H. vulgare alakköre egyáltalában sok fajtát számlál, más-más helyeken és

körülmények között más-más alakjai támadtak, belőlök egy az alföldi homokra is jutott.

Az a tér, a hol a Helianthemum vulgare var. angustifoliumot a Csepelszigeten szedtem, igazi küzdő tere néhány növény-munkásnak. Leguralkodóbb a jellemző Festuca vaginata, meg a Bromus squarross var. megastachys Borb., továbbá a Thymus Marschallianus, mely néhol egy-egy kisebb dombocskát már egészen elborit, egy-két szál bojtorján-nefelejts (Lappula Myosotis), meg az Astragalus exscapus szárba induló alakja (var. caulifer). Ennek a tengelye egész 15 *cm* hosszura emelkedik ki, s egészen a károlyfalvai A. dasyanthus termetét ölti magára, melytől azonban kopasz vitorlája, meg lazább fürtje könnyen megkülönbözteti. Hogy a különben száratlan, helyesebben mondva, törpe száru Astr. exscapus a homokon így nyujtózkodni, szárba indulni képes, a homokkötésnek szintén javára szolgál, mert ha a szél befujja, ilyen módon életét megmentheti s tovább működhetik.

Borbás Vincze.

(F. L.) **A fenyőpinty (hegyi pinty, Fringilla Montifringilla L.) tömeges megjelenése.** Ezen madár tudtunkra csak kisebb csapatokban szokott az északi vidékekről délfelé vonulva hozzánk ellátogatni, s fenyő- és bükkerdeinkben a mag feiemésztése által kárt okozni. Europa és Ázsia északibb vidékein, hol a mi erdei pintyünk (Fringilla coelebs L. Buchfink) már nem honos, pl. a 60—65 foknál nagy mennyiségben költ és ott az erdei pintyet helyettesiti, melyhez mind alakjára, mind életmódjára nézve nagyon hasonlit. Nyár vége felé csapatokban egyesülnek hazájukban, s ide-oda vonulnak egész szeptember vége feléig, de aztán mind nagyobb-nagyobb seregekbe gyülve délnyugot felé huzódnak, s a mely vidékek nagyon utjokba esnek, azokat néha felhőszerü tömegekben

lepik meg, a fenyő, s különösen a bükkmakkban oly jelentékeny károkat okozván, hogy ilyenkor a legjobb makktermés után sem várhatni kielégitő kelvényt. Hogy ez az eset nálunk is előfordulhat, mutatja Halliarszky Samu szaktársunk által alólirotthoz két darab Fringilla Montifringilla L. kiséretében beküldött következő levél:

„Szilágy- és Biharmegye között elnyuló Réz nevü hegységnek mult évi rendkivüli bő makktermésére mintegy november végén vagy deczember elején, — az idevaló legöregebb emberek és vadászok által e vidéken soha sem látott madarak — roppant nagy mennyiségben jelentek meg. Ezen idegen madárfajnál azonban nem annyira az idegenszerüség a feltünő, mint azon roppant mennyiség a milyenben az megjelent. — Hiszen nem ritka eset, hogy távoli országok állatlakói, nevezetesen a madarak osztályából, viharok élelemszüke s más okok miatt idegen hazába vetődnek, de rendszerént csak egyenként vagy legalább nem oly feltünő seregekben; — de a mily tömegesen ezen madárkák itt megjelentek, arról csak annak lehet fogalma, aki azon, vagy hasonló felhőszerü sergeket látott már vonulni feje felett. Közönséges számfogalmaink szerint, ha nagyon sokat akarunk kifejezni, „millióról" beszélünk; de ha valaki azt állitja, hogy egy ily sereg létszámát egy, két, három millióra lehet tenni, az egyáltalában nem mond igen nagyot. — Deczember 22-ik napján magam voltam egy ily seregnek tanuja, melynek átvonulása husz percznél tovább tartott. — A sereg repülése teljes katonai sorrendben történt, és eleje már a Réz felett volt, mikor a vége még a szilágy-somlyói Magura felett lebegett; a légben tova vonuló tömeg mintegy 100—120 méter szélesnek látszó fekete szalagot képezett. A repülés sebes és kissé hullámos volt, s a nagy csapatok átvonulása alatt az ember a levegőnek idegenszerü rezgését vélte testével érezni. Megjelenésük első

idején hajnalkor északról délfelé röpültek a csapatok, alkonyatkor megint éjszak felé huzódtak vissza éjjeli szállásukra; később azonban az éjjet is a rézi erdőn töltötték. — Jelenleg (márczius 7.) mennyiségük már apadt, de még mindig nagy számban vannak itt; ugy látszik, hogy innét eredeti hazájukba csak kisebbszerü csapatokban fognak visszatérni. — Itt tartózkodási idejük alatt élelmi szerül a bükkmakk szolgált, melyet bámulatos ügyességgel egy vagy néha két oldalon lyukasztanak ki, s e lyukakon belét kiszedik. Makktermésünkben igen jelentékeny kárt okoztak."

Azután elmondja H. barátunk, hogy a madárkát (helyesen) hegyi pintynek határozta meg, s hogy jelenleg 6 élőpéldányt tart szobájában, melyeken megfigyeléseket tesz. E megfigyelések szerint — mint többi pintyeink — a Fr. montifringilla is kedveli a kendermagot s más édes, olajos magokat, valamint rovarok után is kutat, a hol olyakat gyanit. — Köszönjük Halliarszky Samu szaktársunknak, hogy ez érdekes esetről értesitett és kérjük, hogy máskor is sziveskedjék minket hasonlókkal felkeresni.

(To.) **A finn erdőgazdaság köréből** érdekes adatokat közöl Lamezan német konzul *), melyek közül az általános érdekkel birókat e lapok olvasóival is érdemesnek tartjuk kivonatosan megismertetni.

Finnország összes területe — a legujabb adatok szerint — 37,014.268 *ha*, ebből erdő 20,732.800 *ha*, vagyis 56%, minthogy pedig a lakosság száma csak 2,060.728, egy lélekre kerekszámban 10 *ha* erdő esik. Az erdőnek 28·6%-a oly állami erdő, mely állami közegek által kezeltetik, a többi részben szintén állami ugyan, de használata hosszabb időre (nagyobbára 50 évre) bérbeadatott, részben kis birtokosoké és csak egy

*) „Die Wälder und die Waldnutzungen in Finland vom Wirtschaftlichem Standpunkte" Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen 1885. I.

igen csekély rész képezi a községek, vagy más erkölcsi testületek tulajdonát.

Az egyes fanemek a következő arányban vannak a finnországi erdőkben képviselve: 77% erdei fenyő, 12% lúczfenyő, 11% különféle lombfa m. p. nagyobbára nyir (B. verrucosa).

Az évi termés hektáronként átlagban csak 1·35 m^3-re tehető, egyrészt azon okból, mivel az éjszakibb fekvésü erdők csekély növekvést mutatnak, másrészt pedig, mivel a magánosok kezén levő erdők a rendetlen használat folytán nagyon hézagosak.

A fatermés értékesitése az erdőben tövön eszközöltetik, m. p. az állam az évi fatermést rendesen árverés utján értékesiti, a magánosok ellenben az erdő kihasználását alku utján 5—30 évre haszonbérbe adják, oly feltétel mellett, hogy a vevőnek jogában áll minden oly fát levágni, a mely 4·75—5·94 m. hossz mellett vékonyabb végén legkevesebb 19·7 *cm* vastagságu darabokat ád. Az állami erdőkben az erdei fenyő épületi fáért, az utóbbi években átlagban a következő árak érettek el köbméterenként:

1874—1876. évben . . . 3·25 márka.
1877—1879. „ . . . 3·48 „
1880—1882. „ . . . 4·55 „

Az erdők általánosságban szállalva használtatnak ki, a termelt fa pedig télen át szánkán a folyók és tavakhoz szállittatik, s innét tutajokban a tengerpartra, vagy fürészművekhez hozatik le. A tutajozás az északibb fekvésü vidékekről a tengerpartig rendesen 2 évet, kedvezőtlen viszonyok között azonban 3 évet is vesz igénybe.

A fürészművek száma ezidőszerint 247, ezek közül 180 vizierőre 67 pedig gőzerőre van berendezve, mint fafogyasztó iparág említést érdemel még a 13 papiranyaggyár, a melyekben évenkint mintegy 350—400 ezer mmázsa papir-

anyag készittetik, 4—4·5 millio márka értékben, azonfelül a gyufaszilánk-gyárak és némi házi iparczikkek készitői is az erdei nyers termények feldolgozásával foglalkoznak.

Hivatalos statisztikai adatok szerint az épület- és haszonfakivitel a közel multban a következő volt:

1864—1868.	évben átlag	440.000 m^3
1869—1873.	„ „	530.000 „
1874—1878.	„ „	1,117.000 „
1879—1883.	„ „	1,310.000 „

évenként mintegy 24—32 millió márka értékben.

A külföldre szállitott fának körülbelül fele része Angolországban értékesittetik, a többi pedig Francziaország, Németalföld, Belgium és Dániában. Angol-, Franczia-, és Spanyolországba rendesen a legjobb minőségü fürészáru, Németalföldre két oldalt bárdolt gömbölyü fa szállittatik, a rosszabb minőségü árú ellenben Németország, Dánia és Belgiumnak jut.

Kiviteli vám az épület- és haszonfa után 1861. óta következő volt:

1·78 *m*-nél hosszabb fa után köbméterenként 0.67 márka.

1·78 *m*-nél rövidebb fa után pedig 0.45—0.60 márka.

Az állami erdők tiszta jövedelme az 1872—1881-ik évben *ha*-ronként, átlagban 5 pfening volt az 1882. évben pedig átlag 9·3 pfening. Ezen csekély tiszta jövedelem onnan ered, mivel a kiadási rovatban az állam által, az utóbbi években vásárolt nagykiterjedésü erdő- és erdőtalaj vételára is bennfoglaltatik, megvásároltatott pedig az utóbbi években mintegy 35.000 *ha* erdő. Vételár fejében az állam kedvező fekvésü erdőkért *ha*-onként átlag 14·7 márkát, kedvezőtlen fekvésü erdőkért pedig 9·8—7·3 márkát fizetett.

Az épületi és műfa használaton kivül a szénégetés, kátrány- és szalajfőzés, lúcz- és fűzkéreg termelés is üzetik. A faszén csak részben képez kiviteli czikket, a mennyiben a 364.000

m^3 évi termelés nagyobbára a belföldi vasgyárak által használtatik fel. Kátrányból az 1860—1883. években átlag 207.000 hectoliter szállittatott külföldre, cserkéregből pedig az 1874—1883. években évenkint mintegy 2,725.000 klgr. m. p. legnagyobbrészt Oroszországba s némi csekély részben Németországba is.

(B. V.) Az **Alnus barbata C. A. Mey.** (1831.) = **A. pubescens Tausch** (1834.) hazánkban. Az enyves meg a hamvas égerfa (Alnus glutinosa et incana) közé eső faj, az A. barbata-nak C. A. Mey. Enum. pl. Cauc. p. 43, — mely az Aln. glutinosától az által tér el, hogy levelei alsó szine szürkészöld, nem fénylő, továbbá, hogy többé-kevésbbé (legalább az erezeten) megtartja a pelyhességet, az A. incanától pedig, hogy a levelei inkább kerekdedek maradnak, vagy forditott tojásdadok és soha sem annyira pelyhesek, mint az A. incanaé, — hazánkban három alakja van:

1. maga a typus, felső szinén kopasz, alsó szinén az erezeten, vagy az egész alszinén vékonyan pelyhesedő leveleivel. Az erek szögletei gyapjasan szakállasok. (Regel Monographische Bearbeitung der Betulaceen p. 162. A. barbata b) subincana Simk. Akad. Közl. XVI. p. 149. Ponor és Brátka közt Biharmegyében);

2. a Tausch-féle pubescensnek megfelelő alak, melynek levelei alsó szinükön csak az ereken pelyhesek, az erek szögletei nem szakállasak, Rőtfalu (Redeschlag) m. Vasmegyében,

3. a denticulata (C. A. Mey.) l. c., Regel l. c. 163, Ledeb. Fl. Ross. III. p. 657. Levelei forditottan tojásdadok, szélesen, vagy ellipticusan tojásdadok vagy majdnem kerekdedek, a csúcsuk lekerekitett tompa, ritkán kissé hegyes, kétszer vagy egyenetlenül fogacskás, csaknem egészen kopasz, az alsó szinén az erek szögleteiben szakállas vagy az erezet is gyengén pelyhes. (A. barbata subglutinosa

Simk. l. c., Ponor és Brátka közt, a Lapincs vize mellett Szent-Gotthárdnál Vasmegyében, Zákány és Dernye közt.)

(Ty.) **Csemetekertek megvédése a vadgerle ellen.** A galambok általában, de különösen a vadgerle, sokszor igen nagy kárt okoz a csemetekertekben, egyrészt az által, hogy az elvetett magot felszedi, de még inkább, hogy a már kikelt fiatal fenyőcsemetéket kitépi. A mag felszedése ellen rendesen ugy szoktunk védekezni, hogy a bevetett csemeteágyakat galyakkal gyéren befödjük, ezeket azonban, mihelyt a mag kikelt, el kell távolitani, akkor tehát a vadgarléknek mi sem áll utjokban, hogy az alig kikelt zsenge csemetéket le ne legeljék. Egy lothringeni főerdész sokáig hasztalanul igyekezett csemetekertjeit a gerlék ellen megvédeni, mert sem a különféle madárijesztők, sem pedig a lövéssel való riasztás, már alig használt, mig végre egy véletlen segitségére jött. Ő ugyanis a bevetett csemeteágyakat mult év tavaszán részben mohával, részben száraz lúczfenyőágakkal fedette be, hogy a magot a madarak fel ne szedjék, a mag kikelése után a mohot és fenyőgalyakat az ágyakról eltávolitotta s azt tapasztalta, hogy a mig azon csemeteágyakat, melyek fenyőágakkal voltak befödve a gerlék teljesen megkimélték, valószinü azért, mivel a száraz galyakról lehullott tűk a csemetesorok közeit födték, a mohával befödve volt ágyak csemetéit annyira elpusztitották, hogy azokból alig maradt valami.

Ezen tapasztalat után tehát a vad gerle ellen, a csemetesoroknak fenyőtükkel való beszórása által védhetjük meg csemetekertjeinket.

(Ty.) **Farostból hordókat** készitenek az amerikai Ohio államban. Az eljárás a következő : bizonyos meghatározott mennyiségü farost egy vasmintába helyeztetik, a melynek belső felülete az előállitandó hordó alakjával bir, ezután a minta sebes forgásba hozatik, a miáltal a faszövet egyenlő

vastag rétegben a minta falaira rakódik le, később a mintába folytonos forgás közben levegő szivattyúztatik be, mely légnyomás nemcsak a faszövetet sajtolja össze, hanem a benne levő vizet is a minta finom likacsain át kihajtja s igy néhány percz alatt készen van a hordó, a mely a mintából kivétetvén, 24 óráig a levegőn és azután mintegy 3 napon át szárító kemenczében kiszárittatik. Az igy készült hordókból állitólag az olaj sem szivárog ki.

— **Világitó fa.** Nevada egyik völgyében nemrég egy fát fedeztek föl, melynek az a nevezetes tulajdonsága van, hogy levelei sötétben olyan világosságot terjesztenek, hogy amellett a nyomtatott irást is el lehet olvasni. Azt hiszik, hogy a levelekre rakodó parasiták sok ezre fejleszt bizonyos világitó anyagot.

(To.) **Szabályellenes növésü lúcz.** A thüringiai erdőben, mocsaras, köves talajon, más rendes növésü fáktól körülvéve, egy sajátságos külsővel biró lúczfenyőt találtak, a melyet onnan, — minthogy azon helyen utat épitettek, — kiástak és egy közeli mulató hely parkjába ültettek el a hol az most jól diszlik. A szóban lévő fa mintegy 20 éves, 5 *m* magas, tőben 20 *cm* vastag, igen kevés ággal bir, a melyek 11 pereszlenben 2—6-ával vannak a törzsön elosztva. Az ágak igen hosszuak, vékonyak és lelógók, csakis végeik hajlanak kissé felfelé, nagyobbára első- és másodrendüek s csak igen kevés harmadrendü ág van közöttük, holott a lúcz rendesen hatod- és hetedrendü ágakkal is bir. A törzsön tűk nincsenek s az ágak is csak igen gyéren, az utolsó évi két hajtások azonban sürüen vannak tűkkel benőve. A tűk 45—90 foknyi szög alatt állanak az ágakon s lapitott négyélüek, tompák, hosszuk 1·5—2 *cm*. E fa még nem virágzott.

(Ty.) **Fenyőfa mahagoni szinre** a következő egyszeür eljárás által festhető be: 1 rész salétromsav és 10 rész

vizből álló keverékkel bevonandó az illető fenyő deszka, bútordarab stb. megszáradás után pedig sellak firniszszel kifényezendő. Ugyancsak mahagoni szint ád az asphalt és terpentin keverék is.

(To.) **Bükk rönkök megvédése repedés ellen.** Egy fűrészműkezelő sok évi tapasztalatra hivatkozva, azt állitja, hogy a bükk rönkök a következő eljárás mellett nem repednek meg: a fa tél elején, lehetőleg a lombhullás után egy hónappal döntendő le; döntés közben arra kell ügyelni, hogy a fa köveken stb. meg ne sérüljön. A ledöntött fa törzséről a kéreg 10—10 hüvelyknyi szalagokban lefaragtatik és a törzs vágáslapja ágakkal befödetik, hogy azt a száritó szél ne érje, az egész fa pedig ágastól az erdőben hagyatik tavaszig, mindazonáltal nem a csupasz földön, hanem alája helyezett ászokfákon. Tavaszszal a fekvő fa rügyei kihajtanak és ez által a fa nedvességének legnagyobb része elvonatik, mihelyt tehát a kihajtott lomb hervadni kezd, a törzs rönkökké fűrészelhető és az erdőből kiszállitható.

Az Erdészeti Rendeletek Tárának I. és II. füzete iránt még most is többen tudakozódnak egyesületünknél nagyon kivánatos volna tehát, ha újbóli kinyomatásuk lehetségessé válnék. Az egyesület azonban jelenleg nincs azon helyzetben, hogy e czélra a költségek megtérülésének kilátása nélkül nagyobb összeget áldozhatna; ezért mielőtt a második kiadás tervbe vétetnék, czélszerü volna, ha a nagyobb hivatalok s különösen a királyi erdőfelügyelőségek szivesek volnának bejelenteni a titkári hivatalnak, hogy kerületeikben körülbelül hány példányra tehető a szükségelt példányszám. — Ha ily módon biztosittatnék az egyesület, hogy a költségek nagyrészben legalább megtérülnek, az új kiadásról néhány hét alatt gondoskodni lehetne.

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi közigazgatósági bizottságnak és kir. erdőfelügyelőségnek.

(Az erdei érték- és árszabályok megujitása ügyében).

1847. sz. Az erdei kihágók által eltulajdonitott dolgok értékének s a kártéritési összegek, valamint a hajótópénzek megszabására az 1879. évi XXXI. t.-cz. 85. §-a értelmében megállapitott erdei érték és árszabályok megujitásának ideje elérkezvén, fölhivom (czimet), hogy az érvényben lévő erdei érték és árszabályokat egyetértőleg átvizsgálván, a netalán beállott árváltozásokra vagy értékesitési viszonyokra való figyelemmel, azoknak megujitása, esetleg további meghosszabbitása iránt, az e részben fennálló utasitásoknak *) megfelelően, a szükséges intézkedéset azonnal tegye meg. — Budapest, 1885. január 14-én.

A minister megbizásából:
Bedő.

Szabályzat a máramarosi erdőhatóságoknál eladandó faanyagok, utalványozása és kiszolgáltatása körül követendő eljárásról.

1. §. A kereskedelmi czélokra rendelkezésre álló faanyagok megvétele iránti folyamodványok vagy ajánlatok a m.-szigeti erdőigazgatósághoz adandók be.

E kérvények, illetőleg ajánlatok akkor, midőn az illető évben értékesités alá kerülő faanyagok mennyisége megközelitőleg meghatározható, az igazgató által összehivandó bizottság által tárgyalás alá veendők.

A bizottság elnöke: az erdőigazgató, tagjai pedig:
a bustyaházai m. kir. erdőhivatal főnöke,
az igazgatósági erdőmester,
az erdőtitkár és
az igazgatósági főerdészek egyike.

A beadott kérelmek, illetőleg ajánlatok megvizsgálása és az illető évben kereskedelmi czélokra eladás alá bozsátandó faanyag mennyiségének megállapitása után a bizottság van hivatva a felett végérvényesen határozni, hogy a jelentkezett vásárlók közül kinekkinek minő értékü faanyag s ebből ismét mily értékü szálfa illetőleg tutaj avagy rudasfa, s mily értékü fürészáru szolgáltatandó ki.

E bizottság részletesen megállapitja a faanyagok kiszolgáltatásánál követendő eljárást, a kiszolgáltatás helyét s azon sorrendet, a mely szerint a vevők anyagban részesitendők lesznek.

A bizottság elnöke évenként annyiszor tart ülést a faanyagok

*) Lásd „Erdészeti Rendeletek Tára“ 1881. évfolyam, 13—24. lap.

kiutalványozása ügyében, a hányszor ezt a kincstári faeladás érdeke megkivánja.

A bizottsági tárgyalásról felvett jegyzőkönyv az erdőigazgatóságnak átadandó, mely a hozott határozatok alapján a további rendelkezéseket szabályszerüleg teljesiti s illetve folyamodókat értesiti.

2. §. Favásárlási utalványt a bizottság határozata alapján csak az erdőigazgató adhat.

3. §. A kiadott favásárlási utalványokról ugy az erdőigazgatóságnál, mint nem különben a bustyaházai kir. erdőhivatalnál és illetve a bocskói kir. raktárgondnokságnál az *A.* ·/. minta szerinti nyilvántartás vezetendő.

4. §. Az erdőigazgatóságnak és a bustyaházai kir. erdőhivatalnak eladásra rendelkezésére álló faanyagok csak azon utalványt nyert favásárlóknak szolgáltatnak ki, kik az utalványnyal kapcsolatosan megkivántató biztositék letételéről, valamint a veendő faanyag árának előleges lefizetéséről szóló eredeti pénztári nyugtákat felmutatni képesek.

5. §. A faanyagok kiszolgáltatását teljesitő raktárgondnokság köteles a vásárlók letett biztositékáról, valamint a venni szándékolt, illetve eladásra utalványozott faanyagok árának előleges lefizetéséről szóló pénztári nyugtákat a *B.* ·/. minta szerint kellő előjegyzésbe venni, a pénztári nyugták hátlapjára pedig reá irni, hogy a nyugtában jelzett biztositék vagy fizetés az erdőigazgatóság, mely szám alatt kiadott utalványára és a faanyagnak mely helyről leendő kiszolgáltatására vonatkozik.

Az ily módon megjelölt pénztári nyugták visszaadatnak ismét a vásárlóknak, kiknek kötelezettségében áll azokat gondosan megőrizni s a végelszámolásnál ujra bemutatni.

6. §. A faanyagok tényleg történt kiszolgáltatásáról a kezelő hivatalok a *C.* ·/. minta szerinti kimutatást tartoznak szerkeszteni, s azt hetenként az erdőigazgatóságnak bemutatni.

7. §. Az erdőhatóságoknál eladásra bocsátott szálfa és fürészáru minden válogatás nélkül a raktári sorrend szerint szolgáltatik ki; az erdőigazgatóságnak azonban jogában áll a kiszolgáltatásra bárkinek engedélyezett faanyagok bármely választékából a kincstári erdészeti épitkezésekre szükségelt mennyiséget a nélkül visszatartani, hogy ezért az utalványnyal biró kereskedő más faanyag kiszolgáltatását követelhetné.

8. §. A faanyag kiszolgáltatása körül netalán előforduló panaszok az erdőigazgatónak vagy helyettesének szóval vagy irásban bejelentendők, ki azok felett érdemök szerint végérvényesen határoz.

9. §. Ha a faanyag kiszolgáltatás megszünik, az egyes vásárlóknak kiadott faanyagokról szóló felszámitások, esetről esetre azonnal összeállitandók s megfelelő tárgyalás és elkönyvelés végett az illető erdőszámvevőségnek átadandók. — Budapest, 1885. februárhó 21-én.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium.

Gróf *Széchényi Pál*, s. k.

A. minta.

Kimutatás

azon favásárlókról, kik a máramarosi kir. erdőigazgatóságnál az .... évben favásárlási utalványt nyertek.

Folyó szám	A favásárló neve	A favásárló lakhelye	A fautalvány száma	Az utalványozott famennyiség értéke frt	Az utalványozott famennyiség értéke % kr	Az utalványozott famennyiségből esik szálfára forint	tényleg kiszolgáltatott forint	fűrészárura forint	tényleg kiszolgáltatott forint

B. minta.

Kimutatás

azon faanyagokról, a melyek utalványnyal biró favásárlóknak .... évi ..... hó .. -tól ..... -ig a ..... i kir. raktári gondnokságnál lettek kiszolgáltatva.

Tételszám	A favásárló neve	A favásárló lakhelye	Utalványozott famennyiség értéke szálfában forint	Utalványozott famennyiség értéke fűrészanyagban forint	Az utalványozott famennyiséghez és a felosztatásra rendelkezésre álló anyaghoz képest kellett kiadni szálfában forint	Az utalványozott famennyiséghez és a felosztatásra rendelkezésre álló anyaghoz képest kellett kiadni fűrészanyagban forint	Jelen faanyag kiszolgáltatásnál ténleg kiadatott szálfában forint	Jelen faanyag kiszolgáltatásnál ténleg kiadatott fűrészanyagban forint	Kiadatott tehát az engedélyhez képest többlet szálfában forint	Kiadatott tehát az engedélyhez képest többlet fűrészanyagban forint	Kiadatott tehát az engedélyhez képest kevesbület szálfában forint	Kiadatott tehát az engedélyhez képest kevesbület fűrészanyagban forint

C. minta. **Kimutatás**

azon pénztári nyugtákról, melyek az . . . . évben az alábbi favásárlóknak eladott faanyagokat illető biztositékokra és előleges pénzletételekre vonatkoznak.

Kelte	A favásárló neve	A letett biztositékról szóló pénztári nyugtának	Az előleges pénzletétről szóló nyugta vonatkozik	
		keltje és czikke	Bustyaházára	N.-Bocskóra

Körrendelet valamennyi kincstári erdőhatósághoz.

(A hivatalos okiratokhoz föl nem illesztett állapotban mellékelt bélyegjegyek kezelése tárgyában.)

10.162. sz. Majdnem mindennapi jelenség, hogy az alattas erdészeti hatóságok a törvényszabta bélyegfokozatoknak megfelelő bélyegekkel való ellátást igénylő okmányoknak és ügyiratoknak, különösen adásvevési és bérleti szerződéseknek, szerződés helyét pótló árverési jegyzőkönyveknek stb. a jóváhagyás iránti intézkedés megtétele végett való felterjesztése alkalmával az illető bélyegjegyeket fel nem illesztett állapotban csatolják illető jelentéseikhez.

Minthogy az ily beadványok kezelésénél a bélyegjegyek könnyen elveszhetnek, meghagyom a hatóságnak, miszerint jövőre hasonló esetekben a bélyegjegyeket fel nem illesztett állapotban az illető okiratokhoz egyáltalában ne csatolja, hanem azokat az illető jogügyleteknek végleges tárgyalása, illetve jóváhagyása után leendő szabályszerü felhasználás czéljából a jóváhagyó rendelet leérkeztéig magánál őrizetben visszatartsa.

Budapest, 1885. február 26-án.

A minister megbizásából :
Bedő.

Kérdések és feleletek.

6. Kérdés. A magyar erdészeti irodalom régibb termékei között bizonyára nagy becscsel bir az a két munka is, melyet Kanitz Ágost szerint (Die Geschichte der Botanik in Ungarn) Pávai V. Elek „A magyar Alföld futóhomok területeinek befásitásáról“ és „Hazánk kopárságainak hasznositásáról“ irt. A tudós szerző nagy hirneve után legalább erre lehet következtetni. Kánitz évszámot nem emlit, de ugyhiszem mindkét mű az 50-es években jelent meg. En mindeddig nem tudtam rájuk akadni, sem a könyvkereskedésekben, sem a fővárosi könyvtárakban. Valószinü, hogy a szerző más munkáival együtt ezek is megvannak az erdélyi országos muzeum egyesület könyvtárában, sőt nem lehetetlen, hogy erdélyi szaktársaink közül is birtokában vannak valakinek. Ha e feltevésemben nem csalódom, kérem az illetőt, szíveskedjék utbaigazitást adni a megszerzésre nézve, vagy legalább közölni velem a könyvek teljes czimét és a megjelenés helyét és évszámát.

Nagy köszönettel venném továbbá t. szaktársaimtól azt is, ha Hubeny József német erdészeti irónak alább felsorolt munkáihoz hozzá juttatnának. E szorgalmas iró Magyarország erdőgazdaságának majdnem minden ágáról adott ki egy-egy munkát a 30-as években, sőt a „Gazdasági Lapok“-ban, tudomásom szerint, később magyar nyelven is jelent meg tőle néhány czikk. Önálló művei közül többet már sikerült megszereznem, a következőkre azonban nem akadhattam még rá: „Anleitung zur Bindung und Cultur des Flugsandes in Ungarn. Pest, 1835; „Die Waldanlagen von Mezőhegyes in Ungarn“. Prag, 1834; „Ueber die Wichtigkeit und das Wesen der Forstregulirug“. Pesth, 1835; s végül „Forstwissenschaftliche Mittheilungen“. Ez utóbbi, mint a czimből is kivehető, folyóirat volt s az első füzet egy 1836-ban megjelent könyv boritékán közölt hirdetés szerint 1835-ben, Pesten látott napvilágot. Követte-e az első füzetet több is, nem tudom.

Hubeny egy birtokomban lévő könyvének czimlapja szerint, királyi erdőtiszt volt az aradi kincstári birtokokon s 1836-ban felsőbb engedélylyel a kisjenői főherczegi uradalom erdőségeinek berendezésével foglalkozott. Ugy hiszem tehát, hogy műveit az aradi kincstári kerület hivatalos könyvtáraiban, vagy az azon időben szolgált tisztviselők hátrahagyott könyvgyüjteményeiben nem lesz nehéz felkutatni. Szivesen kérem erre az ottani szaktársakat.

Horváth Sándor.

4. Felelet. (Az „Erdészeti Lapok“ II. füzetében közölt 4. kérdésre). Szalajfőzéssel ez idő szerint az ungvári kincstári uradalom is foglalkozik, hol a hamuégetés és szalajfőzés vállalatba van adva, s a vállalkozó a tiszta, kiégetett (calcinált) szalaj után súly szerint fizettetik: métermázsánként 16—17 forinttal. A vállalkozó részére a főzéshez és hamuégetéshez szükséges tüzifát dijtalanul szolgáltatja ki tövön, az erdőben az uradalom. A régebbi időben fenállott sztavnai, kosztrinai, lyuttai, lumsúri, t.-polenai, perecsenyi és áraki szalajfőzők közül most már csak a perecsenyi van használatban. Ide szállitja a vállalkozó az egész uradalom területén összegyüjtött, fekvő, korhadt bükkfából égetett hamut kifőzés végett. Az „Erdészeti Lapok“ ez évi I. füzetében erre vonatkozólag közzétett hirdetmény szerint a mult évben 8529 klgr. tiszta, kiégetett szalajt termelt az ungvári uradalom.

T. G.

5. Felelet. Az „Erdészeti Lapok“ megelőző számának 4. kérdése alatt felsorolt régi erdészeti művek közül a báró Eglofstein Béla és Greiner Lajos munkáit már sikerült megszereznem az Országos Erdészeti Egyesület részére. E szerint az ott emlitettek közül még csak Ploetz Adolf „Homokkötés“ czimü munkájának megszerzésére nézve kérek szives útbaigazitást.

H. S.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesitett befizetések.

(1885. évi február hóban.)

Befizetés.	frt.
Almásy Andor, m. kir. főerdőmester	4
Gróf Andrássy Dénes, erdőhivatala Jóléczén	19
Apatini m. kir. erdőhivatal	6.70
Antony Károly, uradalmi erdész	9
Államvasutak igazgatósága	8.80
Gróf Andrássy Manóné	315
Burdáts János, m. kir. számtiszt	2
Bodor Jenő	4.06
Bérczy Elek, erdőgondn.	8
Bethlen főtanoda jog- és jószág kormánya	8
Binder József, városi erdőmester	8
Gr. Breuner Ágost, földbirtokos	8
Bradowka Károly, erdészsegéd	5
Burián Ferencz, segéderdész	1.10
Bencze János, kat. erdőbecslő	—.56
Brüderlein Kálmán, erdészsegéd	4
Bencsik Sándor, urad. erdőgyakornok	8
Br. Bornemisza János, földbirtokos	100
Binder Vilmos, m. kir. főerdész	6
Biebel János, vállalkozó	200

Befizetés.	frt.
Csaszkoczy Károly, erdőmérnök	1.10
Csetneki közbirtokosság	8
Conrád Gusztáv, járási erdőmester	8
Csaszkóczy Mihály, m. kir. erdész	1
Császka György, püspök	200
Deutsch József, fakereskedő	4
Drexler Ign., körerdész	2
Dömök Ferencz	2
Dorogi András	1.50
Dezső Zsigmond, járási főerdész	1
Divald Béla, m. kir. erdész	4
Dobsina város	15.35
Eck Ferencz, m. kir. erdőmester	8
Ertl János, földbirtokos	200
Frank Vincze, erdész	1
Fuhrmann Ferencz, erdőgondnok	8
Fuchs Frigyes, főerdész	8
gróf Festetich Tasziló uradalma	550
dr. Floch Henrik, földbirtokos	8
Faatz Lajos, hivatalnok	8
Garlathy Kálmán, m. k. főerdőrendező	16
Gáts Károly, körerdész	1.06
Galdy Alajos	1
Gampe Alajos, m. kir. erdőőr	1
Gazda kör	8

Befizetés.	frt.
Gasser Lipót, fegyvergyáros	3.15
Hirsch István, m. kir. ministeri titkár	8
Halász F. Antal, m. k. erdőmester	—.50
Hoffmann Zeno, erdőmester	8
Horn József, főerdész	8
Harvich Ernő, erdész	8
Hoffmann Ferencz	1.56
Harczer János, m. kir. erdész	6
Hosszufalusi erdőkezelő bizottság	5.47
Hedbawny József	1
Jausz Sándor, akadém. hallgató	8
Jácz Károly, erdőgondnok	2
Janthó János, m. k. erdészjelölt	2.06
Ihrig Eberhard, urad. erdőmester	15.06
Kern György, főerdész	1.06
Kovácsi Mihály, kat. erdőbecslő	2
Kuow Károly, könyvárus	1
ifj. Kormány Mihály, m. kir. erdőlegény	1
Kittler Adolf, főerdész	1.06
Krausz Géza, vár. erd.	7.06
Kaposvári urad. főbérnökség	13.35
Kovács János	1.56
Lollok József, urad. főerdész	8
Lehoczky János, m. k. erdőgyakornok	1
Lányi Adolf, erdész	1.06
Lumnitzer Béla, m. k. erdőgyakornok	1
Linszky Antal, erdőmester	8

Befizetés.	frt.
Levitzky Albert, m. k. erdész	8
Lauschmann István, erdész	1
Lankó Sándor, püspöki erdész	8.56
Márton József, őrmester	2
Müller Rezső, urad. erdész	1
Müller Róbert, urad. erdész	8.50
Murinay György	4
Matyus József, m. kir. főerdész	8
Mátzon Ede, m. k. közalapitv. erdész	8
M.-szigeti erdőigazgatóság	600
Merényi Gyula, m. kir. erdész	4
Nagy Gyula, kir. erdőfelügyelő	1.06
Napholcz Jenő	1.55
Nadhera Ferencz	8
Nagy Sándor	—.50
Neuhöffer J. és fiai	16
Okolicsány Lajos, ersegéd	6
Pőcz Károly	1.56
Petrus Márton, műszaki dijnok	8
Pilássy Endre	1
Pavlik József, főerdész	8
Pankovits Béla, erdőgyakornok	—.56
Reisz Kálmán, m. kir. erdőőr	5
Remann József, erdőmester	1.06
Rutska Tivadar, kir. főerdőfelügyelő	9
Römer Frigyes, m. kir. erdőszámvivő	8

Befizetés.	frt.
Roheim Károly, fakereskedő	161
Rácz Vendel, körerdész	9.06
Schuszter Móricz	1.56
Stéger Antal, erdőgyakornok	14
Szimon Béla	4
Szatmármegye pénztára	17.80
Schmidt Arthur, erd.	1.06
Schulenberg J.	4.56
Szantner Gyula, urad. erdész	8
Strobl Lajos, főerdész	10.50
Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő	3
Schmidt Román, urad. erdész	8
Schannen Ede, m. kir. faraktárgondnok	4
Szekeres István, pagonyerdész	1.06
Schmidt Károly	8
Szőnyey István, erdőgondnok	8
Sztavács Norbert	1.06
Schwigut Ferencz, vár. erdész	8
Schwaitzer Antal, m. kir. erdőőr	8
Szilárd Károly, m. kir. erdész	5.56

Befizetés.	frt.
Schuller József Dániel, fakereskedő	8
Szelistyei j. szolgabirósága	6.95
Schobel Károly, m. kir. erdész	8
Tiszai József	1.60
Teschler Vincze, m. kir. erdész	161
Törzs István, városi erdőmester	1
Tatarek Károly, urad. erdész	2
Telyesniczky Nándor, m. kir. erdész	80
Tanádi Emil, társ. erd.	1
Tóth Gyula, városi erdőtiszt	9
Urbanovszky Béla, m. kir. erdőgyakornok	1
Gróf Wenkheim Rudolf, földbirtokos	200
Wamoscher Nándor, földbirtokos	161
Weiszkopf Alajos, urad. erdőmester	8
Wald Román	4
Wilde Ferencz, főerdész	3
Zalka István	1.56
Zavodnik Istv., pagonyerdész	1.06
Zirczi uradalom	16.75

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1885. évi III. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési dijért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, mig a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számittatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számittatnak.

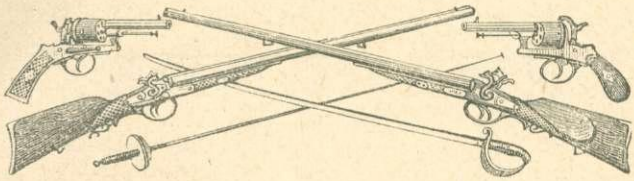

Fontos utazóknak, vadászoknak tiszteknek és másoknak.

Revolverek, fegyverek, vadászati eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemü czikkek

Bécs, Ottakring Festgasse 11/13. **GASSER LIPÓT** **Raktár Bécs, I. Kohlmarkt 8.**

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállittatnak.

Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Faeladási hirdetés.

75. sz. A rákosi urbéres közönség tulajdonát képező 196 holdnyi erdőbirtokon, mintegy nyolczezer darab ős, technikai czélokra alkalmas tölgy- és szilfa-állomány szabad kézből, zárt ajánlat utján eladó. A zárt ajánlatok 1885. évi juliushó 1-ig Bereg-Rákos község előljáróságához küldendők be.

Bereg-Rákos (posta helyben) 1885. január 18. (2—3)

Uszkay Bálint, kjző. *Molnár Sándor*, biró.

Kincstári és urodalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

teljes egyenruhákat

akár pedig

egyes darabokat

valamint az

egyenruházathoz tartozó egyes részeket

csakis valódi

tartós minőségben szállit jótállás mellett

TILLER MÓR és TESTVÉRE

osztrák cs. kir. és szerb királyi udvari szállitók, ugy szinte a m. kir. hadsereg szállitói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimeritő árjegyzéket kivánatra küldünk.

Hirdetmény.

Mindennemü

erdőtiszti és katonai egyenruha, vadász- és civilruha

legjutányosabb árak mellett megrendelhető

ROSENTHAL H.-nál

az „arany sisak"-hoz.

A m. kir. vallás- és közoktatási nagyméltóságu miniszterium, közalapitványi erdőtisztek és erdőőrök egyenruha szállitója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizella-tér 1. szám.

Ő Felsége által 1876-ban nagy arany éremmel kitüntetve.

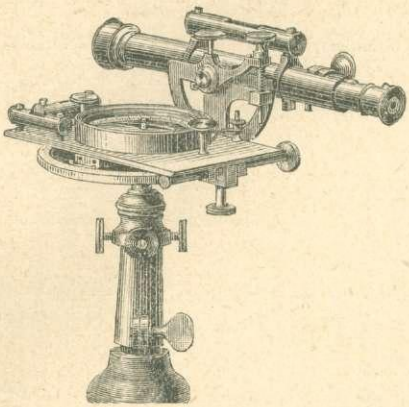

Erdei boussolákat,
tájoló eszközöket, theodolitokat,
szintező eszközöket,
mérő asztalokat, távcsöves vonalzókat,
térmérőket (planiméter), mérőszalagokat, mérőléczeket,
fa-átlalókat,
s általában mindenféle
felmérési eszközöket,
a legpontosabb szerkezetben szállit

Neuhöfer és fia
cs. kir. udvari optikus és mechanikus,
Bécs, Kohlmarkt, 8. szám.
(Műhely: V. Schlossgasse, 1.)

Árjegyzék bérmentve ingyen küldetik, a szokásos eszközök készletben tartatnak. Javitások elfogadtatnak és pontosan teljesittetnek.

Pályázatok.

Árvamegye Thurdossin mezőváros földbirtokosainak 3000 holdra terjedő két külön területben fekvő erdőségeit e város előljársága elhatározta az 1879-ik évi 31. t.-czikk értelmében részletes üzemterv szerint (80 thurnusra) ezen folyó évben felosztatni, mire pályázat hirdettetvén, kerestetik oly erdészeti okleveles szakértő egyén, a ki ezen felosztást az ehhez szükséges munkálatokkal együtt, törvényszabta díj mellett elvállalná.

Ajánlatok a thurdossini előljárósághoz folyó évi áprilishó 1-éig küldetni kéretnek. — Kelt Thurdossinban 1885. évi márcziushó 9-én.

Lukácsy József,
biró.

200. szám. Borsodmegye közigazgatási bizottságának folyó évi 104. számu határozatához képest közhirré tétetik, hogy a megye törvényhatóságához tartozó mintegy összesen 10.000 kat. holdnyi kiterjedésü községi s volt közbirtokossági erdők szakszerü kezelése czéljából rendszeresitett erdőtiszti állomás pályázat utján fog betöltetni.

Az állománnyal egybekötött javadalmazás évenkint összesen 1500 forint.

Pályázóktól megkivántatik, hogy az erdőtörvény 36. §-ában előirt minősitéssel birjanak, magyar honpolgárok legyenek és az állomást folyó évi juliushó 1-én elfoglalhassák.

A kellőleg felszerelt folyamodványok legkésőbb folyó évi májushó 1-éig Borsodmegye közigazgatási erdészeti bizottságához czimezve beterjesztendők.

A szolgálati hatáskör és utasitás a Miskolcz kerületi kir. erdőfelügyelőségnél bármikor megtekinthető.

Miskolcz, 1885. évi márcziushó 12-én.

A közigazgatás erdészeti bizottság megbizásából:

Véssey Ferencz,
k. erdőfelügyelő.

1486. sz. Az alulirott m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy kezelő főerdészi, előléptetés esetében egy I. oszt., esetleg előléptetés esetében egy II. oszt. erdészi állomásra, az állományszerü illetményekkel és 534, esetleg 467, esetleg 400 forint készpénz biztositék letételének kötelezettségével pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-ában előirt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók pedig ezenkivül erős, ép testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal feszerelt kérvényeiket 1885. évi áprilishó 15-ig az alulirott m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Máramaros-Sziget, 1885. márcziushó 11-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

792. szám. Ujbánya sz. kir. s bányaváros tanácsa részéről az erdőgazdasági üzemtervnek elkészitésére az 1879. évi XXI-ik t.-czikk alapján és a nagyméltóságu m. kir. földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszteriumnak kiadott utasitásához képest, zárt ajánlati verseny nyittatik.

Az erdő összes területe 4924 k. hold.

A területről megbizható térkép létezik, sőt az 1874-ik évről a kincstári erdőtisztek által készitett erdőrendezési iratok is a vállalkozónak rendelkezésére bocsáttatnak; nemkülönben támogatására lesz utasitva az erdővédi személyzet is.

A munka legkésőbb kell, hogy 1885. évi deczemberhó 31-én rendszeresen átadassék, és az erdőrendészeti bizottsághoz benyujtassék.

Pályázati föltételek: A megkivántató szakképzettség és az üzemterv elkészithetéséhez szükséges gyakorlati jártasság bizonyitványnyal való igazolása;

határozott irásbeli kötelezettség arra nézve, miszerint a pályázó szavatosságot vállal munkájáért, s a felsőbb hatóságok részéről előirható módositásokat dijtalanul eszközli:

a holdankénti egységi ár szám és betüszerinti kitétele, melyért az erdőrendezést elvállalni hajlandó.

Az ekként felszerelt zárt ajánlatok Ujbánya sz. kir. s bányaváros (Barsmegye) tanácsához czimezve májushó 1-ig benyujtandók.

Ujbányán, 1885. évi márcziushó 17-én.

Thull,
polgármester.

881. sz. Pozsony szab. kir. városánál ujonnan rendszeresitett, 1500 frt évi fizetéssel és 12 m^3 bükkfahasáb és 12 m^3 bükkfadorong évi failletménynyel javadalmazott, szabályszerü nyugdijra igényt nyujtó erdőmesteri állomásra ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomás Pozsony szab. kir. város képviselő testületének 1885. évi ápril havában tartandó rendes közgyülésében választás utján fog betöltetni; minélfogva a pályázni kivánók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-ában, illetőleg az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előirt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat 1885. évi márcziushó 31-ig Pozsony szab. kir. város képviselő testületéhez nyujtsák be, megjegyeztetvén, hogy a

megválasztandó egyelőre csak ideiglenesen alkalmaztatik oly kikötéssel, hogy köteles lesz a városi erdőbirtokra nézve szükséges üzemterveket a megválasztástól számitott egy év alatt külön dijazás nélkül elkésziteni, mely feltétel teljesitése, illetőleg az általa a fenti határidő alatt elkészitendő üzemtervek törvényszerü megerősitése után alkalmaztatása véglegessé válik.

Pozsony sz. k. város képviselő testületének 1885. évi februárhó 3-án tartott közgyüléséből. 2—2

„Tiszólcz“ nagyközségben megüresedett erdészi állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmai a következők:

1. 550 frt évi fizetés (ötszáz ötven forint):
2. szabadlakás kerttel;
3. 36 ürköbméter tűzifa, házhoz szállitva;
4. 11 hold hegyi kaszáló „Gilai“ szomszédos határban, és 3 szarvasmarhának szabad közös legelő;
5. $^1/_3$ az erdei kártérítésekből.

Megengedtetik a megválasztott erdésznek, hogy külön dijazás mellett a szomszédos „Gila“, „Hacsava“ és „Klenócz“ községeknek erdeit kezelhesse, mint az eddigi erdész is.

Tartozik a megválasztott erdész „Tiszólcz“ nagyközség tulajdonához tartozó s a tiszólczi, pilai, hacsavai határokban fekvő, ugyszintén az urbéresek erdeit is kezelni. — Ezen állomásért pályázók kötelesek folyamodványaikat, melyekben az 1879. évi XXXI. t.-czikk 36. §-ában előirt szakképzettségüket kimutatni tartoznak, legkésőbb folyó évi májushó 1-ig a városi előljárósághoz benyujtani. Megkivántatik a pályázóktól, hogy a magyar és tót nyelvben, ugy irásban, mint beszédben, tökéletesen jártasak legyenek.

Tiszólczon, Gömörmegyében, 1885. február 20.

2—2 *Szmik János*,
városi biró.

696. szám. A hunyadi járás szolgabirói hivatal, mint megbizott által, az 1879. XXXI. t.-cz. 21. §. értelmében V.-Hunyadon szervezendő járási főerdészi állomás — melynek bejárási területe 173.006 hold, 94 községgel — betöltésére ezennel pályázat hirdettetik oly hozzáadással, hogy a kellően felszerelt és a kellő képességgel tanusitó okmányokkal ellátott folyamodványoknak ezen hivatalhoz leendő beadására vég határidőül 1885. évi április 30-ik napja tüzetik ki.

Ezen kerületi főerdész illetménye a következő:

a) évi 800 frt fizetés,
b) „ 250 „ uti átalány,
c) „ 150 „ lakbér,
d) „ 15 „ irodai átalány,

összesen . 1.215 frt, és ezen összeg a megyei pénztárból előleges havi részletekben bélyeges nyugtára lesz fizetendő.

Megjegyeztetik azonban, hogy pályázni óhajtó kimutatni köteles, hogy magyar honpolgár és hogy az erdőtörvény 36. §-ban megszabott kellékekkel bir, és ezenkivül a hivatalos magyar nyelvet és lehetőleg e járásban divó román nyelvet is birja. — V.-Hunyadon, 1885. áprilhó 1-én.

Hunyadi járás szolgabirói hivatala.

Ványoly,
szolgabiró.

Gubacseladási hirdetmény.

1368. sz. A rékási m. kir. erdőgondnokságnál Rékáson (Temesmegye) raktározott, mintegy 144 métermázsa 1884. évi termésü, jó minőségü gubacs zárt irásbeli verseny utján eladandó.

Az irásbeli, 50 kros bélyeggel és 300 frt bánatpénzzel ellátandó zárt ajánlat, melyben a megajánlott métermázsánkénti vételár számokkal és szóval, valamint az is kiteendő, hogy ajánlattevő az eladási feltételeket ismeri és azokat kifogás nélkül elfogadja, folyó évi áprilishó 25-én délelőtti 11 óráig alulirott erdőigazgatóságnál nyujtandók be, hol az eladási feltételek is bármikor megtekinthetők.

A záros határidőn túl érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Lugoson, 1885. márczius 29-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmények.

Alulirt község elöljárósága részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint egyesült Besztercze-Naszódmegyében kebelezett, ó-radnai járáshoz tartozó Les község képviselő testületének határozata folytán, a község tulajdonát képező

a) a „Lala“ nevü havas fenyves erdőből 100 (egy) száz hold, à 80 frt,

b) a „határ“ nevü dülőben „Heniu“ nevü havas fenyves erdőből egészen a „Virvulu Porcoiului“-ig terjedő részből 50 hold, à 50 frt kikiáltási ár mellett nyilvános árverés alá bocsát.

Az árverés határnapjául f. évi áprilishó 15-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik.

Az árverezni kivánók kötelesek lesznek a kikiáltási becsárnak 10%-át bánatpénz gyanánt készpénzben a pénztárnok kezéhez letenni.

Az árverezési feltételek naponta d. e. 10-től 12 óráig a község házánál megtekinthetők.

Lesen, 1885. márcziushó 2-án.

A község elöljáróságától.

Szávu Elek,
f. biró.

Popp Májteiu,
körjegyző.

1504. szám. Pólyi község volt urbéreseink tulajdonát képező $65\frac{66}{100}$ kat. holdat tevő erdőterületen levő (tölgy) fa állomány, melynek becsértéke 6000 frt, f. évi márcziushó 31-én délelőtti 10 órakor pólyi községében nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek el fog adatni. Az árverezők kötelesek a becsérték 10%-át bánatpénz fejében az árverés megkezdése előtt letenni.

A többi feltételek a szolgabirói hivatalnál (Kassán, a megyei majorban) megtekinthetők.

Kassán, 1885. márczius 8-án.

Kálnay Sándor,
főszolgabiró.